

10 april 2025 (update)
Oorspronkelijke taal: Nederlands

COI FOCUS

COLOMBIA

Veiligheidssituatie

Disclaimer:

Dit COI-product is, overeenkomstig de [richtlijnen van de Europese Unie](#) voor de behandeling van informatie over herkomstlanden van april 2008 en de van kracht zijnde wettelijke bepalingen, opgesteld door Cedoca, de dienst die binnen het Commissariaat-generaal voor de Vluchtelingen en de Staatlozen (CGVS) verantwoordelijk is voor onderzoek naar informatie over herkomstlanden. Het document levert informatie voor de behandeling van individuele verzoeken om internationale bescherming. Het bevat geen beleidsrichtlijnen of opinies en velt geen oordeel over de grond van het verzoek om internationale bescherming.

Dit document, opgesteld binnen een afgesproken tijdbestek, steunt op een zo ruim mogelijke waaier aan zorgvuldig geselecteerde publieke informatie met bijzondere aandacht voor de toetsing en kruiscontrole van de bronnen. Cedoca probeert alle relevante aspecten van het onderwerp van dit COI-product te behandelen, maar de informatie in dit document is niet noodzakelijk exhaustief. Als dit document bepaalde gebeurtenissen, personen of organisaties niet vermeldt, betekent dit niet dat ze niet hebben plaatsgevonden of niet bestaan. Alle gebruikte bronnen krijgen een gedetailleerde bronvermelding.

This COI product was produced by Cedoca, the country of origin information research unit of the Office of the Commissioner General for Refugees and Stateless Persons (CGRS). It follows the [Common EU Guidelines](#) for processing country of origin information (April 2008) and was drafted in accordance with applicable legal provisions. It aims to provide information for the processing of individual applications for international protection. It does not contain policy guidelines or opinions and does not pass judgment on the merits of applications for international protection.

This report was prepared within an allotted timeframe, using a wide range of carefully selected public information with a constant attention to crosschecking sources. While Cedoca has endeavoured to cover all aspects relevant to the subject of this COI report, the information provided is not necessarily exhaustive. The absence of a specific event, person or organisation from this report should not be taken to imply that the event did not take place or that the person or organisation does not exist. All sources are referenced.

Samenvatting

Deze COI Focus beschrijft de veiligheidssituatie in Colombia voor de periode van januari 2024 tot en met februari 2025.

De veiligheidssituatie tijdens het afgelopen referentiejaar werd voornamelijk beïnvloed door de vredesonderhandelingen in het kader van Paz Total (Totale Vrede). Eind 2022 startten de formele onderhandelingen met acht verschillende soorten groeperingen, waaronder de rebellengroeperingen het Ejército de Liberación Nacional (ELN), de Segunda Marquetalia (SM) en de Estado Mayor Central (EMC), de illegale gewapende groeperingen Clan del Golfo, de Autodefensas Conquistadoras de la Sierra Nevada (ACSN) en de lokale bendes Shottas en Espartanos in Buenaventura, verschillende *combos* (lokale bendes) in de stad Medellín en tot slot Los Mexicanos, Los Locos Yam en het Cartel del Norte in Quibdó. De onderhandelingen met de verschillende groeperingen verliepen grillig en kenden allen een verschillend verloop en andere obstakels. De onderhandelingen met het ELN boekten initieel de meeste vooruitgang met een staakt-het-vuren tot gevolg tussen augustus 2023 en augustus 2024. Dit staakt-het-vuren werd echter niet opnieuw verlengd en de gewapende confrontaties tussen deze groepering en de ordetroepen hernamen de tweede helft van 2024. Ook het staakt-het-vuren met de EMC en de SM sprong af. Al deze groeperingen werden doorheen 2024 bovendien geconfronteerd met afsplitsingen binnen hun rangen omwille van de wens om zelf te onderhandelen met de overheid. Zo scheurde de groep Estado Mayor de los Bloques y Frente (EMBF) zich af van het EMC. Ook binnen het SM gebeurde een secessie die leidde tot de oprichting van het Coordinadora Nacional Ejército Bolivariano (CNEB). De Comuneros del Sur uit het departement Nariño splitsten zich ook af van het ELN om dezelfde reden. Met de Clan del Golfo vonden in 2024 geen vredesgesprekken plaats al werd een eerste aanzet hiertoe wel gegeven. De onderhandelingen met de stedelijke bendes kenden eveneens een wisselend succes.

De invloed van deze onderhandelingen op de veiligheidssituatie was wisselend. Er was sinds eind 2022 een afname van vijandelijkheden tussen staatsveiligheidstroepen en gewapende groeperingen. Maar deze afname leidde op zijn beurt tot territoriale expansie en gewelddadige concurrentie tussen gewapende groeperingen onderling die strijden om de controle over illegale activiteiten. Elk van de grote gewapende groeperingen breidde zijn gebied verder uit en verstevigde zijn greep op de lokale bevolking. Volgens een ACLED-analyse was er een afname van het dodelijke geweld ten aanzien van burgers, maar namen andere vormen van georganiseerd geweld tegen de bevolking wel toe. Ook hebben de groeperingen doorgezet met de diversificatie van hun criminele economieën waarbij naast drugshandel, ook illegale mijnbouw, mensensmokkel en afpersing belangrijke inkomsten zijn geworden. De vele splitsingen binnen de gewapende groeperingen verhoogden daarnaast het aantal gewapende confrontaties onderling. Eind 2024 was er bovendien opnieuw een toename van het aantal gewelddadige confrontaties met de staat, als gevolg van het afspringen van de onderhandelingen met de belangrijkste groeperingen. Het nationale moordcijfer daalde licht, maar in elf steden met meer dan 500.000 inwoners steeg het aantal moorden in 2024. Ook de registraties van afpersing, ontvoeringen en bedreigingen namen toe.

Op 16 januari 2025 richtte het ELN een bloedbad aan in de regio Catatumbo waarbij minstens 80 doden vielen, waaronder ondertekenaars van het vredesakkoord van 2016, mensenrechtenactivisten en burgers die beschuldigd werden van steun aan het EMBF. Twee weken na dit geweld meldde het ministerie van Defensie meer dan 50.000 ontheemden, wat het grootste aantal is door een gewapend incident, sinds de registratie in 1997 begon. Volgens Colombia-experte Elisabeth Dickinson liet de werkwijze van het ELN in Catatumbo zien dat de organisatie geen onderscheid maakt tussen strijders en burgers, noch tussen actieve strijders en voormalige guerrillero's. Ten gevolge van de uitbraak van dit conflict schortte de president de vredesonderhandelingen met het ELN op en kondigde hij op 20 januari 2025 een toestand van interne onrust aan voor de hele regio gedurende 90 dagen. De

gebeurtenissen in Catatumbo zetten volgens analisten de onstabiele relaties tussen de verschillende gewapende groeperingen op scherp en roepen de vrees op voor een *spill over*-effect. Half februari 2025 waarschuwt ook de Colombiaanse ombudsdienst (La Defensoría del Pueblo de Colombia, DPC) voor elf nieuwe brandhaarden van geweld.

De verslechterde veiligheidssituatie eind 2024 en begin 2025 nopen president Petro tot een nieuwe aanpak van zijn vredesbeleid. In plaats van onderhandelingen met alle gewapende groeperingen wil hij nu inzetten met onderhandelingen met lokale groeperingen. Daarnaast wil hij eveneens inzetten op verhoogde militaire confrontaties met de gewapende groeperingen. De nieuwe benoeming in februari 2025 van een generaal tot minister van Defensie, iets wat sinds 1991 niet meer is gebeurd, lijkt dit voornemen kracht te moeten bijzetten.

De OCHA-data tonen aan dat de departementen Cauca, Antioquia, Arauca, Chocó, Norte de Santander, Nariño, Putumayo en Valle de Cauca het meest door geweld zijn getroffen tijdens de afgelopen referentieperiode. Het geweld speelt zich grotendeels af in de rurale gebieden waar ook een beperkte staatsaanwezigheid is en waar het multidimensionale armoedecijfer meestal hoger is. In deze gebieden is een meerderheid van de inwoners van inheemse of Afro-Colombiaanse origine. Daarnaast kennen een aantal departementen zoals Boyacá en Cundinamarca zeer lage moordcijfers met een groot aantal gemeenten waar geen enkele moord werd geregistreerd in 2024. Hoewel het gewapend conflict zich vooral op het platteland concentreert, vormen steden knooppunten waar illegale economische en politieke netwerken samenkomen in de vorm van cocaïnetransporten, witwaspraktijken en de activiteiten van talloze gewapende groeperingen die zich verrijken door transnationale drugshandel en criminaliteit.

Colombia werd tijdens de afgelopen referentieperiode ook nog steeds geconfronteerd met een hoge instroom van Venezolaanse migranten. Hoewel de autoriteiten een duidelijk kader ontwikkelden voor het aanvragen van een verblijfsvergunning, stelt de instroom van de vluchtelingen de maatschappij voor bijkomende uitdagingen. Vooral de Clan del Golfo richtte zich de afgelopen referentieperiode op de mensenhandel en –smokkel waarvan vooral Venezolanen het slachtoffer zijn.

Summary

This COI Focus describes the security situation in Colombia for the period from January 2024 to February 2025.

The security situation during the year under review was mainly influenced by the Paz Total (Total Peace) peace negotiations. Formal negotiations began at the end of 2022 with eight different types of groups, including the rebel groups Ejército de Liberación Nacional (ELN), Segunda Marquetalia (SM) and Estado Mayor Central (EMC), the illegal armed groups Clan del Golfo, the Autodefensas Conquistadoras de la Sierra Nevada (ACSN) and the local gangs Shottas and Espartanos in Buenaventura, various *combos* (local gangs) in the city of Medellín and finally Los Mexicanos, Los Locos Yam and the Cartel del Norte in Quibdó. Negotiations with the various groups have been erratic, and all have had different trajectories and faced different obstacles. The negotiations with the ELN initially made the most progress, resulting in a ceasefire between August 2023 and August 2024. However, this ceasefire was not extended again and armed confrontations between this group and the security forces resumed in the second half of 2024. The ceasefire with the EMC and the SM also collapsed. Throughout 2024, all of these groups also faced divisions within their ranks, as some within them wanted to negotiate with the government themselves. For example, the Estado Mayor de los

Bloques y Frente (EMBF) group broke away from the EMC. A secession also occurred within the SM, which led to the founding of the Coordinadora Nacional Ejército Bolivariano (CNEB). The Comuneros del Sur from the department of Nariño also split from the ELN for the same reason. Peace talks with the Clan del Golfo did not take place in 2024, although an initial attempt was made. Negotiations with the urban gangs also met with varying degrees of success.

The impact of these negotiations on the security situation was mixed. There had been a decrease in hostilities between state security forces and armed groups since the end of 2022. However, this decrease led to territorial expansion and violent competition between armed groups fighting for control of illegal activities. Each of the large armed groups expanded its territory and tightened its grip on the local population. According to an ACLED analysis, there was a decrease in lethal violence against civilians, while other forms of organised violence against the population increased. The groups also continued to diversify their criminal economies, with illegal mining, human trafficking and extortion becoming important sources of income alongside the drug trade. The many splits within the armed groups also increased the number of armed confrontations between them. At the end of 2024, the number of violent confrontations with the state also increased again as a result of the breakdown of negotiations with the main groups. The national homicide rate fell slightly, but 11 cities with more than 500,000 inhabitants saw an increase in homicides in 2024. Reports of extortion, kidnapping and threats also increased.

On 16 January 2025, the ELN carried out a massacre in the Catatumbo region, killing at least 80 people, including signatories of the 2016 peace agreement, human rights activists and civilians accused of supporting the EMBF. Two weeks after this violence, the Ministry of Defence reported more than 50,000 displaced persons, the highest number since records began in 1997. According to Colombia expert Elisabeth Dickinson, the ELN's modus operandi in Catatumbo shows that the organisation makes no distinction between combatants and civilians, nor between active combatants and former guerrillas. Following this violence, the president suspended the peace negotiations with the ELN and on 20 January 2025 he announced a "state of internal disturbance" for the entire region for 90 days. According to analysts, the events in Catatumbo have exacerbated the unstable relations between the various armed groups and raised fears of a spill-over effect. In mid-February 2025, the Colombian ombudsman's office (La Defensoría del Pueblo de Colombia, DPC) also warned of eleven new hotbeds of violence.

The deteriorating security situation at the end of 2024 and beginning of 2025 is forcing President Petro to take a new approach to his peace policy. Instead of negotiations with all armed groups, he now wants to start negotiations with local groups. He also intends to focus on intensifying military confrontations with the armed groups. The appointment of a general as defence minister in February 2025, something that has not happened since 1991, appears to confirm this intention.

The OCHA data show that the departments of Cauca, Antioquia, Arauca, Chocó, Norte de Santander, Nariño, Putumayo and Valle de Cauca have been most affected by violence during the reference period. Most of the violence takes place in rural areas, where the state's presence is limited and where multidimensional poverty rates tend to be higher. In these areas, the majority of the population is of indigenous or Afro-Colombian origin. On the other hand, some departments, such as Boyacá and Cundinamarca, have very low homicide rates, with a large number of municipalities where not a single homicide was recorded in 2024. Although the armed conflict is mainly concentrated in rural areas, the cities are hubs where illegal economic and political networks converge in the form of cocaine trafficking, money laundering and other activities of numerous armed groups that enrich themselves through transnational drug trafficking and crime.

During the reporting period, Colombia continued to face a high influx of Venezuelan migrants. Although the authorities have developed a clear framework for applying for residence permits, the influx of

refugees poses additional challenges to society. The Clan del Golfo, in particular, focused on human trafficking and smuggling during the reporting period, with Venezuelans being the main victims.

Inhoudstafe

Samenvatting	2
Summary	3
Lijst van afkortingen	7
Inleiding.....	10
1. Korte geschiedenis	12
2. Huidige toestand van het conflict	15
2.1. Verloop van de onderhandelingen in het kader van Paz Total in 2024	15
2.1.1. De onderhandelingen met het ELN	15
2.1.2. Onderhandelingen met de EMC.....	16
2.1.3. Onderhandelingen met de Segunda Marquetalia	17
2.1.4. Onderhandelingen met de AGC/Clan del Golfo	17
2.1.5. Onderhandelingen met de stedelijke bendes	18
2.2. Invloed Paz Total op de veiligheidssituatie	19
2.2.1. Algemene analyse	19
2.2.2. Vier grote tendensen.....	21
2.3. De gebeurtenissen in de regio Catatumbo en een nieuwe vredesstrategie	23
2.4. De voortgang van het vredesakkoord van 2016	26
3. Strijdende partijen	27
3.1. Rebellen-groeperingen.....	27
3.1.1. Dissidenten van de gedemobiliseerde FARC	27
3.1.2. Ejército de Liberación Nacional (ELN)	29
3.2. Opvolgers van de paramilitaire groeperingen.....	29
3.2.1. De Autodefensas Gaitanistas de Colombia (AGC)/Clan del Golfo/Los Urabeños	30
3.2.2. Overige neoparamilitaire groeperingen.....	31
3.3. Andere criminele groeperingen	32
4. Typologie en doelwitten van het geweld	32
4.1. Moorden (<i>homicidios</i>).....	33
4.2. Moorden en bedreigingen van sociale leiders en mensenrechtenverdedigers.....	35
4.2.1. Cijfers en evolutie	35
4.2.2. Militair doelwit en interne relocatie	36
4.3. Moorden op gedemobiliseerde FARC-strijders	38
4.4. Bloedbaden.....	38
4.5. Gedwongen verdwijningen en ontvoeringen	39
4.6. Sociale controle.....	41
4.7. Rekrutering van minderjarigen	43
4.8. Afpersingen.....	45
4.9. Ontheemdingen en <i>confinement</i>	47
4.9.1. Cijfers en evolutie	47
4.9.2. Beschermingsmaatregelen voor IDP's	49
4.10. Aanwezigheid landmijnen.....	51
5. Geografische verdeling	52
6. Vluchtelingen uit Venezuela	56
Bijlagen	59
Bibliografie.....	64

Lijst van afkortingen

ACAPS	Assessment Capacities Project
ACLED	Armed Conflict Location & Event Data Project
ACSN	Autodefensas Conquistadoras de la Sierra Nevada
AGC	Autodefensas Gaitanistas de Colombia
AI	Amnesty International
AUC	Autodefensas Unidas de Colombia
CCJ	Comisión Colombiana de Juristas
CDF	Comandos de la Frontera
CERAC	Centro de Recursos para el Análisis del Conflictos
CGP	Coordinadora Guerrillera del Pacífico (CGP)
CINEP	Centro de Investigación y Educación Popular
CIPRAT	Comisión Intersectorial para la Respuesta Rápida a las Alertas Tempranas
CNEB	Coordinadora Nacional Ejército Bolivariano
COALICO	Coalición contra la Vinculación de Niñas, Niños y Jóvenes al Conflicto Armado
COCE	Comité Central del ELN
CODHES	Consultoría para los Derechos Humanos y el Desplazamiento
CRIC	Comité Regional Indígena de Colombia
DANE	Departamento Nacional de Estadística
DPC	Defensoría del Pueblo
EGC	Ejército Gaitanista de Colombia
ELN	Ejército de Liberación Nacional
EMBF	Estado Mayor de los Bloques y Frente
EMC	Estado Mayor Central
EPL	Ejército Popular de Liberación
ETCR	Espacios Territoriales de Capacitación y Reincorporación
EUAA	European Union Agency for Asylum
FARC	Fuerzas Armadas Revolucionarias de Colombia
FARC-EP	Fuerzas Armadas Revolucionarias de Colombia - Ejército del Pueblo
FCS	Frente Comuneros del Sur
FIP	Fundación Ideas para la Paz
GAO	Grupos Armados Organizados

GAOML	Grupo Armado Organizado al Margen de la Ley
GAOR	Grupo Armado Organizado Residual
GAULA	Grupos de Acción Unificada por la Libertad Personal
GDO	Grupos Delincuenciales Organizados
HRW	Human Rights Watch
ICG	International Crisis Group
ICRC	International Committee of the Red Cross
IDMC	Internal Displacement Monitoring Centre
IDP	internally displaced person
IISS	International Institute for Strategic Studies
INDEPAZ	Instituto de Estudios para el Desarrollo y la Paz
IRB	Immigration and Refugee Board of Canada
IRC	International Rescue Committee
JEP	Jurisdicción Especial para la Paz
MOE	Misión de Observación Electoral
NIAG	New Illegal Armed Groups
NPU	National Protection Unit
NRC	Norwegian Refugee Council
NYT	New York Times
OACP	Oficina del Alto Comisionado Para la Paz
OAG	Organized Armed Groups
OAS	Organization of American States
OCCO	Colombian Organized Crime Observatory
OCHA	United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs
OFPRA	Office français de protection des réfugiés et apatrides
OHCHR	Office of the United Nations High Commissioner for Human Rights
ONU	Organización de Naciones Unidas
PARES	Fundación Paz y Reconciliación
PDET	Plan de Desarrollo Territorial
PNIS	Programa Nacional Integral de Sustitución de Cultivos Ilícitos
R4V	Response For Venezuelans
SAT	Sistemas de Alertas Tempranas
SISBEN	Selección de Beneficiarios para Programas Sociales
SM	Segunda Marquetalia

TPS	Temporary Protection Status
UARIV	Unidad para la Atención y Reparación Integral a las Víctimas
UNHCR	United Nations High Commissioner for Refugees
UNODC	United Nations Office on Drugs and Crime
UNP	Unidad Nacional de Protección
UNSC	United Nations Security Council
USDOS	US Department of State
USIP	United States Institute of Peace
VN	Verenigde Naties
WFP	World Food Programme
WOLA	Washington Office on Latin America

Inleiding

Dit onderzoek maakt een stand van zaken op van de veiligheidssituatie in Colombia. Het richt zich in het bijzonder op de periode van januari 2024 tot en met februari 2025. Dit document is een update van de gelijknamige COI Focus van 20 november 2023. Het onderzoek werd afgesloten op 26 februari 2025.

De analyse, die uit zes delen bestaat, begint met een beknopte geschiedenis van het conflict en een korte duiding van de vredesonderhandelingen in het kader van Paz Total (Totale Vrede) die eind 2022 door de linkse president Gustavo Petro werden opgestart.

Het tweede hoofdstuk begint met een stand van zaken van de vredesonderhandelingen met de belangrijkste gewapende groeperingen doorheen 2024 alsook de impact hiervan op de actuele veiligheidssituatie. Dit hoofdstuk richt zich eveneens op de gewapende confrontaties die ontstonden in de regio Catatumbo begin 2025 en gaat na wat de impact hiervan is. Tot slot gaat dit hoofdstuk dieper in op de voortgang van de implementatie van het vredesakkoord van 2016.

Het derde hoofdstuk stelt de hoofdrolspelers in het gewapend conflict voor. Cedoca maakt hier een onderscheid tussen de rebellengroeperingen en de opvolgers van de voormalige paramilitaire groeperingen. Ook de actuele ontwikkelingen binnen elk van de gewapende groeperingen komen hier aan bod.

Het vierde hoofdstuk gaat dieper in op de verschillende vormen van geweld gebruikt door de gewapende groeperingen en op hun doelwitten. Het besteedt aandacht aan de evolutie van het aantal moorden in het algemeen, van moorden op sociale leiders en voormalige strijders van de FARC (Fuerzas Armadas Revolucionarias de Colombia) alsook van het aantal bloedbaden, verdwijningen en rekruteringen van minderjarigen. Ook het gebruik van ontheemding en *confinement* (opsluiting) als strategie door de gewapende groeperingen, alsook de opgelegde sociale controle en afpersingen komen in dit hoofdstuk aan bod.

Het vijfde hoofdstuk brengt de geografische verdeling van het geweld in kaart. Het zesde hoofdstuk behandelt tot slot de evolutie en de gevolgen van de aanhoudende vluchtelingeninstroom uit Venezuela.

Cedoca raadpleegde publicaties van organisaties gespecialiseerd in onderzoek rond mensenrechten en conflictanalyse zoals de Fundación Paz y Reconciliación (PARES), de Fundación Ideas para la Paz (FIP), InSight Crime, het Instituto de Estudios para el Desarrollo y la Paz (INDEPAZ), het Centro de Recursos para el Análisis del Conflicto (CERAC), Somos Defensores, het Washington Office on Latin America (WOLA), het Armed Conflict Location & Event Data Project (ACLED) en de International Crisis Group (ICG). De expertise van ICG-analiste en Colombia-experte Elisabeth Dickinson, waaronder haar uiteenzetting over het land tijdens een ACLED-Webinar eind december 2024, vormt een belangrijke bron van informatie voor dit rapport. Internationale organisaties zoals Human Rights Watch (HRW) en het International Committee of the Red Cross (ICRC) vervolledigen de bronnen. Het onderzoek werd verder gevoed door verschillende organisaties van de Verenigde Naties (VN), zoals het United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs (OCHA) en de United Nations High Commissioner for Human Rights (OHCHR). In februari 2024 ondernam het Office français de protection des réfugiés et apatrides (OFPRA) een onderzoeksmissie naar Colombia. Het OFPRA-missierapport werd veelvuldig geconsulteerd voor de redactie van deze COI Focus alsook het rapport van het European Union Agency for Asylum (EUAA) over Colombia van eind 2022. Ook het Nederlandse ambtsbericht over Colombia van juni 2024, uitgegeven door het Nederlandse ministerie van Buitenlandse Zaken diende als bijkomende informatiebron. Aanvullende opzoeken deed Cedoca in de lokale en internationale pers zoals El Espectador, El Tiempo, BBC, El País en The New York Times (NYT).

Tot slot maakt deze COI Focus gebruik van cijfergegevens over veiligheidsincidenten uit het Monitor-informatiesysteem van OCHA Colombia. Monitor is een interactieve website en database die gewelddadige incidenten in Colombia rapporteert.

Cedoca volgt de veiligheidsomstandigheden in Colombia voortdurend op. Als er zich fundamentele wijzigingen of ontwikkelingen voordoen die de situatie ter plaatse aanzienlijk veranderen, dan zal Cedoca deze COI Focus zo snel mogelijk bijwerken.

1. Korte geschiedenis

In Colombia, een land met meer dan 49 miljoen inwoners¹, vond de afgelopen vijf decennia een gewapend conflict plaats tussen de Colombiaanse autoriteiten en verschillende rebellengroeperingen, met als belangrijkste de FARC en het ELN. Het conflict resulteerde in meer dan 450.000 doden, 121.700 gedwongen verdwijningen, 50.000 ontvoeringen, naar schatting 8 miljoen ontheemden en 16.200 gedwongen rekruteringen van minderjarigen.²

De FARC en het ELN zijn opgericht in de jaren zestig na een decennium van politiek geweld genaamd *la Violencia* (1948–1958). De FARC bestond uit militante communisten en verdedigingsgroepen van boeren, terwijl de geleerden van het ELN werden gedomineerd door studenten, katholieke radicalen en linkse intellectuelen geïnspireerd door de communistische revolutie van Fidel Castro in Cuba. Vanaf de jaren tachtig namen ook rechtse paramilitaire groeperingen, met banden met het Colombiaanse leger, deel aan het conflict. Deze ontstonden toen landeigenaren zich organiseerden om zichzelf te beschermen tegen de guerrillagroeperingen. De grootste paramilitaire groep, de Autodefensas Unidas de Colombia (AUC), ontstond eind jaren negentig uit een fusie tussen verschillende van deze rechtse groeperingen. De AUC werd formeel ontbonden in 2006, maar verschillende neoparamilitaire groeperingen, waarvan de Clan del Golfo de belangrijkste is, hebben tot vandaag een grote invloed.³

In 2002 won Álvaro Uribe, die beloofde een harde lijn aan te nemen tegen de guerrillastrijders, de presidentsverkiezingen.⁴ In 2010 werd Juan Manuel Santos, die onder Uribe minister van Defensie was, het nieuwe staatshoofd. Zijn regering begon in 2012 formele vredesbesprekingen met de FARC. De twee partijen bereikten medio 2016 een staakt-het-vuren. Santos en FARC-leider Rodrigo Londoño (ook bekend als Timoshenko) ondertekenden in september 2016 een vredesverdrag in de Caraïbische stad Cartagena. Een week later verwierpen de Colombianen nipt het akkoord in een referendum. De stemming leek het publieke onbehagen te weerspiegelen dat de rebellen, na tientallen jaren van ernstig misbruik, te mild werden behandeld. De campagne van het neen-kamp werd geleid door voormalig president Uribe. In december 2016 keurde het Colombiaanse Congres een herziene versie van het vredesakkoord goed.⁵ Naast afspraken over de politieke vertegenwoordiging in het parlement bevatte het akkoord ook enkele belangrijke bepalingen rond landhervormingen die een oplossing moesten bieden voor de geweldscyclus en armoede op het platteland.⁶ Het akkoord voorzag eveneens in de oprichting van verschillende instellingen, zoals de Speciale Jurisdictie voor de Vrede (Jurisdicción Especial para la Paz, JEP) en een Waarheidscommissie. Verschillende leden van de FARC ondertekenden het vredesakkoord echter niet en gingen verder in zogenaamde dissidente FARC-groeperingen.⁷

Hoofdstuk drie van het vredesakkoord bevatte een plan voor de ontwapening, demobilisatie en uiteindelijke re-integratie van de ex-strijders van de FARC. Het stelde een staakt-het-vuren en een gedetailleerd tijdschema voor de demobilisatie vast onder toezicht van een VN-missie. Vervolgens legde het procedures, voordelen en verantwoordelijkheden vast voor de terugkeer van ex-strijders in de Colombiaanse samenleving. In de maanden na de ratificatie van het akkoord reisden de FARC-leden naar de zogenaamde transitiezones en begon een proces van zes maanden voor demobilisatie en ontwapening. Elke site stond onder bewaking van een speciale politie-eenheid van 1.200 personen (Unidad Policial para la Edificación de la Paz, UNIPPEP) en van militairen die een speciale veiligheidszone

¹ CIA, 04/08/2020, [url](#)

² Colombia Risk Analysis, 08/2022, [url](#)

³ FIP, 14/05/2022, p. 25, [url](#)

⁴ CFR, 11/01/2017, [url](#)

⁵ CFR, 11/01/2017, [url](#)

⁶ Colombia peace - WOLA, 14/05/2020, [url](#)

⁷ AS/COA, 03/08/2018, [url](#)

rond de site in stand hielden. Tijdens de demobilisatiefase vonden er binnen de perimeter van de transitiezones geen ernstige incidenten plaats.⁸ Op 15 augustus 2017 was het demobilisatieproces voltooid.⁹ In januari 2020 waren in totaal 13.185 voormalige FARC-leden officieel gedemobiliseerd. Allen kwamen in aanmerking voor een maandelijks bedrag van 90 % van het minimumloon gedurende twee jaar, samen met een pakket onderwijs, training en toegang tot de gezondheidszorg. Na 15 augustus 2017 hield de FARC officieel op te bestaan en mochten hun leden de transitiezones vrij verlaten. De naam van de zones werd sindsdien veranderd in Territorial Training and Reincorporation Spaces (Espacios Territoriales de Capacitación y Reincorporación, ETCR).¹⁰

Begin september 2017 hield de FARC-partij haar eerste partijcongres in Bogotá waar ze haar naam veranderde in Fuerza Alternativa Revolucionaria del Común (FARC). De FARC had het moeilijk kiezers aan te trekken en behaalde tijdens de lokale verkiezingen van oktober 2019, met 119.000 stemmen, een mager resultaat. Twaalf van hun kandidaten raakten uiteindelijk verkozen, waarvan drie als burgemeester.¹¹ In januari 2021 wijzigde de partij FARC haar naam in Comunes.¹²

In juni 2018 werd Iván Duque, criticus van het vredesakkoord, tot president verkozen na een campagne waarin hij beloofde strenger op te treden tegen voormalige FARC-strijders.¹³ Na afloop van zijn presidentstermijn (08/2018-08/2022) waren verschillende experts kritisch over zijn bijdrage aan de implementatie van het vredesakkoord.¹⁴ Eenmaal in functie belemmerde de nieuwe president de uitvoering van enkele belangrijke bepalingen van het akkoord, zoals de plattelands hervorming en de vervanging van de cocaproductie.¹⁵ Daarnaast slaagde president Duque er niet in om de staatsaanwezigheid uit te breiden in de door conflict getroffen gebieden. Hierdoor slaagden verschillende dissidente FARC-groeperingen, het ELN, andere illegale gewapende groeperingen en criminele organisaties erin zich te hergroeperen, te versterken en bijkomend territorium te veroveren waar ze hun controle over de lokale gemeenschappen en de illegale economieën verder konden uitbreiden.¹⁶

Hoewel het geweld na de ondertekening van het vredesakkoord aanvankelijk was gedaald, kende het jaar 2022 het hoogste geweldcijfer sinds 2016.¹⁷ Colombia-experte Elizabeth Dickinson verduidelijkt eind maart 2022 in een videoconferentie bijgewoond door Cedoca, dat in de periode 2017-2019 diverse gewapende groeperingen het machtsvacuüm ontstaan na de demobilisatie van de FARC konden innemen, wat leidde tot nieuw geweld in deze gebieden. De heropleving van het geweld bemoeilijkt op zijn beurt de verdere implementatie van het vredesakkoord. Deze situatie leidde tot een groei van diverse gewapende groeperingen die bovendien tijdens de coronapandemie hun macht verder konden consolideren en hun sociale controle over de bevolking konden uitbreiden.¹⁸

In deze context vonden in mei en juni 2022 opnieuw presidentsverkiezingen plaats, die in overwegend vreedzame omstandigheden verliepen. Gustavo Petro (Pacto Histórico) won in juni 2022 de tweede ronde met 50,4 % van de stemmen. Francia Márquez werd verkozen als eerste Afro-Colombiaanse vicepresident in de Colombiaanse geschiedenis.¹⁹ Met de verkiezing van Petro kwam voor het eerst in

⁸ Colombia peace - WOLA, 14/05/2020, [url](#)

⁹ UN Mission in Colombia, 22/09/2017, [url](#)

¹⁰ Colombia peace - WOLA, 14/05/2020, [url](#)

¹¹ Colombia peace - WOLA, 14/05/2020, [url](#)

¹² Reuters, 24/01/2021, [url](#)

¹³ ICG, 12/07/2018, [url](#)

¹⁴ WOLA (Isacson A.), 23/11/2021, [url](#)

¹⁵ Colombia Risk Analysis, 08/2022, [url](#)

¹⁶ Colombia Risk Analysis, 08/2022, [url](#); WOLA (Isacson A.), 23/11/2021, [url](#)

¹⁷ El Espectador, 08/08/2023, [url](#)

¹⁸ Dickinson E., senior onderzoeker Colombia, ICG, videogesprek, 31/03/2022

¹⁹ UNSC, 27/06/2022, [url](#)

de recente geschiedenis van het land een linkse president aan de macht. Gustavo Petro was tijdens zijn jonge jaren zelf lid geweest van de rebelligroepering M-19, die demobiliseerde in 1990 en succesvol transformeerde tot een politieke partij.²⁰

Petro maakte zich tijdens zijn kiescampagne sterk vredesgesprekken te willen opstarten met de verschillende gewapende groeperingen om zo het geweld in het land opnieuw te doen dalen. Op 30 augustus 2022 diende de nieuwe president Petro zijn plan genaamd Paz Total (Totale Vrede) in bij het Congres (parlement). Zijn doel was om via het onderhandelen van gelijktijdige wapenstilstanden met verschillende gewapende en criminele groeperingen, en vervolgens via het verlenen van gerechtelijke amnestie en andere voordelen, een permanente ontwapening en een verbetering van de veiligheidssituatie in Colombia te bekomen.²¹ Kort nadien keurde het Congres Wet 2272 goed die de president en de autoriteiten toelaat onderhandelingen aan te knopen met de verschillende gewapende groeperingen.²²

Wel kon de regering alleen officiële onderhandelingen voeren met groeperingen die politieke eisen aan de staat stellen. In de praktijk gaat het om het ELN en de dissidente FARC-fractie Estado Mayor Central de las FARC (EMC), die nooit eerder demobiliseerden.²³ Met de groeperingen die de wet beschouwt als criminele structuren konden de vredesgesprekken enkel tot demobilisatie en vrijwillige onderwerping aan het rechtssysteem leiden.²⁴

President Petro benadrukte met Paz Total het belang van gelijktijdige onderhandelingen met de diverse gewapende groeperingen. De geschiedenis toonde immers aan dat het niet mogelijk is een conflict met concurrerende gewapende groeperingen te beëindigen door slechts één van hen te demobiliseren, aldus een ICG-analyse.²⁵ Eind 2022 startte Petro's regering parallelle onderhandelingen met de volgende gewapende groepen: drie guerrillagroeperingen namelijk de FARC-dissidente groepering EMC, de Segunda Marquetalia (SM) van Ivan Marquez en het ELN; twee paramilitaire georganiseerde misdaadgroepen, Clan del Golfo en de Self-Defense Conquerors of Sierra Nevada (ACSN); en straatbendes in Buenaventura, de regio Valle de Aburrá en Quibdó.²⁶ Al snel werd Petro echter geconfronteerd met juridische obstakels die verband houden met de verschillende aard (gewapende politieke versus criminele groeperingen) van de betrokken actoren, waardoor twijfels ontstonden over het vermogen van de regering om vredesakkoorden te kunnen sluiten. Deze juridische uitdagingen, de beperkte overheids capaciteit om zoveel processen af te handelen en de halfslachtige inzet van bepaalde gewapende groeperingen voor onderhandelingen, hebben ertoe geleid dat sommige van deze vredesonderhandelingen weinig vooruitgang boekten, of zijn vastgelopen.²⁷

Het jaar 2023 begon met de aankondiging van president Petro van een bilateraal staakt-het-vuren van zes maanden met vijf gewapende groeperingen, namelijk het ELN, de SM, de EMC, de Clan del Golfo en de ACSN. "Paz Total zal werkelijkheid worden" [vertaling], tweette de president op 31

²⁰ NYT (Turkewitz J.), 19/06/2022, [url](#)

²¹ CFR, 30/08/2023, [url](#)

²² El País (Reynoso L.), 27/10/2023, [url](#)

²³ Dit onderscheid kenmerkt al lange tijd het conflict in Colombia en is vastgelegd in een reeks wetten en uitspraken van het Constitutionele Hof. Amnestie en onderhandelingen zijn toegestaan voor groepen die politieke misdrijven hebben gepleegd met het doel politieke verandering te bewerkstelligen, maar niet voor gewone misdrijven uitsluitend gepleegd uit winstbejag of andere motieven. Drugshandel komt dus alleen in aanmerking voor een speciale juridische behandeling als deze uitsluitend ter ondersteuning van een opstand dient en niet voor persoonlijk gewin. Bron: ICG, 24/02/2023, [url](#)

²⁴ OHCHR, 20/02/2023, [url](#)

²⁵ ICG, 24/02/2023,

²⁶ INDEPAZ, 15/04/2022, [url](#)

²⁷ La Silla Vacía, 28/01/2024, [url](#)

december 2022.²⁸ Maar enkele maanden later hield het bilateraal staakt-het-vuren met drie van die vijf organisaties, het ELN, de Clan del Golfo en de EMC, geen stand meer. Het staakt-het-vuren met het ELN ging eigenlijk nooit van start. Een paar dagen na de aankondiging van Petro maakte de leiding van de gewapende groepering immers duidelijk dat een dergelijk akkoord nooit was bereikt aan de onderhandelingsstafel. Half maart 2023 schortte de president eenzijdig het staakt-het-vuren met de Clan del Golfo op na beschuldigingen van het breken van de gemaakte afspraken.²⁹ In mei 2023 kondigde president Petro ook het einde van het staakt-het-vuren met de EMC aan na de moord in Putumayo op vier inheemse jongeren door een van de EMC-subgroepen, het Carolina Ramírez Front, en de gedwongen rekrutering van jongeren.³⁰ Het bilateraal staakt-het-vuren met de overige twee organisaties, de SM en de ACSN, eindigde zoals voorzien na zes maanden, op 30 juni 2023.³¹

2. Huidige toestand van het conflict

2.1. Verloop van de onderhandelingen in het kader van Paz Total in 2024

2.1.1. De onderhandelingen met het ELN

Onderhandelingen met het ELN leidden uiteindelijk tot een staakt-het-vuren van een jaar, van augustus 2023 tot augustus 2024. Dit is de langste wapenstilstand ooit waarmee de groepering heeft ingestemd sinds haar oprichting in 1964. Tijdens dit staakt-het-vuren daalden de gewapende confrontaties tussen het ELN en de veiligheidstroepen tot een historisch minimum, met slechts elf incidenten, vergeleken met 67 geregistreerd in het jaar ervoor.³² De wapenstilstandsovereenkomst bevatte naast een verbod op primaire offensieve operaties ook het verbod voor het ELN om gijzelaars te nemen. Volgens de Colombiaanse denktank, Centro de Recursos para el Análisis de Conflictos (CERAC), aangehaald door InSight Crime, heeft het ELN de overeenkomst tijdens het staakt-het-vuren minstens 39 keer geschonden. Deze schendingen omvatten vijf doden, drie gewonden en minstens 52 ontvoeringen. Uiteindelijk was het de interne verdeeldheid binnen het ELN die zorgde voor een einde van het staakt-het-vuren. Op 20 februari 2024 riep de ELN-delegatie een crisis uit in de vredesonderhandelingen omdat de regering parallelle onderhandelingen was begonnen met de Comuneros del Sur, een dissidente ELN-factie in Nariño, zonder toestemming van de belangrijkste ELN-leiders. In de daaropvolgende maanden schortte het ELN tijdelijk zijn deelname aan de gesprekken op en kwam terug op zijn belofte om te stoppen met ontvoeringen, waarbij het een gebrek aan wil van de overheid om een donorfonds op te richten als belangrijkste reden aanhaalde. Het ontbreken van dit fonds maakte hen afhankelijk van ontvoeringen, wegens geen alternatieve inkomsten, aldus het ELN. De overheid betoogde echter dat het fonds niet kon worden opgericht zolang de onderhandelingen vastliepen, waardoor ze verder in een impasse raakten.³³ Op 3 augustus 2024 werd het staakt-het-vuren met het ELN vervolgens opgeschort, terwijl de onderhandelingen met de Comuneros del Sur-factie verder liepen.³⁴

²⁸ Gustavo Petro (@petrogustavo) [X- profile], 01/01/2023, [url](#); El País, 24/05/2023, [url](#)

²⁹ BBC, 20/03/2023, [url](#)

³⁰ El País, 24/05/2023, [url](#)

³¹ FIP, s.d., [url](#)

³² ACLED (Breda T.), 28/11/2024, [url](#)

³³ InSight Crime, 05/08/2024, [url](#)

³⁴ InSight Crime, 05/08/2024, [url](#)

In augustus 2024 hervatte het ELN de aanvallen op de veiligheidstroepen en belangrijke infrastructuur, waaronder een aanval op een militaire basis in Arauca op 17 september 2024, waarbij twee doden en verschillende gewonden vielen.³⁵

Op 3 september 2024 kwamen door confrontaties tussen het ELN en de openbare veiligheidsdiensten in La Vega, departement Cauca, minstens zes ELN-leden om. Op 17 september 2024 viel het ELN een militaire basis aan in Puerto Jordán, departement Arauca, waarbij drie soldaten omkwamen en 26 gewond raakten. Na deze aanval verklaarde de vredesdelegatie van de regering dat zij het dialoogproces met de groepering als opgeschort beschouwde.³⁶

Maar in november 2024 hielden de regering en het ELN toch opnieuw gesprekken in de Venezolaanse hoofdstad Caracas. Op 25 november 2024 kondigde de regering vervolgens een nieuwe fase in de dialoog aan, waarbij werd verklaard dat beide partijen in januari 2025 weer bijeen zouden komen. Ondanks deze vooruitgang legde het Westelijk Front van het ELN in het departement Chocó op 9 november 2024 een gewapende staking (*paro armado*) op langs de rivieren San Juan, Sipí en Cajón. Ook de gewapende confrontaties gingen in november 2024 door, met militaire operaties in de departementen Arauca en Bolívar waarbij een dozijn guerrillastrijders en één politieagent om het leven kwamen.³⁷

Slechts enkele dagen voordat het ELN opnieuw met de regering aan tafel zou gaan in januari 2025, voerde het ELN een van de grootste gewapende aanvallen van de afgelopen jaren uit, gericht tegen een dissident front van de FARC, in de regio van Catatumbo (Norte de Santander). Hierbij kwamen minstens 80 personen om het leven, waaronder minstens zeven vredesondertekenaars (ex-FARC-strijders) en verschillende sociale leiders en hun familie. Minstens 50.000 mensen sloegen op de vlucht voor het geweld (zie hoofdstuk 2.3). Deze gewelddadigheden noopten de regering om voor de tweede keer in vier maanden tijd de onderhandelingen met de gewapende groepering stop te zetten.³⁸

2.1.2. Onderhandelingen met de EMC

Ook de onderhandelingen met de EMC, een losse alliantie van FARC-eenheden die het vredesakkoord van 2016 niet ondertekenden, kenden een grillig verloop en leidden uiteindelijk tot splitsingen binnen de groepering. Op 17 oktober 2023 ondertekenden de autoriteiten en de EMC een staakt-het-vuren voor drie maanden. Na afloop van dit staakt-het-vuren op 15 januari 2024 ontstonden spanningen binnen de groeperingen tussen twee EMC-facties, de ene geleid door de commandant bekend als Calarcá, de andere door Iván Mordisco. Hoewel het staakt-het-vuren vervolgens met nog eens zes maanden werd verlengd, werd het op 17 maart 2024 gedeeltelijk opgeschort in de departementen Nariño, Cauca en Valle del Cauca, nadat het front van Dagoberto Ramos, dat behoort tot de factie geleid door Mordisco, een inheemse gemeenschap in Toribío, Cauca aanviel.³⁹ De reactie van Mordisco op dit feit was het creëren van interne verdeeldheid in de EMC, aangezien een deel van de groep ondanks deze schorsing wilde blijven onderhandelen en een ander deel, dat van Mordisco, vroeg om uit het proces te stappen. De breuk bracht de ene groep, onder het bevel van Calarcá Córdoba, ertoe te besluiten het vredesproces voort te zetten terwijl op 16 april 2024 de groep van Iván Mordisco officieel van de onderhandelingen werd uitgesloten. De groep rond Calarcá noemt zichzelf sindsdien de Generale Staf van de Blokken en het Front (Estado Mayor de los Bloques y Frente, EMBF).⁴⁰

³⁵ The City Paper Bogota, 17/09/2024, [url](#)

³⁶ OHCHR, 26/09/2024, p. 14, [url](#)

³⁷ ICG, 11/2024, [url](#)

³⁸ El Espectador, 19/01/2025, [url](#)

³⁹ El País (Sánchez Triana S.), 17/03/2024, [url](#)

⁴⁰ El Espectador, 02/01/2025, [url](#)

Sinds maart 2024 nemen de gewapende confrontaties in de drie departementen waar het staakt-het-vuren in maart 2024 werd opgeschort opnieuw toe.⁴¹ Ook heeft de EMC het gebruik van geïmproviseerde drones opgevoerd om veiligheidstroepen en rivaliserende groepen aan te vallen.⁴²

Op 16 oktober 2024 werd het staakt-het-vuren met het EMBF verlengd tot 15 april 2025.⁴³

2.1.3. Onderhandelingen met de Segunda Marquetalia

Op 24 juni 2024 werden nieuwe gesprekken opgestart tussen de Segunda Marquetalia en de regering. Analisten voorzagen oorspronkelijk een grote kans op slagen aangezien de SM sterke prikkels ervaarde om de wapens neer te leggen. De groepering was na het verlies van enkele van haar grote leiders immers sterk verzwakt (Zie hoofdstuk 3.1.1). In 2024 was de territoriale macht van de SM beperkt tot een paar bolwerken langs de Colombiaans-Venezolaanse grens en in de zuidwestelijke Colombiaanse staten zoals Nariño, Cauca en Putumayo. Maar zelfs in deze regio's had het niet meer de militaire capaciteit om zelfstandig te handelen. De groep werd gedwongen allianties te vormen met sterkere lokale organisaties, zoals het ELN. Deelnemen aan de onderhandelingen was volgens een analyse van InSight Crime, hun laatste optie om een totale militaire nederlaag te voorkomen.⁴⁴

Maar midden november 2024 komen interne breuklijnen binnen de organisatie aan de oppervlakte en de Comandos de la Frontera (CDF), geallieerd met de SM sinds 2021 en Walter Mendoza, een van de belangrijkste onderhandelaars voor de SM en leider van de Coordinadora Guerrillera del Pacífico (CGP), splitsen zich af. De reden voor de breuk wordt gezocht in een interne machtsstrijd tussen Marquez en Mendoza.⁴⁵ Eind november 2024 maakte de regering bekend dat ze verder onderhandelt zonder Marquez en met Mendoza die nu de CDF en de CGP samenbrengt onder de naam Coordinadora Nacional Ejército Bolivariano (CNEB). Geschat wordt dat deze nieuwe groepering 80 % van de leden van de oude SM vertegenwoordigt.⁴⁶

2.1.4. Onderhandelingen met de AGC/Clan del Golfo

De Clan del Golfo werd in 2024 grotendeels uitgesloten van de vredesonderhandelingen. Maar in juli 2024 autoriseerde president Petro toch een dialoog met de groep, wat een mogelijke beleidswijziging aangaf. Maar er blijven aanzienlijke obstakels bestaan. De classificatie van de Clan del Golfo door de overheid als een georganiseerde misdaadgroep met een grote impact, in plaats van een politieke organisatie zoals het ELN of de FARC-dissidenten, is een heikel punt geworden in de onderhandelingen. Deze aanduiding verhindert dat de Clan del Golfo voorwaarden voor overgangsjustitie kan bekomen, zoals garanties tegen uitlevering en amnestie, vergelijkbaar met die welke de FARC werden aangeboden in het vredesakkoord van 2016. Volgens de Colombiaanse wet komen georganiseerde misdaadgroepen met een grote impact alleen in aanmerking voor beperkte gerechtelijke voordelen, zoals strafvermindering, waardoor onderhandelingen veel minder aantrekkelijk zijn voor de Clan del Golfo.⁴⁷

Eind februari 2024 liet de groepering in een videoboodschap weten haar naam te veranderen in Ejército Gaitanista de Colombia (EGC), om haar politiek-militair karakter te benadrukken om zo een betere

⁴¹ INDEPAZ, 30/06/2024, [url](#)

⁴² ACLED (Breda T.), 28/11/2024, [url](#)

⁴³ La Silla Vacía, 16/10/2024, [url](#)

⁴⁴ InSight Crime, 27/06/2024, [url](#)

⁴⁵ InSight Crime, 27/11/2024, [url](#)

⁴⁶ El Espectador, 27/11/2024, [url](#)

⁴⁷ InSight Crime, 09/01/2025, [url](#)

status te krijgen aan de onderhandelingstafel.⁴⁸ Eind april 2024 maakten ze een brief over aan de autoriteiten waarin ze hun voorwaarden stelden om aan de onderhandelingstafel te komen. In de brief vroegen ze garanties dat hun leiders niet gearresteerd zouden worden. De groepering vroeg dat de arrestatiebevelen, evenals de arrestatiebevelen voor uitleveringsdoeleinden, werden opgeschort. Ook vroeg de groepering tijdens de onderhandelingen een politieke status te krijgen.⁴⁹

In augustus 2024 kondigde president Petro aan opnieuw gesprekken met de organisatie op te starten. De in augustus 2024 gepubliceerde uitvoerende resolutie die de vredesdialogoog tussen de regering van Gustavo Petro en de Clan del Golfo formaliseert, erkent zes mensen als onderhandelaars waaronder Chiquito Malo, topleider van de Clan del Golfo. Maar op 27 december 2024 sloot de regering echter Chiquito Malo en twee andere leiders, bekend als Gonzalito en Chirimoya, uit van de gesprekken, als gevolg van actieve uitleveringsbevelen in de Verenigde Staten.⁵⁰

2.1.5. Onderhandelingen met de stedelijke bendes

De regering heeft eveneens onderhandelingen geopend met criminele groeperingen in drie steden. In Medellín en zijn stedelijk gebied, de vallei van Aburrá, namen veertien bendes deel aan een wapenstilstand, wat leidde tot een reductie van 27 % van het aantal moorden.⁵¹

Doorheen 2024 hebben de belangrijkste groeperingen in Buenaventura, Los Espartanos en Los Shottas, een wapenstilstand gesloten, maar deze wordt niet duurzaam geacht.⁵² Begin februari 2025 werd de wapenstilstand opgezegd door Los Shottas. Het aantal moorden was in januari 2025 opnieuw gestegen.⁵³

In Quibdó, de hoofdstad van het departement Chocó, is de minste vooruitgang te zien. De drie bendes die hier in dialoog zijn – Los Locos Yam, Los Mexicanos en Los Zetas – voelen zich opgejaagd door de Clan del Golfo die probeert dit gebied onder controle te krijgen.⁵⁴ De belangrijkste bendes van deze regio hebben een staakt-het-vuren met de autoriteiten tot eind maart 2025.⁵⁵

Ook het FIP benadrukt in haar analyse dat deze steden onder invloed blijven van de georganiseerde criminaliteit, ondanks de afname van openlijke gewelddadige incidenten.⁵⁶

⁴⁸ El Colombiano, 01/04/2024, [url](#)

⁴⁹ El País, 03/05/2024, [url](#)

⁵⁰ El Espectador, 02/01/2025, [url](#)

⁵¹ El País, 06/01/2025, [url](#)

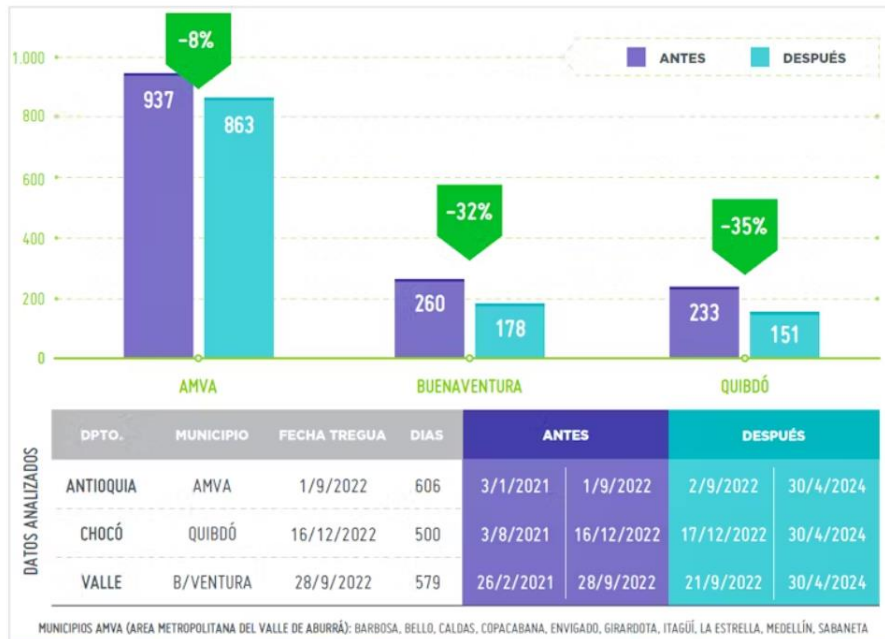
⁵² El País, 06/01/2025, [url](#)

⁵³ El Espectador, 07/02/2025, [url](#)

⁵⁴ El País, 06/01/2025, [url](#)

⁵⁵ El Espectador, 31/01/2025, [url](#)

⁵⁶ FIP, 14/06/2024, [url](#)

Grafiek 1: Moorden voor en na de staakt-het-vuren in Valle de Abura, Chocó en Antioquia.⁵⁷

2.2. Invloed Paz Total op de veiligheidssituatie

2.2.1. Algemene analyse

De analyse van de veiligheidssituatie na twee jaar beleid onder president Petro geeft een gemengd resultaat. Het nationale moordcijfer daalde het afgelopen jaar licht. Volgens gegevens van de nationale politie daalde het nationale moordcijfer (*homicidios*) in 2024 met 1,6 % ten opzichte van het jaar voordien en dit was tevens het laagste cijfer in de afgelopen vier jaar. Bij het analyseren van de cijfers is het duidelijk dat er tussen 1 januari en 31 december 2024 gemiddeld elke dag 36 moorden werden geregistreerd en dat volgens de politiecijfers 8.869 van de moorden plaatsvonden in stedelijke gebieden en 4.472 op het platteland.⁵⁸ Maar afpersingen, ontvoeringen en bedreigingen namen wel toe sinds het aan de macht komen van president Petro.⁵⁹

In april 2024 (noot Cedoca: dus voor de splitsingen binnen de EMC, de SM en het ELN) registreert het Internationaal Rode Kruis acht niet-internationale gewapende conflicten in Colombia. Drie daarvan zijn tussen de overheid van Colombia en respectievelijk het ELN, de Clan del Golfo en dissidenten van de voormalige FARC. De andere vijf conflicten zijn tussen deze niet-statelijke gewapende actoren onderling.⁶⁰

INDEPAZ, een Colombiaanse ngo die zich inzet voor ontwikkeling en vrede, schrijft in haar analyse van december 2024 dat het gewapende conflict in Colombia zich de afgelopen decennia heeft ontwikkeld tot een mozaïek van regionale conflicten die de meest kwetsbare gemeenschappen onevenredig zwaar treffen. Er is anno 2024 geen sprake van een algemeen gewapend conflict, zoals

⁵⁷ FIP, 14/06/2024, [url](#)

⁵⁸ El Tiempo, 09/01/2025, [url](#)

⁵⁹ The Economist, 01/12/2024, [url](#)

⁶⁰ ICRC, 03/04/2024, [url](#)

in de afgelopen decennia, maar van diverse conflicten tussen gewapende actoren met verschillende belangen op het spel, gebaseerd op territoriale geschillen over lokale dominantie. De aanwezigheid van georganiseerde gewapende groepen treft zowel etnische als boerengemeenschappen in gebieden die worden gedomineerd door illegale economieën, zoals de drugshandel en illegale mijnbouw. Deze illegale economieën hebben gewelddadige structuren geconsolideerd die de lokale bevolking onderwerpen aan moderne vormen van slavernij, het sociale weefsel vernietigen en de ecologische en economische onteigening in stand houden.⁶¹

De onderzoeksorganisatie ACLED stelt een afname vast van 28 % in het aantal gewelddadige confrontaties tussen veiligheidstroepen en gewapende groepen tijdens de eerste 27 maanden van Petro's bestuur (van augustus 2022 tot november 2024).⁶² Eveneens telt de organisatie in de eerste 27 maanden van Petro's bestuur 11 % minder sterfgevallen gerelateerd aan geweld van gewapende groepen, tegenover de periode daarvoor.⁶³ Voor het jaar 2024 daalde, eveneens volgens een analyse van ACLED, het dodelijk geweld ten aanzien van burgers zelfs met 20 %.⁶⁴

Maar hoewel het dodelijk geweld ten aanzien van de burgers daalde, namen andere vormen van geweld ten aanzien van burgers de afgelopen referentieperiode wel toe. Gewapende groeperingen grepen minder vaak naar dodelijke vormen van geweld tegen burgers, mogelijk vanwege de stijgende politieke kosten die dodelijke aanvallen met zich mee kunnen brengen in onderhandelingen met de regering en om geen aandacht en reactie van de veiligheidstroepen te trekken, aldus ACLED. Maar tijdens de eerste dertig maanden van Petro's regering (tot januari 2025) werden 26,7 miljoen Colombianen blootgesteld aan georganiseerd geweld, 24 % meer dan in de voorgaande periode. Hierbij werden burgers niet alleen blootgesteld aan de gevechten tussen gewapende groeperingen maar ook rechtstreeks aangevallen door hen. Dit komt omdat gewapende groeperingen zich vaker richten op burgers om rivalen aan te vallen, met name in omgevingen waar de territoriumoorlogen heviger zijn. Om hun troepen te versterken, hebben gewapende groeperingen ook gedwongen rekruteringen opgevoerd, waaronder deze van adolescenten. Verder namen gewapende groeperingen hun toevlucht tot grootschalige inzet van landmijnen en explosieven, vaak ook via drones om de invallen van rivalen of veiligheidstroepen in bepaalde gebieden te beperken. Dit droeg op zijn beurt bij aan een toename van incidenten waarbij burgers werden gedood of gewond raakten door explosieven.⁶⁵ Ook Elisabeth Dickinson stelt eind 2024 dat burgers steeds meer in het kruisvuur terecht komen. Dit omdat de gewapende groeperingen, in tegenstelling tot de vroegere FARC, niet langer geïnteresseerd zijn in het aanvallen of controleren van de staat. Het doel is nu territoriale controle en controle over de lokale burgerbevolking. Deze toegenomen sociale controle neemt de vorm aan van bedreigingen en moorden, ontheemdingen, opsluiting (*confinement*) afpersingen en ontvoeringen (zie hoofdstuk 4).⁶⁶

Ook de internationale ngo HRW stelt in haar jaarrapport over de gebeurtenissen in Colombia in 2024 dat de gewapende groepen ernstige misstanden tegen burgers blijven begaan en hun aanwezigheid in het hele land uitbreiden. De veiligheidsdiensten en gerechtelijke autoriteiten zijn er in 2024 niet in geslaagd de meest kwetsbare gemeenschappen effectief te beschermen.⁶⁷ Het OHCHR benadrukt in haar jaarrapport over de situatie van de mensenrechten in Colombia in 2024 eveneens dat pogingen om burgers te beschermen te midden van de binnenlandse oorlog in Colombia onvoldoende zijn

⁶¹ INDEPAZ, 12/12/2024, [url](#)

⁶² ACLED (Breda T.), 28/11/2024, [url](#)

⁶³ ACLED (Breda T.), 28/11/2024, [url](#)

⁶⁴ ACLED (Breda T.), 17/02/2025, [url](#)

⁶⁵ ACLED (Breda T.), 17/02/2025, [url](#)

⁶⁶ Dickinson E., senior analyst Colombia International Crisis Group, webinar, 02/12/2024, [url](#)

⁶⁷ HRW, 16/01/2025, [url](#).

geweest en gewapende groepen zich verder hebben uitgebreid ondanks de vredesonderhandelingen. De situatie treft onevenredig veel inheemse volkeren, Afro-afstammelingen en boeren. Het OHCHR merkt op dat de gewapende groeperingen blijven proberen het sociale weefsel te vernietigen en de organisaties met een historische aanwezigheid in deze gebieden, zoals de Inheemse Autoriteiten en gemeenschapsraden proberen te elimineren en vervangen door nieuwe organisaties die werken in hun voordeel.⁶⁸

2.2.2. Vier grote tendensen

De gemengde uitkomst op de veiligheidssituatie na twee jaar onderhandelen in het kader van Paz Total is te wijten aan vier grote tendensen binnen het actuele veiligheidslandschap in Colombia: de uitbreiding van de gewapende groeperingen, een toename van gewapende confrontaties tussen rivaliserende groeperingen, een toename van interne splitsingen en tot slot een uitbreiding en diversificatie van de criminele economieën.

Zo blijkt vooreerst uit de geraadpleegde bronnen dat de gewapende groeperingen de wapenstilstanden gebruikt hebben om verder uit te breiden. De vredesonderhandelingen en verschillende staakt-het-vuren hadden volgens PARES, de stichting Vrede en Verzoening, als onbedoeld effect dat verschillende gewapende groeperingen zich konden richten op de uitbreiding van hun territorium en het verzwakken van hun rivalen.⁶⁹ Deze uitbreiding wordt in de eerste plaats weerspiegeld in het aantal gemeenten dat door de activiteiten van de groeperingen wordt getroffen. In de eerste 27 maanden van Petro's bestuur registreert ACLED activiteiten van de gewapende groeperingen in meer dan 580 gemeenten, 43 meer dan in dezelfde periode voordat Petro president werd. De meeste groeperingen waren al eerder aan het uitbreiden en voerden hun confrontaties op sinds 2020, toen ze misbruik maakten van de mobiliteitsbeperkingen en economische moeilijkheden als gevolg van de COVID-19-pandemie. Echter, alleen al in 2023 kenden 446 gemeenten een aanwezigheid van gewapende groeperingen, het hoogste aantal sinds 2018 en 30 % meer dan in 2019. Dit bevestigt dat, hoewel deze uitbreiding begon vóór Petro's ambtstermijn, deze zeker werd voortgezet onder zijn toezicht, aldus de analyse van Tiziano Breda voor ACLED.⁷⁰

Volgens de Norwegian Refugee Council (NRC) is het aantal Colombianen dat in gebieden woont waar gewapende groeperingen actief zijn, sinds 2021 met 70 % toegenomen. In 2024 leven bijna 8,4 miljoen Colombianen in deze conflictgebieden, 3,5 miljoen meer dan in 2021.⁷¹ Cijfers van de ombudsman (Defensoría del Pueblo) tonen eveneens een duidelijke gebiedsuitbreiding aan van de grootste gewapende groeperingen tussen 2019 en 2024.⁷²

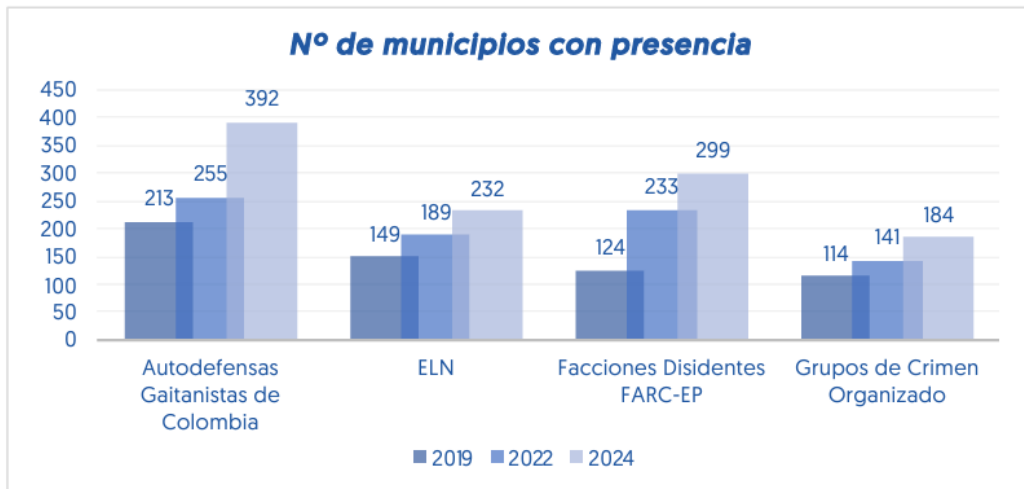
⁶⁸ OHCHR, 22/01/2025, p. 3, [url](#)

⁶⁹ PARES, 16/07/2024, [url](#)

⁷⁰ ACLED (Breda T.), 28/11/2024, [url](#)

⁷¹ NRC, 15/08/2024, [url](#)

⁷² Defensoría del Pueblo, 2024, p. 21, [url](#)

Tabel 1: Gebiedsuitbreiding gewapende groeperingen⁷³

De zoektocht van de gewapende groeperingen naar uitbreiding van hun territorium heeft ten tweede geleid tot een toename van gewapende confrontaties tussen rivaliserende groeperingen. In de eerste 27 maanden van het bestuur van Petro registreert ACLED een toename van 40 % in geweld tussen gewapende groeperingen vergeleken met dezelfde periode vóór de komst van Petro. Alleen al in 2023 stegen de confrontaties tussen gewapende groeperingen tot het hoogste niveau sinds 2018. De departementen Cauca, Antioquia en Nariño blijven grote broeinesten van geweld. Dit zijn ook de departementen waar het hoogste aantal eenheden van gewapende groeperingen actief zijn en behoren tot de meest strategische voor de teelt en handel van illegale gewassen, illegale mijnbouwactiviteiten en afpersing van veeteeltbedrijven, aldus ACLED.⁷⁴ Wat de complexiteit nog groter maakt, is dat de relaties tussen gewapende groepen sterk variëren, afhankelijk van de conflictsituatie en de regio. Zo hebben in 2024 de EMC en het ELN elkaar hevig bevochten in de departementen Cauca, Arauca en Nariño, maar streden ze samen tegen de Clan del Golfo in het noorden van Antioquia en het zuiden van Bolívar.⁷⁵

Ten derde werden alle grote gewapende groeperingen in 2024 geconfronteerd met interne splitsingen wat het veiligheidslandschap nog complexer en volatieler maakt. Elisabeth Dickinson verduidelijkt dat de toenemende fragmentatie binnen de gewapende groeperingen het gevolg zijn van een veranderende strategie van de groeperingen tegen Paz Total. De opstart van de onderhandelingen onder Paz Total zette oorspronkelijk de kleinere fronten aan zich te groeperen onder grotere structuren met een duidelijke leider. Dit om sterker te staan tijdens de onderhandelingen en in de hoedanigheid als politieke organisatie onder de Colombiaanse wet en niet als criminele organisatie. De oprichting van de EMC als overkoepelende structuur van talloze dissidente FARC-fronten is hiervan een goed voorbeeld, aldus Dickinson. Wat we eind 2024 zagen is volgens de onderzoekster een terugkeer naar de natuurlijke staat van deze groeperingen die na twee jaar onderhandelen onder Paz Total, vaak niet met de gewenste resultaten, weinig tot geen incentive meer zien om zich te verenigen.⁷⁶

Dit alles maakt dat het veiligheidslandschap eind 2024 ontzettend gefragmenteerd is met dozijnen gewapende groeperingen met elk een eigen agenda die allen strijden voor territoriumcontrole. Zowel

⁷³ Defensoría del Pueblo, 2024, p. 21, [url](#)

⁷⁴ ACLED (Breda T.), 28/11/2024, [url](#)

⁷⁵ ACLED (Breda T.), 28/11/2024, [url](#)

⁷⁶ Dickinson E., senior analyst Colombia International Crisis Group, webinar, 02/12/2024, [url](#)

Elisabeth Dickinson, als Laura Bonilla, adjunct-directeur van PARES, merken op dat het Colombiaanse leger hier niet voor is uitgerust. Het leger was tot voor 2016 de gevechten gewoon tegen sterke grote groeperingen met een vast territorium. De constante territoriumverschuivingen, splitsingen en uitbreidingen vereisen veel meer inlichtingen en een wendbaarder leger, wat Colombia vandaag niet ter beschikking heeft, aldus Bonilla en Dickinson.⁷⁷

Deze verdeeldheid en toenemende fragmentatie van de gewapende groeperingen brengen volgens een analyse van InSight Crime bijkomend het risico met zich mee dat het geweld escaleert. Dit omdat splintergroepen om territoriale controle strijden en facties die van vredesbesprekingen zijn uitgesloten, de aanvallen op regeringsdoelen opvoeren. Zo zijn sinds de splitsing van de EMC de confrontaties tussen de facties van Mordisco en Calarcá geëscaleerd in Putumayo. Het geweld is ook toegenomen in andere zuidwestelijke departementen, zoals Cauca.⁷⁸

Tot slot vonden tijdens de eerste twee jaren onder president Petro ook een uitbreiding en diversificatie plaats van de criminele economieën. Volgens het Bureau van de Verenigde Naties voor Drugs en Criminaliteit zijn de cocagewassen sinds 2020 meer dan verdubbeld en bleven ze in 2023 toenemen, waarbij Nariño en Cauca de belangrijkste hotspots zijn.⁷⁹ Dezelfde gebieden die geschikt zijn voor het verbouwen van coca zijn vaak rijk aan goud. Nu de goudprijzen de afgelopen jaren gestaag zijn gestegen⁸⁰, zijn de illegale mijnbouwactiviteiten toegenomen, wat een nieuwe belangrijke motor is geworden van gewelddadige concurrentie tussen gewapende groepen.⁸¹ Daarnaast legt de EMC zich onder andere toe op ontbossing en landonteigening om veeteeltactiviteiten te controleren, met name in de departementen Meta, Caquetá en Guaviare in het Amazonegebied. Het ELN legt zich nog steeds toe op ontvoeringen voor losgeld, met name in de olierijke noordoostelijke departementen Norte de Santander en Arauca. Tegelijkertijd heeft de Clan del Golfo geprofiteerd van zijn aanwezigheid in Noord-Colombia om poortwachter te worden van de Darién Gap, een ooit ondoordringbare jungle die Colombia en Panama met elkaar verbindt en de afgelopen jaren een belangrijke route voor migranten op weg naar de VS werd.⁸²

Ook de ombudsman stelt in zijn rapport van 2024 dat het essentieel is om de financieringsbronnen van de gewapende groeperingen, die een sterke diversificatie hebben doorgemaakt, te begrijpen. Naast de teelt van illegale gewassen en drugshandel hebben ze hun activiteiten uitgebreid naar gebieden zoals illegale mijnbouw van goud, zilver en andere edelmetalen, afpersing, (hout)smokkel en mensenhandel. Deze diversificatie vereist een verandering van aanpak door de staat, met als doel de activiteiten die deze groepen financieren te ontmantelen en het milieu te beschermen.⁸³

2.3. De gebeurtenissen in de regio Catatumbo en een nieuwe vredesstrategie

Begin 2025 wordt Colombia opgeschrikt door het zwaarste gewapende incident van de afgelopen jaren. De regio Catatumbo, bestaande uit elf gemeenten in Norte de Santander, is een strategisch gebied voor Colombiaanse guerrillastrijders. Met bijna 44.000 hectare aan cocagewassen, waarvan een groot deel geconcentreerd is in de gemeente Tibú, is de regio een belangrijke cocaïnehandelsroute naar buurland Venezuela. Begin 2025 voerde het ELN, voornamelijk in de gemeenten Teorama, El Tarra, Convención en Tibú, een aanval uit op vermeende strijders en sympathisanten van de voormalige

⁷⁷ Dickinson E., senior analyst Colombia International Crisis Group, Bonilla Laura, webinar, 02/12/2024, [url](#)

⁷⁸ InSight Crime, 09/01/2025, [url](#)

⁷⁹ InSight Crime, 18/10/2024, [url](#)

⁸⁰ GoldmanSachs, 12/09/2024, [url](#)

⁸¹ ACLED (Breda T.), 28/11/2024, [url](#)

⁸² ACLED (Breda T.), 28/11/2024, [url](#)

⁸³ Defensoría del Pueblo, 2024, p. 87, [url](#)

FARC-dissidenten, Frente 33. Frente 33 fungeerde als deel van de EMC maar splitste zich in 2024 af en maakt sindsdien deel uit van de groepering onder Calarcá, het EMBF. Reeds in november 2024 waarschuwde de ombudsman dat een mogelijk gewapend treffen tussen het ELN en het EMBF nakend was, maar de autoriteiten namen geen voorzorgen.⁸⁴ De aanleiding voor de gewapende confrontaties lijkt de moord op een gekende en gerespecteerde begrafenisondernemer, Miguel Ángel López, zijn vrouw en baby, een dag eerder op 15 januari 2025, te zijn.⁸⁵ In een persbericht beschuldigde het ELN leden van het 33ste FARC-Front ervan de moord op de familie te hebben uitgevoerd, en beweerde dat de aanvallen vergelding waren voor hun dood. Een rapport van de inlichtingendienst van de overheid, geciteerd door meerdere Colombiaanse media en ondersteund door bronnen van InSight Crime ter plaatse, suggereren echter dat het ELN verantwoordelijk was voor de moord op López. Naar verluidt heeft de begrafenisondernemer lichamen van strijders van het 33ste Front geborgen, ondanks de bevelen van het ELN om dit niet te doen.⁸⁶

Op 16 januari 2025 verplaatste het ELN haar strijders van Arauca naar Catatumbo waar deze een ware slachting uitvoerden, met minstens 80 doden, waaronder ondertekenaars van het vredesakkoord van 2016, mensenrechtenactivisten en voornamelijk burgers die beschuldigd werden van steun aan het EMBF.⁸⁷ De reden waarom het ELN eerst haar strijders van Arauca liet overbrengen is volgens PARES omdat de ELN-strijders in Catatumbo al een te sterke band hadden opgebouwd met de inwoners hier. Het leiderschap besloot daarom haar manschappen tussen Arauca en Catatumbo te wisselen zodat ze niet emotioneel zouden worden bij het doden van de inwoners.⁸⁸ Twee weken na de uitbraak van dit conflict meldt het ministerie van Defensie meer dan 50.000 ontheemden.⁸⁹ Met dit grote aantal ontheemden kent Colombia de grootste gedwongen verplaatsing van mensen sinds de registratie in 1997 begon, aldus Iris Marín, Colombia's ombudsman. Bijna de helft heeft zijn toevlucht gezocht in Cúcuta. Veel anderen zijn gevlucht naar Venezuela. Het leger werd ingezet om de duizenden mensen die nog steeds vastzitten in hun huizen te evacueren.⁹⁰ Volgens Colombia-experte Elisabeth Dickinson liet de werkwijze van het ELN in Catatumbo zien dat de organisatie geen onderscheid maakt tussen strijders en burgers, noch tussen actieve strijders en degenen die in het verleden bij de guerrilla betrokken waren.⁹¹

Ten gevolge van de uitbraak van dit conflict schortte de president de vredesonderhandelingen met het ELN op en kondigde hij op 20 januari 2025 een toestand van interne onrust aan voor de regio, gedurende 90 dagen. De overheid krijgt hiermee buitengewone bevoegdheden om de openbare orde te herstellen. Deze omvatten het opschorten van wetten, het beperken van de bewegingsvrijheid van burgers, het opleggen van avondklokken en andere maatregelen die nodig worden geacht voor de veiligheid. Het is de eerste keer in zeventien jaar dat een president in Colombia noodbevoegdheden inroept omwille van de veiligheidssituatie.⁹² Begin februari 2025 vaardigt de president een bijkomend decreet uit dat de overheid in staat stelt buitengewone beschermingsmaatregelen te nemen in de regio tegen de ondertekenaars van het vredesakkoord van 2016, (waarvan er nog twaalf vermist zijn), burgemeesters (waarvan er elf zich buiten hun gemeente bevinden omwille van bedreigingen), gemeenteamtbanen die toenemende bedreigingen hebben gemeld en sociale leiders. De maatregelen, zoals de verklaring van binnenlandse onrust, hebben betrekking op de regio Catatumbo, de gemeenten van het grootstedelijk gebied van Cúcuta, en de gemeenten Río de Oro en González, in

⁸⁴ El Colombiano, 20/01/2025, [url](#)

⁸⁵ El Tiempo, 18/01/2025, [url](#)

⁸⁶ InSight Crime, 20/01/2025, [url](#)

⁸⁷ Pirate Wire Services (Collins J.), 20/01/2025, [url](#)

⁸⁸ PARES, 21/01/2025, [url](#)

⁸⁹ El Nuevo Siglo, 29/01/2025, [url](#)

⁹⁰ The Economist, 30/01/2025, [url](#)

⁹¹ Razon Publica (Dickinson E.), 26/01/2025, [url](#)

⁹² The City paper Bogotá, 20/01/2025, [url](#)

César en zullen worden geanalyseerd en geïmplementeerd door de Nationale Beschermingseenheid (Unidad Nacional de Protección, UNP).⁹³ Bijkomend beschuldigde de president het ELN van het plegen van oorlogsmisdaden en op 24 januari 2025 lanceerde het leger een gewapende operatie tegen de groepering.⁹⁴

Het grootste risico na de gebeurtenissen in Catatumbo is volgens Dickinson dat dit conflict zal overslaan naar die regio's die tot nu toe in een gespannen rust verkeerden. Volgens de ICG-onderzoekster kent Colombia eind januari 2025 verschillende oorlogsfronten die snel kunnen escaleren.⁹⁵ Ook Tiziano Breda, Senior Analyst Latin America, schrijft in zijn analyse voor ACLED dat deze escalatie in Catatumbo de onstabiele relaties tussen de gewapende groeperingen onderstreept en het risico vergroot dat conflicten in andere regio's weer oplaaien. Het ELN reageerde al tegen de Clan del Golfo in Bolívar, waar een alliantie met de EMC mogelijk aan het afbreken is, terwijl EMC-facties zich tegen elkaar hebben gekeerd in Guaviare. Deze dynamiek heeft ertoe bijgedragen dat volgens ACLED-gegevens januari 2025 de dodelijkste maand was sinds president Gustavo Petro in augustus 2022 aantrad.⁹⁶ De Colombiaanse ombudsdienst waarschuwt eveneens op 16 februari 2025 voor elf nieuwe brandhaarden van geweld.⁹⁷ Volgens de ombudsman kunnen deze brandhaarden leiden tot humanitaire noodsituaties in het land, die onevenredig veel gevolgen hebben voor plattelands-, Afro-Colombiaanse en inheemse gemeenschappen, maar ook voor kinderen en jongeren. Een van de meest kritieke scenario's speelt zich af in de subregio San Juan, Chocó, waar sinds 4 februari 2025 gevechten tussen het ELN en de Clan del Golfo worden gemeld. De Clan del Golfo rukt sterk op in deze regio ten koste van het ELN die hier haar laatste bolwerk in San Juan wil verdedigen. Naast Chocó waarschuwt de ombudsman voor noodsituaties in Nariño, Cauca, de Pacifische regio Valle del Cauca, Antioquia, de Sierra Nevada, Perijá, Magdalena Medio, Arauca, Meta, Guaviare, zuidelijk Córdoba, Buenaventura, Tolima en Putumayo.⁹⁸ Van 18 tot 21 februari 2025 installeerde het ELN een nieuwe gewapende staking (*paro armado*) in Chocó. Tijdens de staking is het inwoners verboden hun huizen te verlaten of tussen gemeenschappen te reizen, en lopen ze het risico te worden ontvoerd of gestraft als ze ongehoorzaam zijn.⁹⁹ De aankondiging van de *paro armado* zorgde opnieuw voor duizenden ontheemden en noopten de gouverneur de centrale overheid te vragen de noodtoestand uit te roepen in het departement, zoals in Catatumbo.¹⁰⁰ In dezelfde periode ontploften vijf explosieven in Cúcuta, de hoofdstad van Norte de Santander. Vijf mensen raakten hierbij gewond. Ook vonden er twee explosies plaats in de buurt van het politiebureau in de gemeenten Saravena en Fortul, in het departement Arauca.¹⁰¹ Op 24 februari 2025 ontploften explosieven in de gemeente Morales (Cauca). Hierbij vielen negentien gewonden (zeventien burgers en twee agenten). De aanslag was gericht tegen het politiekantoor en vond plaats in de buurt van een onderwijsinstelling en viel samen met het einde van de schooldag. De EMC wordt verantwoordelijk geacht.¹⁰²

Tussen 1 januari 2025 en 26 februari 2025 registreerde OCHA 39 gevechten en 26 gewapende confrontaties tussen de gewapende groeperingen. Deze vonden vooral plaats in Bolívar (8), Cauca (5) en Chocó (5). Voor dezelfde periode registreerde OCHA 172 aanvallen op de burgerbevolking. Hiervan zijn 90 moorden (*homicidio intencional*), 19 bedreigingen, 17 incidenten van sociale controle, 14

⁹³ El Espectador, 06/02/2025, [url](#)

⁹⁴ The Economist, 30/01/2025, [url](#)

⁹⁵ Elizabeth Dickinson (@dickinsonbeth), 20/01/2025, [url](#)

⁹⁶ ACLED (Breda T.), 29/01/2025, [url](#)

⁹⁷ Defensoría del Pueblo, 16/02/2025, [url](#)

⁹⁸ Defensoría del Pueblo, 16/02/2025, [url](#)

⁹⁹ InSight Crime, 27/02/2025, [url](#)

¹⁰⁰ El País, 18/02/2025, [url](#)

¹⁰¹ Prensa Latina, 22/02/2025, [url](#)

¹⁰² El Colombiano, 25/02/2025, [url](#)

ontvoeringen, 13 aanslagen, 8 gedwongen verdwijningen, 6 bloedbaden, 5 incidenten binnen de categorie foltering en 5 rekruteringen van minderjarigen.¹⁰³

Deze nieuwe realiteit noopt Petro tot een nieuwe aanpak van zijn vredesbeleid. Volgens een analyse van ICG van 30 januari 2025 verlaat Petro nu de weg van Paz Total ten voordele van Paz Local. Ten eerste stopt de regering met de traditionele vredesbesprekingen op nationaal niveau, zoals die met het ELN, die brede kwesties bespreken zoals politieke of economische hervormingen. In plaats daarvan ligt de focus begin 2025 op lokale dialogen om de specifieke zorgen van elke regio aan te pakken. Ten tweede heeft de regering besloten om de militaire druk op bijna alle gewapende groepen op te voeren. Hoewel het onwaarschijnlijk lijkt dat de Colombiaanse staatstroepen de verslechterende veiligheidsomstandigheden kunnen indammen, laat staan de overgrote meerderheid van deze gewapende groepen kunnen verslaan, begrijpt de regering nu dat deze organisaties zonder militaire druk weinig reden hebben om hun kant van een vredesovereenkomst na te komen, aldus ICG.¹⁰⁴ Op 19 februari 2025 benoemde Petro generaal Pedro Sánchez, tevens de generaal die beroemd werd door de redding van de verdwenen kinderen in de Colombiaanse jungle¹⁰⁵, als minister van Defensie. Het is de eerste keer sinds de grondwet van 1991 dat een generaal aan het hoofd van dit ministerie komt en dit lijkt aan te geven dat de autoriteiten hun nieuwe militaire offensief ten aanzien van de gewapende groeperingen kracht willen bijzetten.¹⁰⁶

Dit model waarbij men inzet op lokale vredesgesprekken is het verst gevorderd in gesprekken met de dissidente FARC-factie bekend als het EMBF. Ook de onderhandelingen in het zuidwestelijke departement Nariño met de Comuneros del Sur, die zich begin 2024 afscheidde van het ELN, en de onderhandelingen met de CNEB van Mendoza die zich eerder afsplitste van de SM, passen in dit kader.¹⁰⁷

Op 13 februari 2025 liet het Openbaar Ministerie echter de hoofdonderhandelaar voor de groepering van Mendoza, arresteren. De arrestatie gebeurde op het ogenblik toen vredesonderhandelingen met de autoriteiten in Bogotá plaatsvonden. Deelname aan de onderhandelingen schort normaal de arrestatiebevelen op maar het Openbaar Ministerie gaf in deze zaak aan de arrestatie te baseren op een uitleveringsbevel van Interpol. De arrestatie, die een duidelijke kloof blootlegt tussen de uitvoerende en rechterlijke macht in Colombia, doet twijfels rijzen bij de haalbaarheid van de lopende onderhandelingen met deze drie groeperingen. De Comuneros del Sur en het EMBF besloten na deze arrestatie de onderhandelingsstafel onmiddellijk te verlaten.¹⁰⁸

2.4. De voortgang van het vredesakkoord van 2016

Het Colombiaanse vredesakkoord uit 2016 tussen de toenmalige regering van Colombia en de voormalige FARC maakte een einde kwam aan het langstlopende gewapende conflict op het westelijk halfmond en wordt vaak gezien als een van de meest succesvolle voorbeelden van conflictresolutie in de geschiedenis.¹⁰⁹ Toen het werd ondertekend, legde het akkoord een vijftienjarig stappenplan vast om bepalingen te implementeren die bedoeld waren om de plattelandseconomie van het land te hervormen, illegale landbouw te verminderen, vrede te bieden in verwaarloosde gebieden en

¹⁰³ OCHA Colombia Monitor, laatste update: 04/02/2025, [url](#)

¹⁰⁴ ICG, 19/03/2025, [url](#)

¹⁰⁵ De generaal leidde de zoektocht naar de vier inheemse kinderen, die na een vliegtuigcrash in 2023 40 dagen in het Amazonewoud wisten te overleven. El País, 26/06/2023, [url](#)

¹⁰⁶ El País, 25/02/2025, [url](#)

¹⁰⁷ ICG, 19/03/2025, [url](#)

¹⁰⁸ El Espectador, 16/02/2025, [url](#)

¹⁰⁹ Atlantic Council, 12/11/2024, [url](#)

democratische garanties te vestigen om de rechten van sociale activisten en slachtoffers van het conflict te beschermen.¹¹⁰

Het Kroc Institute for International Peace Studies is via een mandaat van de Colombiaanse regering verantwoordelijk voor het toezicht op de uitvoering van het vredesakkoord. Het achtste uitgebreide rapport van het Kroc Instituut analyseert op basis van kwantitatieve en kwalitatieve gegevens de status van de implementatie van de 578 bepalingen van het vredesakkoord in de periode tussen december 2022 en november 2023. Aan het einde van het zevende jaar van implementatie blijkt uit de gegevens van het Kroc Instituut dat 10 % van de voorzieningen nog niet was gestart, 39 % zich in een minimale implementatiefase bevond, 19 % de tussenfase bereikte en 32 % voltooid was. Vanaf 2018 is het jaargemiddelde van de bepalingen waarvan de implementatie is begonnen, met gemiddeld 4 % gestegen. In 2023 lag dit percentage op 2 %, lager dan het jaargemiddelde, maar wel hoger dan de 1 % in 2022.¹¹¹

De VN-verificatiemissie die eveneens de vooruitgang van het vredesakkoord monitort, stelt in haar rapport van eind 2024 dat de uitvoering van het vredesakkoord vertraging opliep in 2024, maar er niettemin nog steeds vooruitgang wordt geboekt. Tijdens de laatste maanden van 2024 lag de focus meer op het gebied van rurale hervorming dan op de gebieden van het etnisch hoofdstuk en genderbepalingen. De regering deed aan het einde van het jaar een intensieve inspanning om grondtoewijzing te bevorderen en te formaliseren. Wat betreft de herintegratie van voormalige FARC-strijders noemt de VN de actieve deelname van ongeveer 12.000 voormalige strijders aan herintegratie-programma's een succes. Maar de organisatie wijst er eveneens op dat de maatregelen om hun overgang naar het burgerleven duurzamer te maken, zoals de verstrekking van hun toegang tot land, huisvesting en middelen van bestaan, slechts beperkte vooruitgang hebben geboekt. Ook hun veiligheid blijft een punt van bezorgdheid, ondanks de dalende trend in het aantal moorden op voormalige FARC-strijders en sociale leiders de laatste maanden van 2024.¹¹² De gebeurtenissen in Catatumbo waarbij het ELN minstens zeven vredesondertekenaars vermoordde en verschillende gevangennam, tonen bovendien aan dat de dreiging ten aanzien van de ex-FARC-strijders hoog blijft.¹¹³

3. Strijdende partijen

3.1. Rebellen groeperingen

3.1.1. Dissidenten van de gedemobiliseerde FARC

Terwijl ongeveer 13.000 FARC-leden formeel demobiliseerden na het vredesakkoord in 2016, verwierpen 800 strijders het akkoord volledig en weigerden ze deel te nemen aan het demobilisatieproces.¹¹⁴ Van diegenen die wel deelnamen, schat PARES dat eind 2019 ongeveer 830 strijders de wapens weer hadden opgenomen.¹¹⁵ Volgens schattingen van de autoriteiten in 2020 telden de verschillende dissidente groeperingen van de FARC in totaal 2.500 à 2.600 strijders, met

¹¹⁰ Atlantic Council, 12/11/2024, [url](#)

¹¹¹ Kroc Institute for International Peace Studies, 07/05/2024, [url](#)

¹¹² OHCHR, 26/12/2024, p.4, [url](#)

¹¹³ El Espectador, 19/01/2025, [url](#)

¹¹⁴ Colombia Peace - WOLA, 24/04/2020, [url](#)

¹¹⁵ PARES, 27/01/2020, [url](#)

nog eens 1.800 à 2.000 deeltijdse leden die in stedelijke gebieden wonen en ondersteuning bieden. Er zouden zo'n 25 groeperingen actief zijn. Deze verschillen echter sterk in grootte.¹¹⁶

De FIP benadrukt dat de dissidente groeperingen niet alleen uit voormalige FARC-strijders bestaan. De samenstelling is afhankelijk van het gebied. Zo nemen ze kleine, lokale criminele groepen op.¹¹⁷ De FIP wijst er in haar rapport van mei 2022 op dat geen van deze dissidente groeperingen de gewapende capaciteit van de oude FARC bezitten. Ze hebben anno 2022 niet het vermogen noch de interesse om te concurreren met of het hoofd te bieden aan de staat. Integendeel, hun doel is volgens de FIP voornamelijk zelfverrijking via de illegale economieën (vooral drugshandel).¹¹⁸

Sinds de start van de vredesgesprekken onder president Petro zijn de dissidenten georganiseerd rond twee grote structuren, de EMC en de SM. De EMC is het bestuursorgaan van een groep dissidenten die niet hebben deelgenomen aan de vredesbesprekingen in 2016 en voortkomen uit het eerste Front van de voormalige FARC. Deze structuur stond aanvankelijk onder leiding van Gentil Duarte die omkwam tijdens gewapende confrontaties in mei 2022. Sindsdien heeft Iván Mordisco de leiding overgenomen. De EMC beschikt over aanzienlijke militaire macht en controleert verschillende criminele economieën, waaronder vooral drugshandel. Ze hebben hun invloed in heel Colombia uitgebreid, bestrijken de centrale, zuidelijke, oostelijke en westelijke regio's, en zijn ook aanwezig in Venezuela en andere landen.¹¹⁹ Volgens cijfers van de autoriteiten begin 2025 hebben ze zo'n 3.500 strijders.¹²⁰

Nadat president Petro een bilateraal staakt-het-vuren met de EMC opschortte in de departementen Cauca, Valle del Cauca en Nariño in maart 2024 vanwege het aanhoudende geweld tegen inheemse gemeenschappen, weigerde hun leider Mordisco verdere onderhandelingen. Dit besluit vergrootte de interne onenigheid waarbij Alexander Díaz, alias Calarcá Córdoba, zich afsplitste en eigen onderhandelingen begon.¹²¹ De groepering rond Calarcá noemen zich de Estado Mayor de los Bloques y Frente (EMBF).¹²²

De tweede grote structuur binnen de dissidenten van de voormalige FARC is de SM. Deze werd in 2019 opgericht en geleid door Iván Márquez, El Paisa, Jhon 40 en Romaña. Deze groep had zich in 2016 wel achter het vredesakkoord geschaard en Márquez gold als een van de hoofdonderhandelaars. Maar in 2019 keerden zij zich tegen het vredesakkoord van 2016. In de periode 2021-2022 kwamen alle leiders, behalve Márquez, om tijdens gewapende confrontaties.¹²³ Ook de SM nam onder Márquez deel aan de onderhandelingen in het kader van Paz Total maar ook deze groepering werd in 2024 geplaagd door interne splitsingen. In november 2024 scheurden twee belangrijke facties – het Border Command en het Coordinadora Guerrillera del Pacífico, zich af, gefrustreerd door het leiderschap van Márquez. Ze vormen eind 2024 de Coordinadora Nacional Ejército Bolivariano, onder leiding van José Vicente Lesmes, alias Walter Mendoza.¹²⁴

De aanwezigheid van dissidente FARC-facties steeg tussen 2019 en 2024 met 141 %, van 124 gemeenten in 2019 tot 299 in 2024. Deze groei is voornamelijk gedreven door de EMC, die een aanwezigheid hebben in 234 gemeenten en zijn gegroeid van veertien substructuren in 2021 tot 26 in 2024. Hun belangrijkste illegale activiteiten zijn geregistreerd in het zuidwesten van Colombia, het oosten van Antioquia en in het zuiden van Bolívar. De SM is een structuur die, voor de splitsing in

¹¹⁶ HRW, 22/10/2020, [url](#)

¹¹⁷ FIP, s.d., [url](#)

¹¹⁸ FIP, 14/05/2022, p. 20, [url](#)

¹¹⁹ PARES, 08/2023, p. 46, [url](#)

¹²⁰ El Tiempo, 11/01/2025, [url](#)

¹²¹ InSight Crime, 09/01/2025, [url](#)

¹²² El Espectador, 02/01/2025, [url](#)

¹²³ InSight Crime, 05/07/2022, [url](#)

¹²⁴ InSight Crime, 09/01/2025, [url](#)

november 2024, naar schatting vijftien substructuren heeft, voornamelijk verdeeld in het zuidwesten van het land.¹²⁵

3.1.2. Ejército de Liberación Nacional (ELN)

Het ELN profiteerde van het vredesakkoord van 2016 en de daaropvolgende demobilisatie van de FARC om zich te versterken en uit te breiden. In 2016 werd hun ledenaantal geschat op 2.972 leden (zowel strijders als leden van ondersteunende netwerken). In 2021 telde de groepering 5.187 leden waarvan 2.570 gewapende strijders. Ook hun territoriale invloed konden ze na het vredesakkoord uitbreiden. Maar net zoals bij de FARC-dissidenten heeft deze groepering noch de macht, noch de mankracht om de staat omver te werpen.¹²⁶ Van het totale aantal leden is naar schatting de helft betrokken bij de gewapende strijd en is de rest actief in stedelijke en politieke ondersteunende netwerken. Volgens schattingen van InSight Crime is deze guerrilla actief in ten minste 23 departementen in Colombia en in acht van de 24 staten van Venezuela.¹²⁷ Cijfers van de autoriteiten begin 2025 spreken van 6000 leden en een aanwezigheid in negentien departementen.¹²⁸ Volgens cijfers van de ombudsman nam de aanwezigheid van het ELN tussen 2019 en 2024 toe met 56 %, van 149 gemeenten in 2019 naar 232 in 2024.¹²⁹

Het ELN hanteert een horizontale structuur voor militaire beslissingen, waarbij commandanten van verschillende fronten een hoge mate van autonomie krijgen, maar het centrale commando (Comando Central – COCE) is verantwoordelijk voor de politieke besluitvorming.¹³⁰ De organisatie functioneert als een confederale structuur waarin de verschillende fronten een zekere politieke, operationele en financiële onafhankelijkheid behouden, maar de algemene bevelen opvolgen van haar hoofdbevelhebber, Antonio García, en de huidige hoofdonderhandelaar, Pablo Beltrán.¹³¹

Het US Department of State (USDOS)-mensenrechtenrapport over Colombia in 2023 stelt dat:

“The National Liberation Army (ELN) committed crimes and acts of terror throughout the country, including bombings, violence against civilian populations, and violent attacks against military and police facilities.”¹³²

In mei 2024 splitste het Comuneros del Sur Front (Frente Comuneros del Sur – FCS), een ELN-factie in het zuiden van Nariño, zich af van de groepering om een eigen dialoog met de autoriteiten te beginnen. Het staakt-het-vuren tussen het ELN en de regering brak af in augustus 2024.¹³³

3.2. Opvolgers van de paramilitaire groeperingen

Tussen 2003 en 2006 ondergingen de leden van de paramilitaire organisatie de Verenigde Zelfverdedigingskrachten van Colombia (Autodefensas Unidas de Colombia, AUC) een gebrekkig demobilisatieproces waarbij een aantal leden actief bleven en zich reorganiseerden in nieuwe groeperingen.¹³⁴

¹²⁵ Defensoría del Pueblo, 2024, p. 23, [url](#)

¹²⁶ FIP, 14/05/2022, p. 25, [url](#)

¹²⁷ El Colombiano, 22/04/2023, [url](#)

¹²⁸ El Tiempo, 11/01/2025, [url](#)

¹²⁹ Defensoría del Pueblo, 2024, p. 22, [url](#)

¹³⁰ InSight Crime, 11/01/2022, [url](#)

¹³¹ El Colombiano, 22/04/2023, [url](#)

¹³² USDOS, 23/04/2024, p. 13, [url](#)

¹³³ InSight Crime, 09/01/2025, [url](#)

¹³⁴ HRW, 12/01/2017, [url](#); AI, 03/2017, [url](#); Notimérica, 19/07/2016, [url](#); HRW, 29/01/2015, [url](#)

In 2018 deelden de autoriteiten deze groeperingen in onder de benamingen *Grupos Armados Organizados* (GAO, georganiseerde gewapende groepen) en *Grupos de Delincuencia Organizada* (GDO, georganiseerde misdaadgroepen). De autoriteiten definiëren een GAO als een groepering die valt onder een verantwoordelijk commando, controle uitoefent over een deel van het grondgebied zodat zij aanhoudende en gecoördineerde militaire operaties kan uitvoeren, die gebruik maakt van gewapend geweld tegen de openbare macht of andere staatsinstellingen, de burgerbevolking, of tegen andere gewapende groeperingen en een niveau van leiderschap bezit dat controle en macht over haar leden kan uitoefenen. Een GDO wordt door de autoriteiten begrepen als een groep die bestaat uit drie of meer personen die samenkomen met als doel ernstige misdrijven te plegen met het oog op het bekomen van een economisch of ander materieel voordeel.¹³⁵ De autoriteiten categoriseren als GAO de groeperingen Clan del Golfo, Los Pelusos en Los Puntilleros en als GDO de groeperingen La Constru, Los Pachencas en Los Rastrojos.¹³⁶

3.2.1. De Autodefensas Gaitanistas de Colombia (AGC)/Clan del Golfo/Los Urabeños

De Clan del Golfo of Los Urabeños of de Autodefensas Gaitanistas de Colombia (AGC), zoals de groep zichzelf noemt, ontstonden in 2006 wanneer de beruchte paramilitaire krijgsheer Vicente Castaño, het demobilisatieproces van de AUC verliet. Toen Castaño in maart 2007 werd vermoord, erfde Don Mario het netwerk en ging hij aan de slag met het rekruteren van voormalige paramilitaire strijders in Urabá. Don Mario werd in april 2009 gevangengenomen en de AGC/ Clan del Golfo kwam onder controle van Juan de Dios Úsuga, alias Giovanni, en Dairo Antonio Úsuga, alias Otoniel, twee broers die hun onderwereldcarrière waren begonnen bij de inmiddels gedemobiliseerde guerrillastrijders van het Volksbevrijdingsleger (Ejército Popular de Liberación (EPL)). In januari 2012 werd Giovanni gedood tijdens een politie-inval waardoor Otoniel de hoogste leider werd. Ondanks deze tegenslag ging de uitbreiding van de Clan del Golfo door. Na jaren op de vlucht te zijn geweest, werd Otoniel in oktober 2021 gearresteerd door de autoriteiten. In mei 2022 werd hij uitgeleverd aan de VS en aangeklaagd voor samenzwering om cocaïne te produceren en te distribueren naar de VS. Hij werd schuldig bevonden en veroordeeld tot 45 jaar gevangenisstraf. Na de gevangenneming van Otoniel nam Jobanis de Jesús Ávila Villadiego, alias Chiquito Malo, het leiderschap van de Clan del Golfo over.¹³⁷

Eind 2022 gaf de Clan del Golfo aan bereid te zijn deel te nemen aan het Paz Total-plan van president Petro. Het onderhandelingsproces met de Clan del Golfo heeft echter weinig voortgang geboekt, mede doordat de groep niet akkoord is met de kwalificatie van criminele (en niet politieke) groepering tijdens de vredesonderhandelingen.¹³⁸ Eind februari 2024 liet de groepering in een videoboodschap weten haar naam te veranderen in Ejército Gaitanista de Colombia (EGC), om haar politiek-militair karakter te benadrukken en zo een betere status te krijgen aan de onderhandelingsstafel.¹³⁹

Uit officiële cijfers van de autoriteiten blijkt dat de Clan del Golfo volgens de laatste telling van 7.062 leden medio 2024 naar 9.000 begin 2025 is gegaan, en dat zijn tentakels verspreid zijn over 238 gemeenten in 16 departementen.¹⁴⁰ Volgens cijfers van de ombudsman kende de Clan del Golfo een groei van 84 %, van een aanwezigheid in 213 gemeenten in 2019 naar 392 in 2024.¹⁴¹

Sinds 2017 is de groepering steeds groter en sterker geworden. In haar rapport van maart 2024 over de groepering benadrukt de ICG het complexe karakter van de groepering. Volgens ICG sloten ook

¹³⁵ El Congreso de Colombia, 09/07/2018, p. 1, [url](#)

¹³⁶ INDEPAZ, 04/10/2021, p. 28, [url](#)

¹³⁷ InSight Crime, 05/12/2023, [url](#)

¹³⁸ El País, 03/05/2024, [url](#)

¹³⁹ El Colombiano, 01/04/2024, [url](#)

¹⁴⁰ El Tiempo, 11/01/2025, [url](#)

¹⁴¹ Defensoría del Pueblo, 2024, p. 23, [url](#)

tientallen voormalige FARC-leden zich aan bij de groepering, evenals honderden ex-soldaten. Het resultaat is een organisatie die een wil koestert om uit te breiden in de stijl van de voormalige paramilitairen, terwijl het de lokale discipline toepast die kenmerkend is voor een guerrillabeweging. Maar de groepering opereert ook met de precisie van een multinationaal bedrijf. Het is gestructureerd als een conventioneel leger, maar huurt ook burgers in om rollen uit te voeren zoals boekhouding en politieke organisatie, aldus ICG. In de gebieden die zij besturen, zijn de *Gaitanistas* de arbiters van het dagelijks leven, en verdienen ze naar schatting 4,4 miljard dollar per jaar met drugs- en wapenhandel, illegale mijnbouw en migrantensmokkel.¹⁴²

3.2.2. Overige neoparamilitaire groeperingen

Andere kleinere gewapende groeperingen zijn onder andere Los Caparrapos (150 strijders), Los Pelusos (oftewel het Ejército Popular de Liberación (EPL), 250 strijders), de Autodefensas Conquistadoras de la Sierra Nevada (ACSN, ook gekend als Los Pachencas, 200 strijders) en Los Rastrojos (60 strijders).¹⁴³

Volgens een FIP-analyse in 2022 waren de operaties van de Colombiaanse ordetroepen de afgelopen jaren sterk gericht tegen deze georganiseerde misdaadstructuren waardoor de Clan del Golfo de enige groepering is die effectief in staat is invloed uit te oefenen en de staat te destabiliseren op een groter regionaal en zelfs nationaal niveau. De andere gewapende structuren die voorheen een impact hadden op verschillende delen van het land (zoals Los Rastrojos) of een aanzienlijke regionale dominantie hadden (zoals Los Puntilleros in Meta en Vichada, Los Caparros in Bajo Cauca of Los Pelusos in Catatumbo), zijn verdwenen of opgegaan in andere gewapende groeperingen. Zo bestaat Los Rastrojos vandaag niet meer als organisatie en heeft het Meta-Bloque van Los Puntilleros zich aangesloten bij de Clan del Golfo. Het feit dat deze organisaties verdwijnen of worden opgeslokt door grotere groeperingen leidt echter niet noodzakelijk tot een betere veiligheidssituatie aangezien hun leden op een lokaal niveau wel nog steeds hun invloed kunnen blijven uitoefenen, aldus de FIP.¹⁴⁴

De groep Águilas Negras (Zwarte Adelaren) wordt ook als neoparamilitaire organisatie genoemd, maar heeft nergens een fysieke aanwezigheid. Analisten en de Colombiaanse politie vragen zich af of de naam alleen maar gebruikt wordt om bedreigingen te uiten, via pamfletten, en onrust te veroorzaken voor ultrarechtse belangen. Dit zou gebeuren in 20 van de 32 departementen van Colombia.¹⁴⁵

InSight Crime vermeldt in 2017 dat de groep ontstaan is in 2006 en bestaat uit verschillende organisaties met voornamelijk gedemobiliseerde paramilitairen en drugshandelaren.¹⁴⁶ INDEPAZ merkt op in een analyse van 2022 dat de groepering eind 2022 niet wordt genoemd als een van de groeperingen waarmee de autoriteiten kunnen onderhandelen in het kader van Paz Total. Mogelijks omwille van het feit dat de voormalige minister van Defensie, Diego Molano, in maart 2022, verklaarde dat de groepering niet bestaat. INDEPAZ geeft wel aan dat het Openbaar Ministerie van 2012 tot 2022 meer dan 80 zaken voor de rechter heeft gebracht gericht tegen personen die behoren tot de Águilas Negras. Veel van deze onderzoeken richten zich op personen die deze naam enkel gebruiken om misdaden te plegen, variërend van afpersing tot moord.¹⁴⁷

In juni 2024 veroordeelde de rechtbank van Valledupar twee personen tot 51 jaar gevangenisstraf onder andere wegens afpersing, ontvoering, het dragen van een vuurwapen en diefstal. In 2020

¹⁴² ICG, 19/03/2024, [url](#)

¹⁴³ INDEPAZ, 04/10/2021, p. 6, [url](#)

¹⁴⁴ FIP, 14/05/2022, p. 26, [url](#)

¹⁴⁵ Ministerie van Buitenlandse Zaken – Nederland, 24/06/2024, p. 28, [url](#)

¹⁴⁶ InSight Crime, 09/03/2017, [url](#)

¹⁴⁷ INDEPAZ, 28/11/2022, [url](#)

drongen ze een boerderij binnen in San Quintín Pueblo Bello (Cesar) en identificeerden zich als leden van Las Águilas Negras.¹⁴⁸

3.3. Andere criminele groeperingen

Lokale, criminele bendes zijn ook actief in Colombia, vooral in de grote steden. Deze lokale bendes functioneren voor het grootste deel autonoom. Irreguliere, gewapende actoren, waaronder FARC-dissidenten, de Clan del Golfo en het ELN, hebben in toenemende mate netwerken opgezet met deze bendes om op lokaal niveau te opereren.¹⁴⁹ In Medellín bijvoorbeeld zijn de meeste van de 250 bendes ondergeschikt aan grotere criminele structuren, die op hun beurt weer verbonden zijn aan gewapende groeperingen zoals de Clan del Golfo. In totaal telt de stad zo'n 20 stedelijke criminele structuren. Deze luisteren naar namen als El Mesa, Los Pachelly, La Oficina, Los Triana, Los Pesebreros, La Terraza, La Unión en La Doce de Octubre.¹⁵⁰

In Buenaventura zijn twee facties van de lokale criminele groep La Local, Los Espartanos, een lokale criminele groep die werkt voor de Clan del Golfo, en Los Shotas, verwickeld in een gewapend geschil over de controle van de zeehaven.¹⁵¹

Een van de criminele groeperingen die de laatste jaren opgang maakt in Colombia is de Venezolaanse Tren de Aragua. InSight Crime schrijft in juli 2024 over Tren de Aragua dat de groepering Venezuela's machtigste binnenlandse criminele actor is en de enige Venezolaanse bende die succesvol zijn macht in het buitenland heeft uitgebreid. De groepering is uitgegroeid van een gevangenisbende die beperkt was tot de staat Aragua, tot een transnationale dreiging met een breed crimineel portfolio. In Colombia is de groepering aanwezig in de grensgebieden met Venezuela en ook in de hoofdstad Bogotá.¹⁵²

4. Typologie en doelwitten van het geweld

OCHA telt voor de periode 1 januari 2024 tot 1 februari 2025 1809 aanvallen van gewapende groeperingen ten aanzien van de burgerbevolking. Onder aanvallen ten aanzien van de burgerbevolking telt OCHA voor deze periode onder andere 911 moorden, 268 gerapporteerde bedreigingen van de gewapende groeperingen (ten aanzien van 64.335 personen), 216 ontvoeringen, 125 aanslagen, 98 incidenten van sociale controle, zoals het opleggen van een gedragscode (met 50.079 getroffen), 85 rekruteringen van minderjarigen, 65 gedwongen verdwijningen en 54 bloedbaden. Ook foltering en seksueel geweld werden geregistreerd.¹⁵³ Voor dezelfde periode registreert OCHA 726 gewapende acties, waarvan onder andere 250 gevechten tegen de veiligheidsdiensten¹⁵⁴ en 207 confrontaties¹⁵⁵ tussen de gewapende groeperingen.¹⁵⁶

In hoofdstuk 2.2 kwam reeds aan bod dat de invloed van Paz Total op de veiligheidssituatie een gemengde uitkomst kent, met een daling van het geweld voor een aantal indicatoren en een stijging

¹⁴⁸ El Tiempo, 14/06/2024, [url](#)

¹⁴⁹ UNHCR, 08/2023, [url](#)

¹⁵⁰ El Espectador, 03/02/2023, [url](#)

¹⁵¹ El Colombiano, 07/12/2022, [url](#)

¹⁵² InSight Crime, 12/07/2024, [url](#)

¹⁵³ OCHA, 04/02/2025, [url](#)

¹⁵⁴ *Combates*: gewapende confrontaties tussen een gewapende groepering en een statelijke veiligheidsdienst (leger, politie). OCHA, s.d., [url](#)

¹⁵⁵ *Enfrentamiento entre actores no estatales*: gewapende confrontaties tussen niet-staatelijke gewapende groeperingen. OCHA, s.d., [url](#)

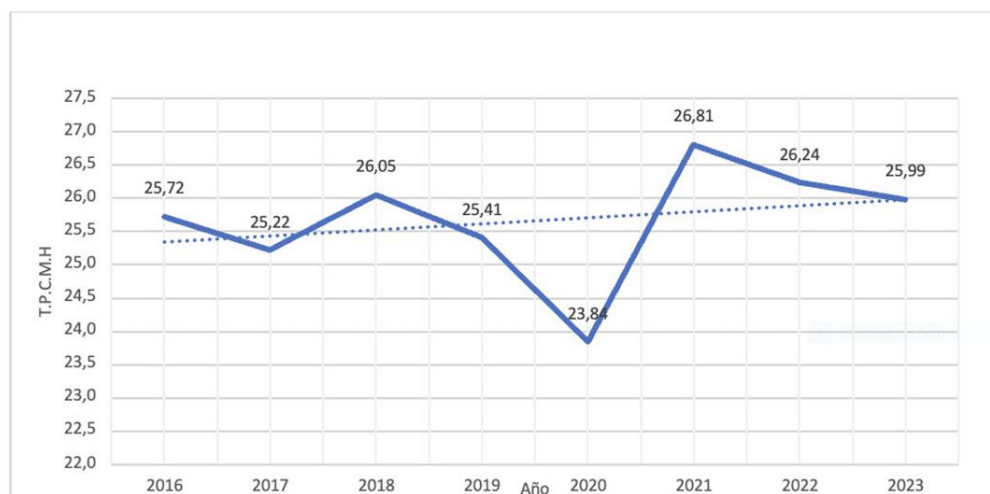
¹⁵⁶ OCHA, 04/02/2025, [url](#)

voor andere geweldsindicatoren. Analiste Elizabeth Dickinson merkt hier eveneens bij op dat de gewapende groeperingen tijdens hun onderhandelingen in het kader van Paz Total probeerden het meest zichtbare geweld, bijvoorbeeld (massa-)moorden en massale ontheemdingen, te doen dalen. Dit om de onderhandelingen met de autoriteiten niet te hypothekeren. Maar langs de andere kant hadden de groeperingen als gevolg van hun toenemende onderliggende strijd, meer nood aan sociale controle over de bevolking. Hierdoor ontstond een verschuiving in de geweldsdynamieken waarbij de gewapende groeperingen steeds meer gaan focussen op sociale controle, beperkingen van de bewegingsvrijheid, afpersingen, ontvoeringen, individuele ontheemding en rekrutering van minderjarigen.¹⁵⁷ Hieronder worden de belangrijkste geweldstypologieën en hun belangrijkste doelwitten toegelicht.

4.1. Moorden (*homicidios*)

Het aantal moorden in Colombia daalde de afgelopen jaren van 84 per 100.000 inwoners in 1991 tot 27 per 100.000 in 2021 (het Latijns-Amerikaanse gemiddelde lag in 2021 rond de 17 per 100.000).¹⁵⁸

PARES analyseert in haar rapport een daling van het aantal moordensinds de piek van 2021. Voor 2024 schat de organisatie een zeer lichte daling, met een prognose van 13.509 moorden in 2024 ten opzichte van 13.971 in 2023.¹⁵⁹

Grafiek 2: Nationale moordcijfers, op basis van gegevens van de nationale politie¹⁶⁰

De organisatie wijst er evenwel op dat deze daling zich niet in elk van de departementen doorzet. En dat de hoogste moordcijfers zich optekenen in deze departementen met een grote permanente aanwezigheid van de gewapende groeperingen. Wanneer twee perioden van twaalf maanden werden vergeleken (juni 2022 tot mei 2023 en juni 2023 tot mei 2024) ontdekten de onderzoekers dat in 410 gemeenten het aantal moorden net was gestegen en dat in 504 gemeenten het moordaantal gelijk bleef. In juli 2024 lagen 381 gemeenten boven het nationale moordcijfer. Onderstaande regio's hebben

¹⁵⁷ Dickinson E., senior analyst Colombia International Crisis Group, Breda T., webinar, 02/12/2024, [url](#)

¹⁵⁸ World Bank, 2022, [url](#)

¹⁵⁹ PARES, 16/07/2024, p. 51, [url](#)

¹⁶⁰ PARES, 16/07/2024, p. 51, [url](#)

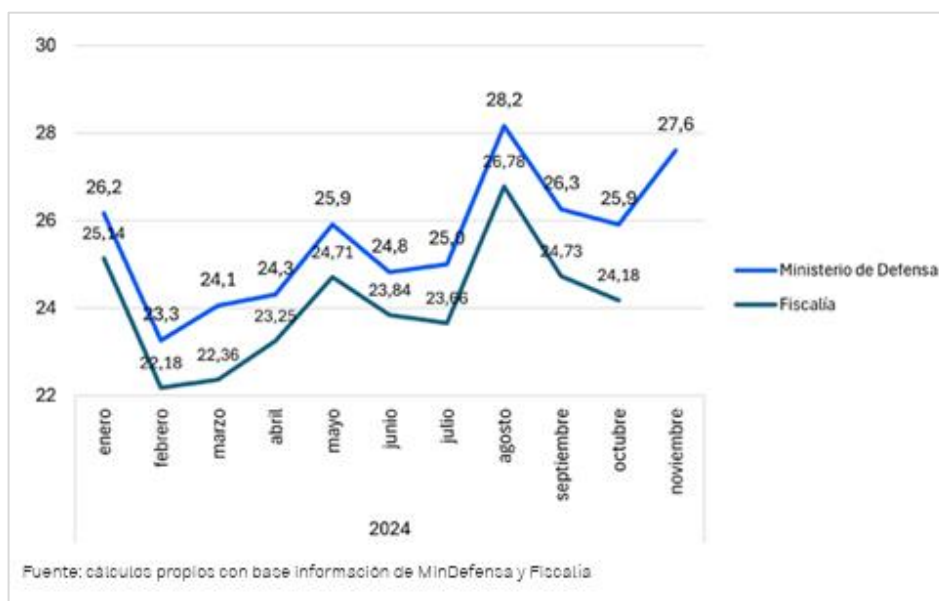
allen hogere moordcijfers per 100.000 inwoners dan het nationale moordcijfer van 26 moorden per 100.000 inwoners.¹⁶¹

Tasa de homicidio intencional por cada cien mil habitantes por subregión. Subregiones más afectadas

Subregión	T.p.c.m.h
Norte (Cauca)	116,6
Norte (Valle del Cauca)	95,5
Nordeste (Antioquia)	91,6
Magdalena Medio (Bolívar)	72,6
Oriente (Valle del Cauca)	70,4
Sur (Cauca)	69,9
Putumayo [Depth Completo]	66,3
Atrato (Chocó)	62,1
San Andrés P Y S.C. [Depth Completo]	59,4
Suroeste (Antioquia)	58,9
Norte (Magdalena)	58,5

Tabel 2: overzicht regio's met de hoogste moordcijfers, op basis van cijfers van de nationale politie¹⁶²

De cijfers van het ministerie van Defensie laten een piek zien in het aantal slachtoffers in de maanden augustus en november 2024. Deze bron telde tussen januari en november 2024 12.145 dodelijke slachtoffers van *homicidios*.¹⁶³

Grafiek 3: Evolutie moordcijfers per maand volgens het ministerie van Defensie en de Fiscalía¹⁶⁴

¹⁶¹ PARES, 16/07/2024, p. 51, [url](#)

¹⁶² PARES, 16/07/2024, p. 54, [url](#)

¹⁶³ CGN, 12/2024, p. 5, [url](#)

¹⁶⁴ Consejo Gremial Nacional (CGN), 12/2024, p. 5, [url](#)

4.2. Moorden en bedreigingen van sociale leiders en mensenrechtenverdedigers

4.2.1. Cijfers en evolutie

Het EUAA-rapport van december 2022 merkt op dat verschillende organisaties, verschillende definities van de term sociale leider hanteren. Deze is nauw verbonden met de term mensenrechtenverdediger en wordt vaak door elkaar gebruikt in de Colombiaanse context. Er bestaat geen uniforme definitie waardoor het aantal sociale leiders in het land ook sterk varieert, al naargelang de gebruikte definitie. Het Colombiaanse middenveld lijkt vooral te vertrouwen op de erkenning door de lokale gemeenschap zelf om te beslissen of iemand als sociaal leider wordt gezien. De gemeenschapsactiecomités (JAC, Juntas de Acción Comunal) zijn het belangrijkste politieke participatieorgaan op lokaal niveau. Ze bestaan uit lokale bewoners die de gemeenschap organiseren en als tussenpersoon met de staat fungeren. Leden van de JAC maken een groot deel uit van de slachtoffers binnen de categorie sociale leiders.¹⁶⁵

Elizabeth Dickinson definieert een sociale leider als iemand die opkomt voor zaken in zijn gemeenschap. Dit kan gaan over proper drinkwater, het oproepen tot steun voor het vredesakkoord of verzet tegen rekrutering van kinderen door gewapende groeperingen.¹⁶⁶ Het gaat hier vaak om gemeenschapsleiders of vertegenwoordigers van de inheemse en Afro-gemeenschappen. Deze personen komen omwille van hun mening snel in conflict met de gewapende groeperingen en/of met de grootgrondbezitters. Gewapende groeperingen en soms grootgrondbezitters gebruiken huurmoordenaars (*sicarios*) om de sociale leider te vermoorden. Soms wordt de *sicario* geïdentificeerd, maar niet de opdrachtgever wat het onderzoek naar deze moorden bemoeilijkt. De overheid lost dergelijke moorden zelden op wat tot een zeer hoge mate van straffeloosheid leidt. Als oplossing ziet Dickinson vooral een sterkere en uitgebreidere rol van de rechterlijke macht. Meer militaire aanwezigheid zien de dorpingen immers meestal als een bijkomend risico, omdat de gewapende groeperingen hen dan kunnen beschouwen als medestanders van de militairen.¹⁶⁷ Ook het Colombiaanse onderzoekscentrum CINEP voegt hieraan toe dat familieleden regelmatig bedreigingen ontvangen indien ze proberen te achterhalen wie achter de moord zat.¹⁶⁸

Volgens de ngo INDEPAZ werden in 2024 174 sociale leiders vermoord. Dit is een lichte daling ten opzichte van 2023, toen 188 sociale leiders werden vermoord.¹⁶⁹ Het Observatorio para la Defensa de la Vida (ODEVIDA) registreerde voor 2024 175 moorden op sociale leiders tegenover 171 in 2023 en 180 in 2022. De meeste moorden (92) vonden in 2024 plaats in Antioquia, gevolgd door Cauca, Valle de Cauca en Arauca.¹⁷⁰ Arauca en Valle de Cauca kenden met meer dan 50 % de sterkste stijging tussen juni 2022-mei 2023 en juni 2023-mei 2024. Ook Norte de Santander kende een sterke stijging.¹⁷¹

Volgens Camilo González Posso, de hoofdonderhandelaar van de regering met de dissidenten van Calarcá, doodde het ELN in januari 2025, bij zijn gewapende aanvallen in Catatumbo ook verschillende sociale leiders en hun familieleden.¹⁷²

¹⁶⁵ EUAA, 14/12/2022, p. 101, [url](#)

¹⁶⁶ Colombia Calling with Richard McColl [audio], 03/2020, [url](#)

¹⁶⁷ Colombia Calling with Richard McColl [audio], 03/2020, [url](#)

¹⁶⁸ CINEP, 07/05/2020, [url](#)

¹⁶⁹ INDEPAZ, 31/12/2024, [url](#)

¹⁷⁰ ODEVIDA, 25/02/2024, [url](#)

¹⁷¹ PARES, 16/07/2024, p.62, [url](#)

¹⁷² El Espectador, 19/01/2025, [url](#)

In 2024 werden volgens cijfers van ODEVIDA 22 vrouwelijke leiders (13 %) gedood.¹⁷³ Vrouwelijke leiders, LGBT-activisten en vrouwen in het algemeen lopen een bijkomend risico om het doelwit te worden van de gewapende groeperingen. Het gaat hier vaak om een combinatie van hun rol als mensenrechtenverdediger en het uitdagen van de bestaande genderrollen.¹⁷⁴ Bijvoorbeeld in Quibdó (Chocó) gebruiken de groeperingen sinds september 2024 gendergerelateerd geweld als strategie om territoriale controle te krijgen. Begin september 2024 verspreidde de Clan del Golfo een lijst met de namen en foto's van minstens 27 vrouwen via WhatsApp-chats. De vrouwen werden opgeroepen de regio binnen de 24 uur te verlaten. Alle vrouwen werden beschuldigd een relatie te hebben met leden van een rivaliserende criminele groep. De strategie werd door de Clan del Golfo "Plan Feminicidio" genoemd. Het Colombiaanse Observatorium voor Feminicidios (el Observatorio Colombiano de Feminicidios) verklaart aan InSight Crime dat ze steeds pieken zien in vrouwenmoorden in de context van territoriale geschillen tussen gewapende groeperingen. Vrouwenmoorden zijn er ook op gericht de gemeenschapsbanden te verbreken en angst te creëren. Georganiseerde misdaadgroepen viseren vrouwen die als pijlers van het sociale weefsel fungeren, als moeders, verzorgers of leiders, om angst te zaaien en gemeenschapsinitiatieven te vernietigen om zo hun sociale controle te verankeren, aldus het Observatorium voor Feminicidios.¹⁷⁵

4.2.2. Militair doelwit en interne relocatie

Personen die door de gewapende groeperingen als een tegenstander worden beschouwd, zoals sociale leiders, krijgen vaak de term *objetivo militar* (militair doelwit) opgeplakt. Onderzoekers van het Immigration and Refugee Board of Canada (IRB) interviewden in juli 2023 verschillende experts over de risico's voor personen benoemd als militaire doelwitten. Deze experts verklaarden aan de IRB dat iedereen die "aan de verkeerde kant" staat van de groep die in het gebied aan de macht is, tot militair doelwit kan worden verklaard. Bronnen noemden mensenrechtenverdedigers en sociale en politieke leiders als veelvoorkomende doelen. De groeperingen verklaren openlijk militaire doelen via mond-tot-mond informatie en door het uitgeven van pamfletten. Een onafhankelijke onderzoeker meldde aan de IRB dat er meerdere manieren zijn om iemand tot militair doelwit te verklaren, waaronder een persoonlijke bedreiging, het verspreiden en openbaar plaatsen van pamfletten en communiceren via WhatsApp.¹⁷⁶

Bronnen vertelden de onderzoekers dat de aanwijzing als militair doelwit de onmiddellijke verplaatsing voor het individu en zijn familie betekent. Soms kan de persoon veilig verhuizen naar een stad, zoals Bogotá of Medellín, soms niet. Het hangt ervan af "hoe boos de groep is". Elke groepering in Colombia kan waarschijnlijk iemand in elke stad volgen, aldus de verklaring van een senior analist aan onderzoekers van de IRB.¹⁷⁷

Een onafhankelijke onderzoeker verklaarde hierover aan de IRB:

"The motivation and ability to track a military objective who has relocated to another city is dependent on the size of the group, their connections, and the profile of the military objective. If the group only wants the military objective to leave the area, they will not track them to another city. However, the group will track their target if motivated by "personal vengeance" or if their target is "causing a problem." Relocating within Colombia does not "guarantee" safety."¹⁷⁸

¹⁷³ ODEVIDA, 25/02/2025, [url](#)

¹⁷⁴ ABColombia, 26/11/2024, [url](#)

¹⁷⁵ InSight Crime, 09/10/2024, [url](#)

¹⁷⁶ IRB, 11/08/2023, [url](#)

¹⁷⁷ IRB, 11/08/2023, [url](#)

¹⁷⁸ IRB, 11/08/2023, [url](#)

Bronnen geconsulteerd door onderzoekers van het European Union Agency for Asylum (EUAA) eind 2022, halen aan dat de gewapende groeperingen doorgaans hun aanwezigheid en invloed uitbreiden door allianties aan te gaan met kleinere lokale bendes. Door een netwerk van “urban collaborators” zijn ze in principe in staat iedereen te traceren.¹⁷⁹

Jeremy McDermott, onderzoeker en medeoprichter van InSight Crime, verklaart hierover in het EUAA-rapport van december 2022:

“Regarding reaching a person who is considered by an armed group as high value or high profile, if a hit is out on that individual, there are local “oficinas” in most cities, so if there is enough interest or money to pay for it, the group can find someone almost anywhere; but they must want to kill them. In most cases, the group just want the problematic person out of their business. If the target is sitting on strategic or tactical intelligence about a group, they might be prepared to shell out a lot of money to have them murdered. They can often find people by tracking their social media and pressuring friends and family in the area in order to find someone they wish to target.”¹⁸⁰

Professor Gil Ramirez verklaarde aan de onderzoekers van de EUAA dat:

“There is no generalised logic to locate/target someone; the criminal world does not follow established patterns of violence, and a person threatened by a local gang in one place may be attacked again, while another person may move away from an AGC threat without problems. It is highly dependent on local factors, and the effectiveness of protection and ability to relocate depend to a large extent on the nature of the group issuing threats, and the motivations for doing so.”¹⁸¹

Op de vraag of mensenrechtenverdedigers het risico lopen te worden opgespoord door de gewapende groeperingen verklaarde een Colombiaanse Conflict analist aan de onderzoekers van de EUAA dat hij op de hoogte was van verschillende dergelijke zaken:

“I’m aware of numerous cases of human rights defenders who were displaced from rural areas to Bogotá and have subsequently been approached by the same group in the city with threats, photos of their activities, and clear evidence that they are being watched once again. They do this through their networks of fighters or paid agents throughout the country. [...] The efficiency of successfully tracking a person depends on the group, who the targeted person is, how badly the group wants to find him or her, and whether that person’s family members are willing to (or pressured to) share information about their whereabouts.”¹⁸²

Het Nederlandse ambtsbericht over Colombia van juni 2024 concludeert op basis van verschillende gesprekken met vertrouwelijke bronnen het volgende over interne relocatie na bedreigingen door de gewapende groeperingen:

“Een van de maatregelen om de risico’s voor een bedreigde persoon te verkleinen is relocatie naar een ander gebied in Colombia of een andere wijk in de stad. In veel gevallen zal de dreiging afnemen, als een persoon elders verblijft. Het is volgens bronnen echter moeilijk om een precies beeld te geven van de effecten van relocatie. Hoe groter een illegale gewapende organisatie iemand als bedreiging voor haar activiteiten of belangen ziet, des te meer inspanning ze zal leveren om deze persoon alsnog te vinden. Sommige illegale gewapende organisaties hebben een nationaal bereik, maar ook als daar geen sprake van is kunnen illegale gewapende organisaties gebruik

¹⁷⁹ EUAA, 14/12/2022, p. 80, [url](#)

¹⁸⁰ EUAA, 14/12/2022, p. 82, [url](#)

¹⁸¹ EUAA, 14/12/2022, p. 82, [url](#)

¹⁸² EUAA, 14/12/2022, p. 82, [url](#)

maken van *Oficinas de Sicariato* (kantoren voor huurmoordenaars) om eventueel mensen op te sporen en te vermoorden.”¹⁸³

De vertrouwelijke bronnen in het Nederlandse ambtsbericht wijzen er verder ook op dat veel sociale leiders ook niet weg willen uit hun omgeving. De impact van hun activiteiten zou verloren gaan als ze naar een ander gebied zouden trekken.¹⁸⁴

4.3. Moorden op gedomobiliseerde FARC-strijders

De VN-verificatiemissie in Colombia heeft de moord op 48 voormalige leden van (FARC) geverifieerd in 2023. Dit komt neer op een daling van 6 % vergeleken met 2022.¹⁸⁵ Voor 2024 telden de onderzoekers van de VN zo’n 33 moorden op ex-FARC-strijders.¹⁸⁶ Sinds de ondertekening van het vredesakkoord registreerde de VN-verificatiemissie de moord op 441 voormalige FARC-strijders.¹⁸⁷

Tussen 16 en 19 januari 2025 werden zeven ex-FARC-strijders vermoord door het ELN in Catatumbo. Het ELN beschuldigde de ex-strijders ervan infiltranten te zijn voor de FARC-dissidenten onder Calarcá. De ELN-strijders hadden lijsten met namen en gingen van deur tot deur in verschillende dorpen op zoek naar ex-FARC-strijders.¹⁸⁸ Op 23 januari 2025 evacueerden de autoriteiten zestien voormalige FARC-strijders die verbleven in de voormalige training en reïntegratiekampen (Espacios Territoriales de Capacitación y Reincorporación, ETCR) van Caño Indio, in de gemeente van Tibu, Norte de Santander.¹⁸⁹

4.4. Bloedbaden

De bloedbaden (*masacres*)¹⁹⁰ of collectieve sterfgevallen, zoals het ministerie van Defensie ze noemt, hebben meerdere verklaringen, maar vaak komen ze voor in de context van een territoriaal geschil tussen gewapende groeperingen en/of criminele actoren, volgens een analyse van de FIP.¹⁹¹ Tussen de jaren negentig en de eerste jaren van het nieuwe millennium kwamen bloedbaden veelvuldig voor. Ze gingen gepaard met grote mobilisaties van troepen van illegale gewapende groepen, vonden plaats in afgelegen gemarginaliseerde en landelijke gebieden, lieten tientallen slachtoffers achter en werden onmiddellijk door de daders opgeëist om verschillende berichten te sturen om gemeenschappen te straffen of hun territoriale controle op te leggen. Een bekend voorbeeld hiervan is het bloedbad van El Salado waar in 2000 66 personen werden vermoord door paramilitairen.¹⁹²

Sinds 2016 is er sprake van een gestage stijging in het aantal bloedbaden en slachtoffers. Het jaar 2021 kende het hoogste cijfer in de afgelopen tien jaar (96), ondanks de context van de pandemie. Sindsdien is een lichte daling vast te stellen (variërend tussen 96 en 76 feiten) en kwamen gemiddeld drie personen om bij eenzelfde incident. Doorheen het jaar 2024 registreerde INDEPAZ 76 bloedbaden, met in totaal 267 slachtoffers. Het jaar voordien telde de organisatie 93 bloedbaden, met 300

¹⁸³ Ministerie van Buitenlandse Zaken – Nederland, 24/06/2024, p. 58, [url](#)

¹⁸⁴ Ministerie van Buitenlandse Zaken – Nederland, 24/06/2024, p. 58, [url](#)

¹⁸⁵ UNHCR, 12/07/2024, p. 4, [url](#)

¹⁸⁶ OHCHR, 26/12/2024, [url](#)

¹⁸⁷ OHCHR, 26/12/2024, [url](#)

¹⁸⁸ El Espectador, 19/01/2025, [url](#)

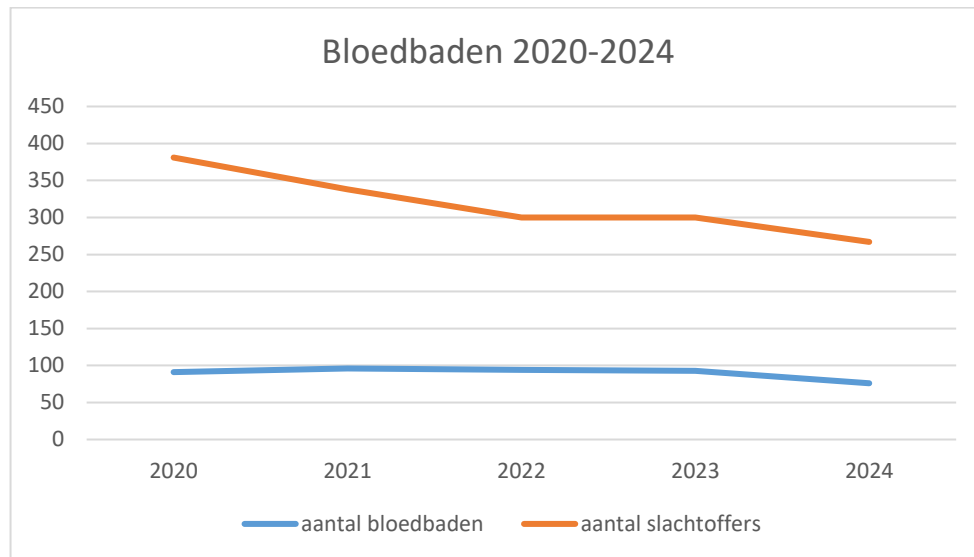
¹⁸⁹ El Espectador, 24/01/2025, [url](#)

¹⁹⁰ De VN en Colombiaanse ngo’s definiëren bloedbaden (*masacres*) als het vermoorden van drie of meer personen op hetzelfde ogenblik. Al Jazeera, 02/10/2020, [url](#); The Conversation, 15/02/2021, [url](#)

¹⁹¹ FIP, 14/05/2022, p. 33, [url](#)

¹⁹² Verdad Abierta, 17/10/2008, [url](#)

slachtoffers. De departementen Cauca, Valle del Cauca en Antioquia registreerden het hoogste aantal bloedbaden doorheen 2024.¹⁹³

Grafiek 4: Bloedbaden 2020-2024¹⁹⁴

Volgens een analyse van het Colombiaanse onderzoeksplatform Verdad Abierta zijn het profiel van de daders en redenen voor deze bloedbaden doorheen de jaren sterk veranderd. Het platform documenteerde tussen 2019 en april 2024 439 bloedbaden. In de meeste van deze gevallen werden drie à vier mensen vermoord, over het algemeen eiste geen gewapende groepering de verantwoordelijkheid voor deze misdaden op, en deze misdaden werden op sommige plaatsen regelmatig herhaald. Antioquia, Cauca, Valle del Cauca, Norte de Santander, Nariño, Atlántico, Putumayo, Magdalena, Bogotá en La Guajira kenden afgelopen jaren de meeste bloedbaden. Onder de gemeenten met de meeste bloedbaden tussen 2019 en 2024 bevinden zich vijf departementshoofdsteden, waaronder de hoofdstad Bogotá, wat aantoont dat deze misdaden niet enkel meer voorkomen op het platteland. Van alle steden werd Cúcuta het meest getroffen door deze misdaad.¹⁹⁵ Ook InSight Crime schrijft in april 2024 dat deze vorm van geweld steeds vaker voorkomt in stedelijke gebieden. Bloedbaden ontstaan hier vaak door bendeconflicten over de controle van criminele economieën.¹⁹⁶

4.5. Gedwongen verdwijningen en ontvoeringen

Het OHCHR merkt in haar rapport van juli 2022 op dat gedwongen verdwijningen (*enforced disappearances*¹⁹⁷) nog steeds voorkomen in de door een gewapend conflict getroffen gebieden.

¹⁹³ INDEPAZ, 30/12/2024, [url](#)

¹⁹⁴ Grafiek opgesteld door Cedoca op basis van gegevens INDEPAZ, 30/12/2024, [url](#)

¹⁹⁵ Verdad Abierta, 18/04/2024, [url](#)

¹⁹⁶ InSight Crime, 30/04/2024, [url](#)

¹⁹⁷ Het OHCHR hanteert de volgende definitie: "According to article 2 of the Convention, enforced disappearance is considered to be the arrest, detention, abduction or any other form of deprivation of liberty by agents of the State or by persons or groups of persons acting with the authorization, support or acquiescence of the State,

Gewapende groeperingen gebruiken verdwijningen als een middel om de lokale gemeenschappen te controleren.¹⁹⁸ Afhankelijk van de definitie van gedwongen verdwijningen circuleren in Colombia verschillende cijfers. Sommige instanties nemen hier bijvoorbeeld rekruteringen en ontvoeringen in op, andere niet.¹⁹⁹

In december 2024 herhaalt het OHCHR dat gedwongen verdwijningen niet enkel een misdaad uit het verleden zijn. Ze blijven dagelijks in het hele land voorkomen, onder uiteenlopende omstandigheden, aldus de VN-delegatie na een bezoek aan het land eind november 2024.²⁰⁰

De VN-delegatie concludeert op basis van haar missie:

“Enforced disappearance spans all age groups and demographics, affecting children and adolescents, social leaders, migrants, journalists, demobilised combatants, and teachers, among others. Cases of forced recruitment, human trafficking, forced displacement and migration, as well as disappearances linked to social protests, are particularly alarming.”²⁰¹

Families van de slachtoffers stoten in hun zoektocht vaak op institutionele barrières en lopen vast in bureaucratische systemen.²⁰²

Amnesty International (AI) publiceerde in december 2024 het rapport *Transforming pain into rights: Risks, threats and attack on women searchers in Colombia* over de realiteit van de vrouwen die hun leven wijden aan het zoeken naar de slachtoffers van gedwongen verdwijningen in Colombia, en de noodzaak voor de autoriteiten om hun rechten te garanderen. In de zoektocht naar hun familieleden na een gedwongen verdwijning, zijn bedreigingen, intimidatie en pesterijen tegen de vrouwen gebruikelijk en systematisch, aldus AI.²⁰³

Volgens cijfers gepubliceerd door de krant El Tiempo werden doorheen 2024 4.862 personen als vermist opgegeven. Hiervan werden 1.730 levend teruggevonden en 150 personen dood aangetroffen. De overige personen zijn begin 2025 nog steeds vermist. Onder de slachtoffers zijn 551 minderjarigen.²⁰⁴

In de eerste 30 maanden van het bestuur van Petro waren gewapende groeperingen volgens een analyse van ACLED, verantwoordelijk voor ten minste 625 ontvoeringen, een toename van naar schatting 122 % vergeleken met de vorige periode. Het ELN zou verantwoordelijk zijn voor bijna één op de vijf ontvoeringen, ondanks de pogingen van de overheid om een opschorting van deze praktijk te onderhandelen. Deze incidenten kwamen veelvuldig voor in de departementen Arauca en Norte de Santander, waar de aanwezigheid van veeteeltactiviteiten en oliepijpleidingen ontvoeringen winstgevend maakt - en dus frequenter - dan andere departementen met een sterke ELN-aanwezigheid, zoals Chocó. Naast het eisen van losgeld of afpersingsbetalingen, gebruiken gewapende groeperingen ontvoeringen ook voor het straffen van vermoedelijke collaborateurs van rivaliserende groeperingen of van mensen die beschuldigd worden van kleine misdaden en drugsgebruik. In sommige gevallen blijven ontvoerden maandenlang gevangen terwijl een gewapende groep onderzoek doet en kunnen ze gedwongen worden om voor de groep te werken.²⁰⁵

followed by a refusal to acknowledge the deprivation of liberty or by concealment of the fate or whereabouts of the disappeared person, which place such a person outside the protection of the law.” Bron: OHCHR, 2023, [url](#)

¹⁹⁸ OHCHR, 26/07/2022, p. 18, [url](#)

¹⁹⁹ El Espectador, 20/04/2021, [url](#)

²⁰⁰ OHCHR, 05/12/2024, [url](#)

²⁰¹ OHCHR, 05/12/2024, [url](#)

²⁰² OHCHR, 05/12/2024, [url](#)

²⁰³ AI, 03/12/2024, [url](#)

²⁰⁴ El Tiempo, 05/01/2025, [url](#)

²⁰⁵ ACLED (Breda T.), 17/02/2025, [url](#)

De meeste ontvoeringen hebben politieke doeleinden of draaien rond afpersing. Volgens Luis Trejos, hoogleraar aan de Universidad del Norte en specialist in geweld- en vredesstudies, vinden de politieke ontvoeringen plaats om controle over gebieden en de bevolking te krijgen. Deze ontvoeringen duren doorgaans korter terwijl door afpersing gemotiveerde ontvoeringen meer in stilte gebeuren en langer duren.²⁰⁶

4.6. Sociale controle

Via de uitoefening van sociale controle proberen de gewapende groeperingen de lokale bevolking onder controle te houden en aan hen te binden. Elk van de verschillende gewapende groeperingen past deze tactiek toe in de door hun gecontroleerde gebieden. Hiervoor bestaan verschillende mechanismen van sociale controle. In sommige gebieden persen de groeperingen vooral geld af of controleren ze de mobiliteit van de bevolking. Op andere plaatsen nemen de groeperingen sommige functies van de staat over en regelen ze het gemeenschapsleven, nemen ze beslissingen over familiekwesies of beslechten ze lokale rechtszaken. Ook verplichten ze de lokale bevolking om hun legale gewassen, of activiteiten zoals visvangst of de jacht, te verlaten, ten voordele van het ontwikkelen van illegale activiteiten. Dit resulteert vaak in dwangarbeid en verhoogt de drempel voor de bevolking om de autoriteiten te contacteren.²⁰⁷

De diverse gewapende groeperingen houden zich daarnaast ook bezig met het opleggen van gedragsregels waarbij ze in sommige gevallen de uiting van een bepaalde seksuele oriëntatie verbieden. Ook beperken en controleren ze de invoer en handel van voedsel en andere essentiële producten, dwingen ze de bevolking zich te identificeren en beperken ze soms de communicatie met andere gemeenschappen.²⁰⁸

Vanwege de afwezigheid van de staatsinstellingen en het veiligheidsrisico dat plaatselijke bewoners lopen als ze misbruiken melden, is er in deze gebieden een ernstige onderrapportage van dit soort gebeurtenissen, aldus het OHCHR.²⁰⁹

INDEPAZ argumenteert begin december 2024 dat in Colombia de acties van de gewapende groeperingen ten aanzien van de lokale bewoners vaak omschreven worden als sociale controle, maar dat deze term de lading onvoldoende dekt. Volgens de organisatie kan men voor verschillende regio's in Colombia beter spreken van lokale dictaturen. Dit omwille van het autoriteitsmonopolie dat de gewapende groeperingen, zoals het ELN, de FARC-dissidenten en de Clan del Golfo hier hebben, waarbij ze fungeren als de enige machtscentra in gebieden waar de staat weinig of geen aanwezigheid heeft. Ze controleren hier alle aspecten van de rechtsgang, veiligheid en de lokale economie, leggen hun eigen regels op en bestraffen elke daad van ongehoorzaamheid. Ook gebruiken deze actoren systematisch geweld om hun dominantie te behouden door middel van bedreigingen, gerichte moordaanslagen, gedwongen ontheemding en bloedbaden. De bevolking heeft geen reële mogelijkheden om zich tegen deze regels te verzetten. Ze dicteren gedragscodes die het dagelijks leven reguleren, zoals welke activiteiten mogen worden ontplooid, welke sociale relaties en zelfs welke kleding- en gedragsregels, worden toegestaan. Ze verbieden activiteiten die zij in strijd achten met hun belangen, zoals samenwerking met de staat of rivaliserende groepen. De gewapende groeperingen beheren illegale economieën (drugshandel, illegale mijnbouw) en persen kooplieden en boeren af, waarbij ze belastingen (*vacunas*) opleggen. In sommige gevallen monopoliseren ze ook de toegang tot basishulpbronnen, zoals voedsel of brandstof. De gewapende groeperingen vervolgen en elimineren elke vorm van oppositie, zoals gemeenschapsleiders, sociale activisten of

²⁰⁶ El País (Zulata D.), 03/06/2023, [url](#)

²⁰⁷ OHCHR, 26/07/2022, p. 10 [url](#)

²⁰⁸ OHCHR, 26/07/2022, p. 10, [url](#)

²⁰⁹ OHCHR, 26/07/2022, p. 10, [url](#)

mensenrechtenverdedigers. Tot slot legitimeren ze hun acties door middel van propaganda waarbij ze zichzelf voorstellen als beschermers of beheerders van het gebied.²¹⁰

De exacte vormen van sociale controle verschillen vaak per regio en per gewapende groepering. Hieronder volgen enkele illustraties uit 2024, uit verschillende regio's in Colombia:

- In de regio Catatumbo (Norte de Santander) controleren de dissidenten van het ELN en de FARC-dissidenten de cocaproductie, drugshandelroutes en de activiteiten van boerengemeenschappen. Ze hebben strikte regels opgesteld over welke gewassen mogen worden geplant, wie zich mag verplaatsen en onder welke omstandigheden. Ze hebben *Fincas de resocialización* (boerderijen voor de heropvoeding) gecreëerd waar jonge mensen die beschuldigd worden van het plegen van bepaalde misdaden, gedwongen worden te verblijven.²¹¹
- In het departement Cauca leggen verschillende dissidente FARC-Fronten uitgaansverboden op, reguleren ze mobiliteitsschema's en houden ze toezicht op economische activiteiten, van het planten tot het op de markt brengen van producten. Gemeenschappen die hun bevelen niet gehoorzamen, worden bedreigd, ontheemd of gestraft door gerichte moordpartijen. Inwoners moeten elke aanwezigheid van staatstroepen of andere gewapende groeperingen op hun grondgebied melden. Samenwerken met mensenrechtenorganisaties is verboden. De dissidenten heffen een "belasting" op cocagewassen en nemen rechtstreeks deel aan de productie en handel in drugs. Ze persen lokale kooplieden en transporteurs af, wat ernstige gevolgen heeft voor de regionale economie. Ze rekruteren kinderen en adolescenten in deze gebieden, vooral in Afro- en inheemse gemeenschappen, onder het voorwendsel van het verdedigen van hun territorium of vanwege een gebrek aan economische kansen.²¹² Volgens analisten van de NRC, geïnterviewd tijdens de onderzoeksmissie van het OFPRA, legt de EMC een zeer strikte sociale controle op in het departement Cauca, waar ze de *carneización* van de bevolking hebben geëist. De EMC dwingt de lokale bevolking hierbij om een *carne* (identiteitsbewijs) te hebben om in en uit de gecontroleerde gebieden te kunnen gaan. Als ze niet in het bezit zijn van dit *carne*, volgen bedreigingen en/of wekken ze argwaan bij de gewapende groepering. Dit *carne* wordt verkregen via een lokale gemeenschapsorganisatie die werd overgenomen door de EMC om precies te identificeren wie uit dit gebied afkomstig is.²¹³
- In Nariño leggen de dissidenten de inheemse gemeenschappen Awá en Eperãra Siapidaarã hun eigen rechtvaardigheidsregels op, wat de autonomie van de inheemse raden aantast. Wanneer deze gemeenschappen zich verzetten tegen illegale activiteiten of proberen misstanden te melden, worden zij geconfronteerd met gerichte moordpartijen en ontheemding. Analisten van de NRC verwijzen eveneens naar een extreem voorbeeld van de sociale controle die door de dissidenten wordt uitgeoefend in het noorden van het departement Nariño waar inwoners naast het *carne* verplicht zijn om negatieve resultaten van tests voor seksueel overdraagbare aandoeningen (SOA's) bij zich te hebben. Dit omdat een lokale commandant hier enkele jaren geleden een SOA had opgelopen.²¹⁴

²¹⁰ INDEPAZ (Perafán L.), 01/12/2024, [url](#)

²¹¹ INDEPAZ (Perafán L.), 01/12/2024, [url](#)

²¹² INDEPAZ (Perafán L.), 01/12/2024, [url](#)

²¹³ OFPRA, 26/11/2024, p. 52, [url](#)

²¹⁴ OFPRA, 26/11/2024, p. 52, [url](#)

- Ook ICG schrijft in haar rapport over de Clan del Golfo van maart 2024 hoe de organisatie de bevolking in hun territoria proberen te controleren. Hiervoor passen ze verschillende technieken toe, zoals onder andere de prijzen van basisvoedsel laag te houden en cadeautjes uit te delen aan kinderen. Maar hun technieken zijn ook dwingend. Ze bouwen uitgebreide inlichtingennetwerken uit en gaan over tot bestraffing voor woorden of daden die hen niet bevallen. Ondertussen moeten gekozen gemeenschapsraden de Clan del Golfo raadplegen over te nemen beslissingen en zijn ze van hen afhankelijk om projecten te financieren zoals het bestraten van wegen of het repareren van scholen.²¹⁵

ICG benadrukt in haar analyse van eind januari 2025 dat hoewel de aanwezigheid van gewapende groeperingen niet nieuw is voor veel plattelandsgemeenschappen, lokale inwoners aangeven dat de druk die ze vandaag de dag uitoefenen erger is omdat het domineren van burgerbevolkingen de belangrijkste operationele methode van deze groepen is geworden. Door een gemeenschap te controleren, kan een groep de volledige controle over een grondgebied en alle daarmee gepaard gaande inkomsten verkrijgen. Burgers die ervan worden beschuldigd kritisch te zijn ten aanzien van de gewapende groep of samen te werken met een rivaliserende organisatie, worden bedreigd, ontheemd en vermoord.²¹⁶

4.7. Rekrutering van minderjarigen

Eind januari 2025 schrijft ICG dat het rekruteren van minderjaren een van de grootste uitdagingen voor de regering-Petro is geworden. Jongens en meisjes van amper elf jaar oud worden misleid om zich bij de gewapende groeperingen aan te sluiten. Rekruteerders krijgen een vergoeding om kinderen naar de groeperingen te brengen, in bedragen die zijn gebaseerd op de kwaliteiten van het kind zoals hogere bedragen voor sterke jongens of mooie meisjes, aldus ICG. Met behulp van TikTok, Facebook en WhatsApp spiegelen rekruteerders jongens een leven van geld, wapens en motoren voor en bij meisjes de beloften van liefde, onderwijs en zelfs cosmetische chirurgie. Eenmaal in de gelederen krijgen kinderen echter alleen de meest basale training voordat ze naar het front worden gestuurd. Een inheemse leider in Cauca vertelde aan ICG hoe de kinderen soms dagenlang honger lijden bij de groepering, gewond raken tijdens gevechten, en hierbij vaak het leven laten.²¹⁷ Bijvoorbeeld, in januari 2025, kwamen zeven minderjarigen (vier meisjes en drie jongens), behorende tot het EMBF, om bij een gevecht in Calamar, departement Meta.²¹⁸ Hier woedt sinds 2024 een conflict tussen de dissidente facties van Mordisco (EMC) en die van Calarcá (EMBF). Ook circuleerde hier een video van elf minderjarigen die door het EMBF werden gevangengenomen en die behoorden tot de EMC. Het geweld tussen beide dissidente facties in Meta leidde begin januari 2025 bijkomend tot de gedwongen rekrutering van minderjarigen in Mesetas en Uribe, en de ontheemding van 860 mensen.²¹⁹

Gewapende groepen sturen hun minderjarige rekruten vaak naar verre locaties, waardoor het voor hen moeilijker is om te ontsnappen.²²⁰ Zij die toch ontsnappen lopen het risico te worden geëxecuteerd. Zo werden eind november 2024 vijf lichamen gevonden in de gemeente Buenos Aires, Cauca, die waren vermoord door de EMC nadat ze hadden geprobeerd te vluchten uit de groepering. Onder hen was een veertienjarig meisje dat eerder was gerekruteerd in het departement Huila.²²¹

²¹⁵ ICG, 19/03/2024, [url](#)

²¹⁶ ICG, 30/01/2025, [url](#)

²¹⁷ ICG, 30/01/2025, [url](#)

²¹⁸ Periódico del Meta, 17/02/2025, [url](#)

²¹⁹ Defensoría del Pueblo, 16/02/2025, [url](#)

²²⁰ ICG, 30/01/2025, [url](#)

²²¹ El Tiempo, 09/12/2024, [url](#)

Voor 2023 verifieerde het OHCHR 134 gevallen (86 jongens, 42 meisjes en 6 kinderen van wie het geslacht onbekend is) van rekrutering of gebruik van kinderen in het gewapende conflict door niet-statelijke gewapende groepen en criminele organisaties. Dergelijke schendingen worden in hoge mate ondergerapporteerd, en dus zijn deze cijfers slechts illustraties, aldus het OHCHR. In 75 gevallen behoorden de slachtoffers tot etnische groepen (71 inheemse personen en 4 jongeren uit de Afro-gemeenschap). De meeste gedocumenteerde gevallen van rekrutering of inzet van kinderen deden zich voor in Antioquia, Arauca, Cauca en Nariño. Minstens elf slachtoffers werden op scholen gerekruteerd. Er zijn gemeenschappelijke rekruteringsroutes geïdentificeerd, evenals plaatsen waar slachtoffers werden onderworpen aan groepstraining en zelfs medische tests. In zestien gevallen werd melding gemaakt van bedreigingen tegen de slachtoffers, hun familieleden of hun traditionele autoriteiten.²²²

Het bureau van de ombudsman registreerde in 2023 342 gevallen van rekrutering van minderjarigen. Voor 2024 telde de organisatie 409 gevallen, waarvan 300 in Cauca. Ook in de departementen Putumayo (20), Valle de Cauca (18), Huila (13), Arauca (10) en Nariño (10) werden meer dan tien gevallen van rekruteringen van minderjarigen opgetekend. Van de 409 gevallen zijn 61 % jongens en 39 % meisjes. Zo'n 51 % was van inheemse origine en van 16 % ontbreekt de informatie over de origine. De ombudsman benadrukt eveneens dat er sprake is van onderrapportage. Ook in 2024 slaagde de politie erin om 34 kinderen en jongeren te redden die met geweld door gewapende groepen waren gerekruteerd. Het leger kon 447 kinderen uit de groeperingen halen, waarvan 72 in Cauca. De EMC was in de meeste gevallen verantwoordelijk voor de rekrutering van minderjarigen.²²³

De humanitaire organisatie ACAPS schrijft in haar analyse van april 2024 over gedwongen rekrutering van minderjarigen in Colombia dat de dynamiek van de rekrutering en inzet van kinderen varieert in landelijke en stedelijke contexten. Rekrutering door niet-statelijke gewapende groeperingen komt vaker voor in de plattelandsgebieden, waarbij kinderen doorgaans van hun families worden gescheiden. In de stad is de kans groter dat kinderen betrokken raken bij georganiseerde misdaadgroepen. In beide gevallen worden de kinderen gebruikt voor criminele activiteiten, zoals drugs- en wapenhandel, afpersing, seksuele uitbuiting en het plegen van fysiek geweld, inclusief moorden. Kinderen gerekruteerd door misdaadbendes in de steden worden meestal niet weggehaald bij hun families en komen hierdoor volgens de definitie van gedwongen rekrutering van minderjaren, ook niet in aanmerking voor de reïntegratieprogramma's opgezet door de overheid, aldus ACAPS.²²⁴

Eveneens volgens ACAPS worden kinderen in de landelijke gebieden vooral gelokt door de gewapende groeperingen via het aanbieden van geld, schoolspullen, cadeaus etc. In de steden bieden ze de kinderen voornamelijk drugs aan om hen zo afhankelijk te maken en hen steeds meer taken voor de bende te laten uitvoeren.²²⁵

Volgens informatie van het Centro de Derechos Humanos del Pacífico, verkregen tijdens de fact finding missie van het OFPRA, moedigen de gewapende groeperingen in de wijken van Aguablanca maar ook in andere gebieden van Cali, jongeren aan om drugs te gebruiken, waardoor een afhankelijkheid ontstaat om hun rekrutering te vergemakkelijken. Soms is de gedwongen rekrutering van kinderen ook een vorm van vergelding tegen ouders die de afpersing waarvan ze het slachtoffer zijn niet kunnen betalen. In stedelijke gebieden is het klassieke rekruteringsschema van jongeren, waaronder minderjarigen, dat men eerst lid wordt van een lokale gewapende bende en vervolgens in een tweede

²²² OHCHR, 12/07/2024, p. 4, [url](#)

²²³ El Heraldo, 21/01/2025, [url](#); Defensoría del Pueblo, 21/01/2025, [url](#)

²²⁴ ACAPS, 15/04/2024, [url](#)

²²⁵ ACAPS, 15/04/2024, [url](#)

fase gerekruteerd wordt door een grotere georganiseerde misdaadgroep. Dit is vooral het geval in Cali en met Los Shottas en Los Espartanos van Buenaventura.²²⁶

4.8. Afpersingen

Afpersing is in 2023-2024 een van de snelst groeiende misdaden in Colombia. Hoewel afpersing een misdaad is waarbij slechts zeer weinig aangifte wordt gedaan, heeft het ministerie van Defensie tussen januari en november 2024 11.931 gevallen van afpersing gemeld, 21 % meer dan in dezelfde periode van 2023. De Fiscalía rapporteert een stijging van 11 % in vergelijking van 2023. De evolutie van de maandelijkse afpersingsdaden is toegenomen. Beiden bronnen rapporteerden voor 2024 een maandelijkse stijging van het aantal afpersingsgevallen.²²⁷

In een interview met inSight Crime verklaart Laura Bonilla, adjunct-directeur van PARES, dat de toename van het aantal afpersingen te maken heeft met de groei en fragmentatie van de verschillende gewapende groeperingen en het feit dat niet elk lid toegang heeft tot dezelfde economische opportuniteiten, waardoor de lager geplaatste leden zich meer wenden tot afpersing.²²⁸

In landelijke gebieden die worden gekenmerkt door de afwezigheid van staatsautoriteiten en de aanwezigheid van gewapende groeperingen, gaat afpersing, volgens analisten van de NRC, gepaard met territoriale en sociale controle. Het voorbeeld van de gemeenschap van San José de Apartadó (departement Antioquia) laat zien hoe de Clan del Golfo afpersingen gebruiken, niet om economische winst te behalen, maar om hun dominantie in de regio aan te geven. De concurrentie tussen deze groeperingen dwingt hen tot een versterkte controle over de bevolking en eigendommen, aldus NRC.²²⁹ De gewapende groeperingen dwingen de inwoners tot het betalen van een belasting (*vacuna*). Wanneer een gewapende groepering in een regio arriveert, roept zij de lokale bevolking samen en legt hen de regels uit die moeten worden gevolgd voor de belastingbetaling. De betalingen moeten in de meerderheid van de gevallen in cash gebeuren.²³⁰

Afpersing vindt ook steeds meer plaats in stedelijke gebieden, uitgevoerd door criminele bendes. Ze handelen vaak onder het mandaat van de gewapende groepen, zoals de Clan del Golfo of het ELN, in gebieden waar deze laatsten geen absolute controle hebben en waar ze hun illegale activiteiten delegeren aan lokale bendes, aldus het NRC tijdens de fact finding missie van het OFPRA.²³¹ Voor het innen van het afpersingsgeld doen de bendes voornamelijk een beroep op jonge (minderjarige) rekruten. Afpersing wordt hier vaak gepresenteerd als een veiligheidsdienst, "om te voorkomen dat de groep u berooft of vermoordt", of om bewoners te beschermen tegen aanvallen van een andere groep. Wanneer iemand een bedrijf opent, zal een criminele groep hen vragen om te betalen om hun veiligheid te garanderen, anders dreigen ze hen aan te vallen. Iedereen met een commerciële activiteit dreigt hiervan slachtoffer te worden, gaande van informele verkopers tot grote bedrijven.²³²

In oktober 2024 noteerden de onderzoekers van PARES een stijging van 20 % voor afpersing ten opzichte van het jaar voordien. De steden waar in 2024 de meeste klachten over afpersing werden geregistreerd waren Bogotá, Medellín, Barranquilla, Villavicencio en Cali. Bogotá wordt door de onderzoekers van PARES eind 2024, als zorgwekkend omschreven, met een stijging van 79 % in

²²⁶ OFPRA, 26/11/2024, p. 55, [url](#)

²²⁷ Consejo Gremial Nacional (CGN), 12/2024, p. 10, [url](#)

²²⁸ InSight Crime, 08/08/2024, [url](#)

²²⁹ OFPRA, 26/11/2024, p. 63, [url](#)

²³⁰ OFPRA, 26/11/2024, p. 63, [url](#)

²³¹ OFPRA, 26/11/2024, p. 65, [url](#)

²³² OFPRA, 26/11/2024, p. 65, [url](#)

oktober 2024, vergeleken met dezelfde periode in 2023. In de hoofdstad behoren de criminele organisaties Tren de Aragua, Satanás en Los Camilos tot de hoofdverantwoordelijken en zijn het vooral de handelaren die door deze misdaad worden getroffen. Wat betreft de andere steden zijn het vooral Quibdó en Villavicencio die de hoogste afpersingspercentages per 100.000 inwoners kenden in 2024. Quibdó kende een stijging van 20 % in vergelijking met het voorgaande jaar en heeft een cijfer van 234,2 afpersingszaken per 100.000 inwoners, tevens het hoogste cijfer voor het land. Villavicencio registreerde eveneens een stijging van 102 % in het aantal gevallen van afpersing. Ook Barranquilla kende met een cijfer van 59,7 op 100.000 inwoners relatief veel afpersingszaken. Het onderzoek van PARES naar afpersingszaken in stedelijke gebieden nuanceert wel dat een toename van het aantal afpersingszaken ook deels het gevolg kan zijn van een toename van het aantal meldingen. Dit zou een reactie kunnen zijn op de vele campagnes van de autoriteiten om meldingen te stimuleren, aldus de onderzoekers. Niettemin wijzen de onderzoekers erop dat de afgelopen jaren hebben aangetoond dat afpersing geconsolideerd werd als een van de meest winstgevende illegale activiteiten en een effectief mechanisme van sociale controle voor de criminele organisaties.²³³

In steden zoals Cali, Medellín en Buenaventura worden de grenzen van de territoriale controle van georganiseerde misdaadgroepen vaak aangeduid met wat men "onzichtbare grenzen" noemt. Deze grenzen verschuiven regelmatig op zeer lokaal schaal niveau, afhankelijk van de evolutie van de territoriale controle van de gewapende actoren. De actoren die het gebied aan weerszijden van deze onzichtbare grenzen controleren, verbieden de bewoners om ze over te steken. Zo kunnen de bewoners van een gebied niet naar een ander gebied van de stad gaan, of zelfs niet naar een ander deel van dezelfde wijk, wanneer deze door een rivaliserende gewapende groep wordt gecontroleerd. Deze grenzen, die per definitie onzichtbaar zijn, zijn niet altijd duidelijk vastgesteld. De bewoners merken ze vaak op door veranderingen in de criminele praktijken van gewapende actoren te observeren, zeker in het kader van afpersing.²³⁴

Uit de gegevens die de onderzoekers van het OFPRA tijdens hun missie verzamelden blijkt dat het bedrag van de afpersing meestal wordt bepaald in verhouding tot de economische activiteit van het slachtoffer. Meestal weten de slachtoffers aan welke groepering ze moeten betalen. Het komt wel voor dat sommige criminelen zich valselyk voordoen als behorende tot een van de gewapende groeperingen. Zo wordt de naam van criminele groeperingen als Santanás en Tren de Aragua vaak valselyk genoemd in een poging om het slachtoffer te intimideren.²³⁵

De meest gebruikte afpersingsmethode is volgens een analyse van PARES begin 2024, via telefoongesprekken, directe betalingen, en sociale netwerken (14,3 %). De onderzoekers merken op dat 40 % van de afpersingen vanuit gevangenissen plaatsvindt.²³⁶ Bronnen in het OFPRA-rapport spreken hier zelfs van 70 à 80 % van de afpersingen. Meestal worden dit soort afpersingen telefonisch uitgevoerd waarbij de dader, verblijvende in de gevangenis, zich baseert op gegevens verzameld door bronnen buiten de gevangenis, of via sociale media.²³⁷

Een andere veelvoorkomende afpersingsmethode in Colombia is de *gota-a-gota* (druppel per druppel). *Gota-a-gota* is een veelgebruikte term voor illegale leningen of woekerleningen waarbij de geldschieters, voornamelijk gewapende groeperingen, leningen op korte termijn verstrekken met rentetarieven van ten minste 20 % per dag. Hun leners zijn meestal mensen die dringend geld nodig

²³³ PARES, 20/12/2024, [url](#)

²³⁴ OFPRA, 26/11/2024, p. 56, [url](#)

²³⁵ OFPRA, 26/11/2024, p. 65, [url](#)

²³⁶ PARES, 04/03/2025, [url](#)

²³⁷ OFPRA, 26/11/2024, p. 65, [url](#)

hebben omdat ze zijn uitgesloten van de legale kredietmarkt. Terugbetaling wordt gegarandeerd door geweld.²³⁸

Uit een data-analyse uitgevoerd door de krant El Tiempo blijkt dat vier op de vijf ingediende klachten voor afpersing tussen 2010 en eind 2024 zich nog steeds bevinden in de onderzoeksfase (140.000 van de 170.000 klachten). Van de 140.000 zaken die de afgelopen jaren in onderzoek waren, werden er slechts 543 (nog geen 1 % van het totaal) afgesloten.²³⁹

4.9 Ontheemdingen en *confinement*

4.9.1. Cijfers en evolutie

Colombia heeft decennialang te maken gehad met interne ontheemding, voornamelijk veroorzaakt door de aanwezigheid van meerdere niet-statelijke gewapende groeperingen en een geschiedenis van langdurig gewapend conflict. Volgens het Internal Displacement Monitoring Centre (IDMC) kent Colombia eind 2023 het vierde hoogste aantal ontheemden wereldwijd, gerelateerd aan conflict en geweld.²⁴⁰

Medio 2024 registreerde Colombia officieel bijna zeven miljoen intern ontheemden (internally displaced people, IDP's). Sinds de ondertekening van het vredesakkoord van 2016 zijn er in Colombia meer dan 1,4 miljoen nieuwe ontheemden geregistreerd tot augustus 2024.²⁴¹

In 2023 werden volgens OCHA ongeveer 62.967 mensen ontheemd en 87.646 mensen het slachtoffer van *confinement* (opsluiting)²⁴². Deze cijfers vertegenwoordigen een daling van respectievelijk 22,9 % en 14,3 % vergeleken met de cijfers van OCHA het jaar voordien. Zo'n 55 % van de ontheemden en 79 % van de slachtoffers van *confinement* in 2023 behoorden tot de etnische gemeenschappen. De departementen die het meest getroffen werden door ontheemding waren Bolívar, Cauca, Nariño en Valle del Cauca, terwijl de departementen die het meest getroffen werden door *confinement* Caquetá, Cauca, Chocó en Nariño waren. OCHA meldde ook dat in 2023 in totaal 20.370 mensen te maken hadden met beperkte humanitaire toegang, waarbij de meest getroffen departementen Amazonas, Chocó, Norte de Santander en Putumayo waren.²⁴³ Voor 2024 meldt OCHA dat 51.623 mensen ontheemd raakten, wat een daling van 18 % inhoudt ten opzichte van 2023. *Confinement* steeg daarentegen in 2024 met 58 %, oftewel 138.419 slachtoffers.²⁴⁴ Deze stijging in *confinement* laat volgens een analyse van de krant El Tiempo een verandering zien in de strategie van de gewapende groeperingen om controle te houden over de territoria. Door acties als gewapende stakingen (*paro armado*), die vooral door het ELN worden uitgevoerd, beperken ze de vrijheden van gemeenschappen naar eigen goeddunken.²⁴⁵

²³⁸ InSight Crime, 28/07/2023, [url](#)

²³⁹ El Tiempo, 30/10/2024, [url](#)

²⁴⁰ IDMC), 27/08/2024, [url](#)

²⁴¹ UNHCR, 2024, [url](#)

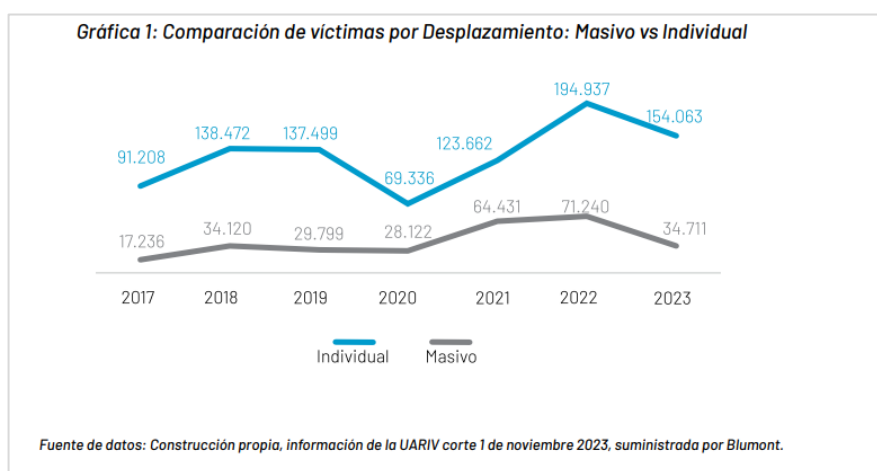
²⁴² Volgens de definitie van OCHA: "Opsluiting houdt in dat de mobiliteit van een bevolking en de toegang tot ten minste drie basisdiensten of goederen (zoals voedsel, onderwijs, gezondheid, water en sanitaire voorzieningen, en levensonderhoud) voor minimaal een week wordt beperkt, voortkomend uit de militaire, economische, politieke, culturele en sociale controle van niet-statelijke gewapende groepen in de context van interne gewapende conflicten en gewapend geweld. Situaties die resulteren in mobiliteitsbeperkingen van minder dan een week worden beschouwd als vallend binnen de reikwijdte van mobiliteitsbeperkingen, waarmee ze worden onderscheiden van langdurigere opsluitingen. OCHA, 03/03/2021, [url](#)

²⁴³ UNHCR, 12/07/2024, p. 3, [url](#)

²⁴⁴ OHCHR, 22/01/2025, p. 4, [url](#)

²⁴⁵ El Tiempo, 24/02/2025, [url](#)

Intern ontheemden rapporteerden bedreigingen of direct geweld als de belangrijkste redenen voor ontheemding, gevolgd door gevechten tussen gewapende groeperingen. Ondanks de ondertekening van het vredesakkoord van 2016, dat aanvankelijk massale ontheemding verminderde, blijft ontheemding wijdverbreid, waarbij individuele ontheemding een dominante trend werd.²⁴⁶ Sinds 2020 is individuele ontheemding in Colombia toegenomen, waarbij het massale ontheemding²⁴⁷ in aantallen heeft overschreden.²⁴⁸ Van de ontheemden geregistreerd tussen januari 2023 en juni 2024, ging het in 75 % van de gevallen om individueel ontheemden. Van deze groep was 52 % vrouw, 34 % kind, 21 % behoorde tot Afro-Colombiaanse gemeenschappen en 8 % tot inheemse gemeenschappen.²⁴⁹

Grafiek 5: vergelijking individuele en massale ontheemding 2017-01/01/2023²⁵⁰

Sommige individuen kunnen zowel individuele als massale ontheemding ervaren, wat de complexe en dynamische aard van ontheemding in Colombia mee bepaalt.²⁵¹

Uit een ACAPS- onderzoek van december 2024 blijkt bovendien dat de gewapende actoren massale ontheemding soms verbieden door middel van bedreigingen en geweld, om te voorkomen dat deze ontheemding de aandacht van de autoriteiten zou trekken. Dit was vooral het geval wanneer de gewapende groep in onderhandeling was met de regering, in het kader van Paz Total. Of ze dwingen de inwoners om massale ontheemding als individuele ontheemding te laten registreren. Hierdoor kunnen ze de controle over de getroffen bevolking behouden en de externe inmenging in hun activiteiten, inclusief humanitaire of overheidssteun, verminderen.²⁵² Ook Elisabeth Dickinson wijst op de toename van deze praktijk. Massale ontheemding trekt teveel aandacht van de autoriteiten of de media, wat ze tijdens de onderhandelingen met de autoriteiten willen vermijden. Individuele ontheemding, of per familie, gebeurt veel meer onopgemerkt waardoor dit geen invloed heeft op de

²⁴⁶ ACAPS, 02/12/2024, [url](#)

²⁴⁷ Article 12 of Decree 2569 of 2000 defines massive displacement as a simultaneous event affecting ten or more households or fifty or more people. A household is defined as a group of people, related or not, living under the same roof, sharing meals, and having been affected by forced displacement related to violence. Individual displacement in Colombia is defined as an incident involving fewer than ten households or 50 people. While Colombian law lacks a specific definition, UARIV records numerous isolated displacement cases. In: ACAPS, 02/12/2024, [url](#)

²⁴⁸ Blumont, 27/03/2024, [url](#)

²⁴⁹ ACAPS, 02/12/2024, [url](#)

²⁵⁰ Blumont, 27/03/2024, [url](#)

²⁵¹ ACAPS, 02/12/2024, [url](#)

²⁵² ACAPS, 02/12/2024, [url](#)

lopende onderhandelingen terwijl de gewapende groeperingen er nog steeds in slagen hun territoriale controle te behouden of te vergroten.²⁵³

De gewapende confrontaties tussen het ELN en de EMBF in Catatumbo begin 2025 veroorzaakten wel de grootste massale ontheemding van mensen in Colombia sinds de registratie in 1997 begon, aldus Iris Marín, Colombia's ombudsman.²⁵⁴ Twee weken na de uitbraak van dit conflict meldde het ministerie van Defensie meer dan 50.000 ontheemden.²⁵⁵

4.9.2. Beschermingsmaatregelen voor IDP's

In Colombia worden de rechten van ontheemden beschermd onder Wet 387 van 1997 (Wet op Interne Ontheemding) en Wet 1448 van 2011 (Slachtoffer- en Grondrestitutiewet). Deze wetten vormen het kader voor humanitaire noodhulp, toegang tot basisvoorzieningen, waaronder gezondheid, onderwijs, huisvesting en inkomensgeneratie. Het kader is bijgewerkt om de aangifteperiode te verlengen tot vijf jaar en om toegang tot hulp in alle gemeenten te garanderen zonder herregistratie. Het stelt ook maximale termijnen vast voor de levering van noodhulp en administratieve procedures.²⁵⁶ De regering heeft tevens een departement bevoegd voor de rechten van slachtoffers van het gewapend conflict, de Victims Unit (Unidad para la Atención y Reparación Integral a las Víctimas, UARIV), en een register van slachtoffers, het Registro Único de Víctimas (RUV), opgericht.²⁵⁷ Het RUV houdt het aantal slachtoffers van het conflict bij. Die cijfers omvatten het totale aantal ontheemden sinds 1985.²⁵⁸ UARIV werd gecreëerd om de integratie van slachtoffers van het gewapend conflict en hun bijstand en vergoedingen te regelen. Slachtoffers van gevechten, aanvallen, bedreigingen, seksueel geweld, gedwongen onteigening en ontheemding, familieleden van verdwenen of gedode personen, slachtoffers van landmijnen, ontvoering en marteling komen allen in aanmerking voor registratie in het slachtofferregister.²⁵⁹ Dit geldt eveneens voor de huidige slachtoffers van het conflict. Het Grondwettelijk Hof verlengde begin 2020 het bestaan van wet 1448 voor de komende tien jaar.²⁶⁰ Ook het budget voor de uitvoering ervan werd verhoogd.²⁶¹

Hoewel het juridische kader uitgebreide bepalingen biedt voor zowel massale als individuele ontheemding, brengt de uitvoering ervan aanzienlijke uitdagingen met zich mee. Ondanks dat de Colombiaanse wetgeving IDP's beschermt, schiet de hulp van subnationale overheidsinstanties en humanitaire organisaties tekort om de omvang van de ontheemding in het hele land aan te pakken. ACAPS bestudeerde voor haar rapport van december 2024 over interne ontheemding de situatie in Bogotá, Buenaventura, Florencia, en Ocaña. In elk van de bestudeerde gebieden hebben ontheemden te maken met onvoldoende diensten. Individuele ontheemding mist vaak de zichtbaarheid en schaal die nodig zijn om robuuste institutionele reacties uit te lokken. Aangezien deze wetten voornamelijk zijn ontworpen om massale ontheemding aan te pakken, houden ze vaak geen rekening met de genuanceerde en minder zichtbare uitdagingen waarmee individueel ontheemden worden geconfronteerd. Individueel ontheemden lopen een verhoogd risico op onvervulde basisbehoeften

²⁵³ Dickinson E., senior analyst Colombia International Crisis Group, webinar, 02/12/2024, [url](#)

²⁵⁴ The Economist, 30/01/2025, [url](#)

²⁵⁵ El Nuevo Siglo, 29/01/2025, [url](#)

²⁵⁶ ACAPS, 02/12/2024, [url](#)

²⁵⁷ GIGA (Deacon H., Görgens M.), 06/2019, [url](#)

²⁵⁸ IDMC, 05/2019, [url](#)

²⁵⁹ UARIV, s.d., [url](#)

²⁶⁰ El Universal, 20/04/2020, [url](#)

²⁶¹ OHCHR, 10/02/2021, [url](#)

omdat ze minder waarschijnlijk hulp ontvangen in vergelijking met gevallen van massale ontheemding, aldus ACAPS.²⁶²

Ook is de werking van het UARIV niet noodzakelijk aangepast aan de veranderende veiligheidscontext in Colombia. Aanvankelijk, toen de UARIV werd opgericht met de Slachtofferwet van 2011, was het proces van erkenning, compensatie en herstel van slachtoffers gebaseerd op het gewapende conflict van die tijd. Sommige georganiseerde misdaadgroepen en grote gewapende structuren worden vandaag echter niet erkend als gewapende actoren in het conflict, zoals de FARC vroeger of het ELN vandaag de dag. De ontheemding veroorzaakt door deze niet-erkende groeperingen wordt niet noodzakelijkerwijs beschouwd als een schending van de mensenrechten, eigen aan het gewapend conflict. De leden van de Comisión Colombiana de Juristas (CCJ), geraadpleegd tijdens de onderzoeksmissie van het OFPRA in februari 2024, geven het voorbeeld van personen die een aanvraag indienen bij de UARIV omdat ze slachtoffer zijn van gedwongen ontheemding door acties van Los Shottas in Buenaventura, maar waarvan de aanvragen waarschijnlijk zullen worden afgewezen. Aangezien de autoriteiten deze groepen niet als conflictactoren beschouwen, kunnen deze personen geen aanspraak maken op de hulp die door de UARIV wordt verleend, aldus de CCJ.²⁶³

Volgens informatie verkregen tijdens de OFPRA-onderzoeksmissie in Colombia beschouwen de autoriteiten families die vluchten voor gedwongen rekrutering van minderjarigen niet noodzakelijk als slachtoffers van het gewapende conflict en worden ze dus niet als zodanig erkend. Dit is echter een van de belangrijkste oorzaken van gedwongen ontheemding, volgens de leden van het bureau van de ombudsman.²⁶⁴

Ook het fenomeen van intra-stedelijke ontheemding en herhaaldelijke ontheemding was nog niet zo veelvoorkomend toen de Slachtofferwet in 2011 werd aangenomen. Meerdere departementale hoofdsteden zoals bijvoorbeeld Medellín, worden getroffen door intra-urbane ontheemding. In Buenaventura en Cali is dit fenomeen eveneens zeer gebruikelijk. Het treft vooral de wijken waar veel ontheemden zich hebben gevestigd en waar de gewapende groeperingen vaak een sterke territoriale controle hebben. Hierdoor worden mensen gedwongen om zich twee, drie of zelfs vier keer binnen het land te verplaatsen. Inheemse of Afro-Colombiaanse gemeenschappen en Venezolaanse migranten, die op sommige plaatsen slachtoffer zijn van racistische of xenofobe discriminatie, met name in Bogotá, worden sterk getroffen door herhaalde ontheemding. NRC-analisten, geconsulteerd tijdens de OFPRA-onderzoeksmissie, identificeren regelmatig cycli van ontheemding van mensen die hun oorspronkelijke gebied verlaten, bijvoorbeeld het zuiden van het departement Chocó, om naar Buenaventura te gaan en vervolgens naar Cali, voordat ze terugkeren naar hun oorspronkelijke regio. De oorzaken van deze herhaaldelijke ontheemding zijn vaak een opflakking van het geweld dat de vluchtaanleiding was in de landelijke gebieden en zich vervolgens verderzet in stedelijke gebieden, zoals de gedwongen rekrutering van minderjarigen en afpersing.²⁶⁵

De bestaande beschermingsmechanismen zijn overbelast door de grootschalige ontheemding waardoor zelfs diegenen die op de hoogte zijn van hun rechten vaak geen toegang krijgen tot vergoedingen en compensatie.²⁶⁶ Wanneer een persoon ontheemd is en aanspraak wil maken op bijstand, moet die eerst een verklaring afleggen op het Bureau van de ombudsman, het Bureau van de procureur-generaal (Procuraduría) of de lokale gemeente (Personería). De aanvrager dient geen bewijsstukken voor te leggen. De aanvrager en de aanwezige ambtenaar moeten dit formulier ondertekenen. De informatie in de aanvraag moet zo volledig en nauwkeurig mogelijk zijn, zodat de

²⁶² ACAPS, 02/12/2024, [url](#)

²⁶³ OFPRA, 26/11/2024, p. 58, [url](#)

²⁶⁴ OFPRA, 26/11/2024, p. 58, [url](#)

²⁶⁵ OFPRA, 26/11/2024, p. 60, [url](#)

²⁶⁶ IDMC, 03/2019, pp. 24-26, [url](#)

UARIV een juiste beoordeling kan maken over de inschrijving van het slachtoffer in het register. Aanvragen voor inschrijving in het RUV worden beoordeeld op het nationale niveau, maar de gemeenteambtenaren in het lokale UARIV-kantoor zijn bevoegd om onmiddellijke bijstand te voorzien terwijl de registratie lopende is.²⁶⁷ Een beslissing kan tot 60 werkdagen in beslag nemen, aldus de officiële website van UARIV.²⁶⁸ Verschillende bronnen geven evenwel aan dat ontheemden met vertraging een antwoord op hun aanvraag ontvangen.²⁶⁹ Eens een slachtoffer is opgenomen in het register komt hij of zij in aanmerking voor steun via de nationale mechanismen. De overheid voorziet een beroepsprocedure in het geval van weigering.²⁷⁰

4.10. Aanwezigheid landmijnen

In de periode van januari 2016 tot augustus 2023 stierven volgens de ngo INDEPAZ 581 personen als gevolg van een ontploffing van een antipersoonsmijn, waarvan 40 in de periode januari-augustus 2023. De meeste antipersoonsmijnen bevinden zich in de departementen Nariño, Antioquia en Santander. De gemeente Tumaco kende in de eerste helft van 2023 de meeste slachtoffers als gevolg van ontploffingen.²⁷¹

Tussen januari en juli 2024 vielen 62 dodelijke slachtoffers ten gevolge van antipersoonsmijnen en geïmproviseerde explosieven (IED's). Zo'n 63 % waren burgerslachtoffers waarvan meer dan de helft minderjarig.²⁷²

Voor het ganse jaar 2024 telden de autoriteiten 998 incidenten met antipersoonsmijnen en niet-ontplofte munitie. Deze cijfers vertegenwoordigen een stijging van ruim 11 % ten opzichte van het voorgaande jaar, toen er 896 incidenten waren. De meeste incidenten vonden plaats in de departementen waar een strijd voor territoriale controle plaatsvond, zoals Arauca, Cauca, en Nariño.²⁷³

Bij de toepassing van *confinement* maken de gewapende groeperingen ook vaak gebruik van landmijnen om gebieden af te zetten en de bewoners te verhinderen het gebied te verlaten. Zo is begin februari 2025 volgens de gouverneur van Chocó 80 % van het departement vol geplant met mijnen als onderdeel van het territoriale conflict tussen het ELN en de Clan del Golfo dat hier op dit ogenblik plaatsvindt. Ook bij ontheemding wordt deze tactiek gebruikt om te vermijden dat de bewoners terugkeren naar hun eigendommen. Een analyse van de krant El Espectador over de toegenomen ontheemding begin 2025 stelt hoe de groeperingen zelfs landmijnen in de huizen plaatsen van de gevluchte bewoners om de boeren van hun eigendommen te beroven.²⁷⁴

²⁶⁷ IDMC, 03/2019, pp. 24-26, [url](#); UARIV, s.d., [url](#)

²⁶⁸ IDMC, 03/2019, [url](#); UARIV, s.d., [url](#)

²⁶⁹ USDOS, 13/03/2019, [url](#)

²⁷⁰ UARIV, s.d., [url](#)

²⁷¹ INDEPAZ, 09/2023, [url](#)

²⁷² UNHCR, 21/11/2024, [url](#)

²⁷³ InSight Crime, 11/02/2025, [url](#)

²⁷⁴ El Espectador, 17/02/2025, [url](#)

5. Geografische verdeling

Bijlage 1 geeft een overzicht van de departementen van Colombia. Onderstaande kaart geeft de aanwezigheid van de gewapende groeperingen in het land weer. Bijlage twee somt meer in detail op welke gewapende groeperingen aanwezig zijn per departement.

Kaart 1: Aanwezigheid gewapende groeperingen, juli 2024²⁷⁵

De VN-onderzoekers stellen dat het geweld vooral de mensen in afgelegen rurale gebieden treft, waar de staat beperkt aanwezig is en het multidimensionale armoedecijfer meestal hoger ligt. De meerderheid van de inwoners zijn er van inheemse of Afro-Colombiaanse origine en boeren. Het geweld en zijn gevolgen zijn ook aanwezig in stedelijke gebieden zoals Buenaventura, Cali en Quibdó

²⁷⁵ Infobae, 10/09/2024, [url](#)

of in gemeentelijke hoofdsteden zoals Santander de Quilichao in het departement Cauca. Het risico voor de plaatselijke bevolking stijgt volgens de onderzoekers beduidend in die gebieden waar er een territoriaal geschil is tussen verschillende gewapende groeperingen. Het geweldsniveau stijgt telkens wanneer de gewapende groeperingen zich kwetsbaar lijken te voelen door de aanwezigheid van een rivaliserende gewapende groepering. Op de plaatsen waar een gewapende groepering exclusieve invloed uitoefent, is het geweld ten aanzien van de plaatselijke bevolking beduidend lager.²⁷⁶

In haar rapport van eind december 2024 schreven de onderzoekers van de VN-verificatiemissie dat ondanks voortdurende vredesinspanningen de geschillen tussen gewapende groepen en confrontaties met openbare veiligheidstroepen in verschillende regio's doorgingen. Deze conflicten concentreerden zich in regio's die historisch gezien getroffen zijn door geweld, zoals Antioquia, Arauca, zuidelijk Bolívar, Caquetá, Cauca, Chocó, Meta, Nariño, Norte de Santander, Putumayo en Valle del Cauca. Het zijn departementen met beperkte aanwezigheid van de staat en de aanwezigheid van illegale economieën, die een variërende conflictdynamiek kennen.²⁷⁷

Uit de data van OCHA, dat 3.071 gewelddadige gebeurtenissen²⁷⁸ registreerde tussen 1 januari 2024 en 1 februari 2025, blijkt dat het geweld de departementen Cauca (512 gewelddadige gebeurtenissen), Antioquia (408), Arauca (319), Chocó (312), Norte de Santander (272), Nariño (197), Putumayo (193), en Valle de Cauca (166) het zwaarst heeft getroffen.²⁷⁹

Total Afectados por Categoría de Eventos		Total Eventos por Departamento	
Categoría de Eventos	Total Eventos	Departamento	Total Eventos
☐ Uso de artefactos explosivos	309	Cauca	512
☐ Restricción al acceso humanitario	388	Antioquia	408
☐ Desplazamiento forzado	198	Arauca	319
☐ Categorías Complementarias	46	Chocó	312
☐ Ataques contra la población civil	1809	Norte De Santander	272
☐ Ataque a objetivos ilícitos de guerra	61	Nariño	197
☐ Acciones armadas	726	Putumayo	193

Tabel 3: gewelddadige gebeurtenissen per categorie en meest getroffen departementen²⁸⁰

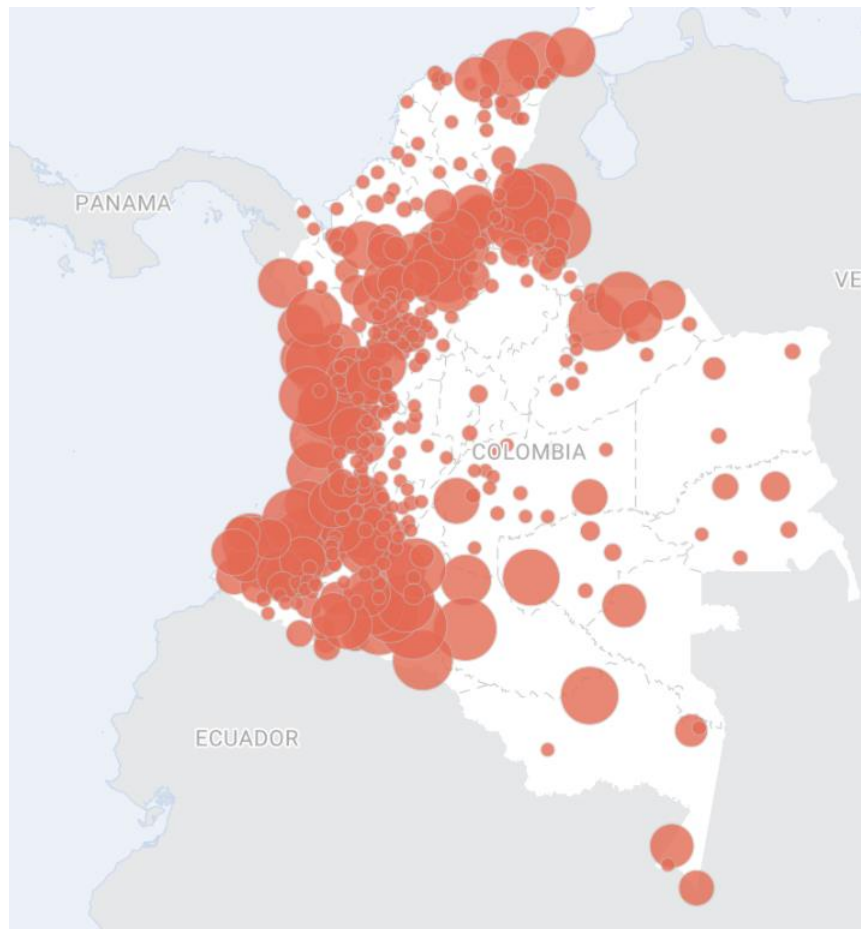
²⁷⁶ OHCHR, 26/07/2022, p. 6, [url](#)

²⁷⁷ OHCHR, 26/12/2024, [url](#)

²⁷⁸ De gewelddadige gebeurtenissen zijn gewapende acties, aanvallen op illegale oorlogsdoelen, aanvallen op de burgerbevolking, gedwongen verplaatsingen, beperkingen humanitaire toegang, gebruik explosieven [vertaling Cedoca]. OCHA, 04/02/2025, [url](#)

²⁷⁹ OCHA, 04/02/2025, [url](#)

²⁸⁰ OCHA, 04/02/2025, [url](#)

Kaart 2: 3071 gewapende gebeurtenissen 1/01/2024-01/02/2025²⁸¹

Wanneer gekeken wordt naar het aantal slachtoffers (*afectados*), waarbij OCHA de categorieën gewapende confrontaties, interne ontheemding, aanvallen tegen de burgerbevolking, beperkingen voor humanitaire toegang en hebt gebruik van explosieven, samenneemt, voor de periode 1 januari 2024 tot 1 februari 2025, kende het departement Caquetá de meeste slachtoffers (119.146), gevolgd door Chocó (118.161), Cauca (88.113), Norte de Santander (51.077), Antioquia (47.506) en Nariño (33.409).²⁸² Wanneer enkel wordt gekeken naar aanvallen ten aanzien van de burgerbevolking werden de meeste incidenten geregistreerd in de departementen Antioquia (302), gevolgd door Arauca (242), Cauca (234), Chocó (174), Putumayo (151) en Norte de Santander (136).²⁸³

Half februari 2025 waarschuwt de Colombiaanse ombudsman voor nieuwe brandhaarden van geweld. Een van de meest kritieke scenario's speelt zich af in de subregio San Juan, Chocó, waar sinds 4 februari 2025 gevechten tussen het ELN en de Clan del Golfo worden gemeld. Naast Chocó waarschuwt de ombudsman voor noodsituaties in Nariño, Cauca, de Pacifische regio Valle del Cauca, Antioquia, de

²⁸¹ OCHA, 04/02/2025, [url](#)

²⁸² OCHA, 04/02/2025, [url](#)

²⁸³ OCHA, 04/02/2025, [url](#)

Sierra Nevada, Perijá, Magdalena Medio, Arauca, Meta, Guaviare, zuidelijk Córdoba, Buenaventura, Tolima en Putumayo.²⁸⁴

Wanneer enkel wordt gekeken naar de moordcijfers zowel op departementaal, stedelijk en gemeentelijk niveau, komt volgende geografische analyse naar voor. De hoogste moordcijfers (meer dan het dubbele van het nationale moordcijfer van 20,7 in 2024²⁸⁵) in de eerste tien maanden van 2024 werden, volgens berekeningen op basis van cijfers van de nationale politie, opgetekend in de departementen Arauca (moordcijfer 43,79 op 100.000 inwoners) en Cauca (42,11). Daarnaast kenden veertien departementen een hoog geweldsniveau (moordcijfer boven het landelijk gemiddelde, zonder het dubbele ervan te overschrijden). Dit zijn in aflopende volgorde Valle de Cauca, Putumayo, Chocó, San Andrés Archipel, Magdalena, Huila, Atlántico, Bolívar, en Norte de Santander. Tegelijkertijd hebben zeventien departementen nog steeds een lage geweldintensiteit, onder het nationale gemiddelde. De departementen van Boyacá en Cundinamarca springen hier in het oog en registreerden de eerste tien maanden van 2024 respectievelijk 6,9 en 9 moorden per 100.000 inwoners.²⁸⁶

In elf van de steden met meer dan 500.000 inwoners steeg het aantal moorden in 2024 en slechts vier steden kenden een daling van hun moordcijfer. Bogotá en Cali zijn in absolute cijfers de steden met het hoogste aantal moorden in het land, maar Bogotá kende een stijging en Cali een daling. In 2023 en 2024 vertegenwoordigen ze samen bijna 16 % van alle moorden in Colombia. Barranquilla en Cartagena blijven nationaal op de derde en vierde plaats verschijnen. Op de vijfde plaats staat Medellín met een dalende trend en Cúcuta dat op een hoog niveau blijft. In de eerste tien maanden van 2024 namen de moorden in de grote steden toe, vooral aan de Caribische kust. Het moordcijfer in Bogotá steeg met 11,5 %, Barranquilla steeg met 27,91 % (84 extra gevallen); en ook Cartagena, Montería, Santa Marta, Soacha, Villavicencio en Bucaramanga kende stijgingen in hun aantal moorden. In Cali en Medellín kon een daling van het aantal moorden worden vastgesteld.²⁸⁷ Wanneer gekeken wordt naar het aantal moorden per 100.000 inwoners kennen Cali (33,9), Cartagena (30,4), Soledad (29,3), Cúcuta (29,3), Barranquilla (29,8), en Santa Marta (28,3), de hoogste moordcijfers.²⁸⁸

Wat betreft de steden met 100.000 tot 500.000 inwoners, registreerden Quibdó (Chocó) (87 moorden op 100.000 inwoners) en Santander de Quilichao (Cauca) (83 moorden op 100.000 inwoners), de hoogste moordcijfers. Ook Cartago (69,8 - Valle del Cauca), Ciénaga (60,6 - Magdalena), Barrancabermeja (59,2 - Santander), Jamundí (55,1 - Valle del Cauca), Guadalajara (50,12 - Valle de Cauca), Malambo (44,46 - Atlántico), Riohacha (42,78 - La Guajira) en Pitalito (42,01 - Huila) kenden in 2024 zeer hoge moordcijfers. Daarentegen registreerden de steden Cajicá (Cundinamarca) en Uribe (La Guajira) geen enkele moord in de eerste tien maanden van 2024.²⁸⁹

Wat betreft de gemeenten met minder dan 100.000 inwoners werden doorheen 2024 39 gemeenten geïdentificeerd met een extreem geweldsniveau (wanneer het moordcijfer meer dan vier maal het nationale gemiddelde overschrijdt). Het jaar voordien waren dit er nog 31. Antioquia, Valle del Cauca en Cauca tellen de meeste gemeenten met deze extreme geweldsgraad.²⁹⁰

In de acht jaar na het vredesakkoord (2016-2024) identificeren onderzoekers op basis van data van de nationale politie 22 gemeenten die doorheen deze hele periode een extreem niveau van geweld (moordcijfers tussen 105 en 183) kenden en 131 gemeenten die een zeer hoog niveau van geweld

²⁸⁴ Defensoría del Pueblo, 16/02/2025, [url](#)

²⁸⁵ Volgens cijfers nationale politie. PARES hanteert een nationaal moordcijfer van 26 moorden per 100.000 inwoners. PARES, 16/07/2024, p. 51, [url](#)

²⁸⁶ González Díaz A. & Rodríguez Pinzón D, 20/12/2024, p. 21, [url](#)

²⁸⁷ González Díaz A. & Rodríguez Pinzón D, 20/12/2024, p. 29, [url](#)

²⁸⁸ González Díaz A. & Rodríguez Pinzón D, 20/12/2024, p. 29, [url](#)

²⁸⁹ González Díaz A. & Rodríguez Pinzón D, 20/12/2024, pp. 35-38, [url](#)

²⁹⁰ González Díaz A. & Rodríguez Pinzón D, 20/12/2024, p. 41, [url](#)

kenden. Evengoed identificeerden de onderzoekers 158 vreedzame gemeenten en 57 gemeenten die deze periode geen moorden kenden. Zo'n 452 gemeenten werden in deze periode geconfronteerd met hoog aanhoudende geweldsniveaus, terwijl 671 gemeenten een laag aanhoudend geweldsniveau tot geen geweld kenden.²⁹¹

LISTADO MUNICIPAL DE CATEGORÍAS DE VIOLENCIA EN EL PERIODO (2016-2024)							
CONTEO DE MUNICIPIOS	CONTEO DE MUNICIPIOS	CONTEO DE MUNICIPIOS	CONTEO DE MUNICIPIOS	CONTEO DE MUNICIPIOS	CONTEO DE MUNICIPIOS	CONTEO DE MUNICIPIOS	CONTEO DE MUNICIPIOS
22	131	221	87	284	163	158	57
VIOLENCIA EXTREMA	VIOLENCIA MUY ALTA	VIOLENCIA ALTA	VIOLENCIA MEDIA ALTA	VIOLENCIA MEDIA BA...	VIOLENCIA BAJA	MUNICIPIOS PACÍFICOS	LIBRES DE HOMICIDI...
Policarpa Nariño Tasa: 183.09	Ituango Antioquia Tasa: 100.97	Armenia Antioquia Tasa: 51.28	Medio Atrato Chocó Tasa: 25.38	Sativasur Boyacá Tasa: 10.02	Sogamoso Boyacá Tasa: 6.13	Barichara Santander Tasa: 1.04	El Encanto (CD) Amazonas Tasa: 0
Argelia Cauca	Cumbitara Nariño	San José de Uré Córdoba	Valparaiso Antioquia	Pueblo Bello Cesar	Sucre Sucre	Garagoa Boyacá	La Chorrera (CD) Amazonas

Tabel: Gemeenten ingedeeld volgens geweldsniveau tussen 2016-2024²⁹²

Policarpa (Nariño) was de gemeente die tussen 2016 en 2024 de hoogste graad van geweld kende (183 moorden per 100.000 inwoners). Voor de eerste tien maanden van 2024 waren het de gemeenten Ansermanuevo (223, 5 - Valle del Cauca) gevolgd door Remedios (147, 5 - Antioquia), Toro (160, 1 - Valle del Cauca), El Águila (109,2 - Valle del Cauca), Corinto (103,3 - Cauca); Policarpa (154, 1 - Nariño); Hispania (154 - Antioquia), Guachené (150, 5 - Cauca) die de hoogste moordcijfers optekenden.²⁹³ Daarentegen kenden 367 gemeenten nul moorden, de eerste tien maanden van 2024. Hiervan lagen 92 gemeenten in het departement Boyacá, 71 gemeenten in het departement Cundinamarca en 57 in Santander.²⁹⁴

Het UK Home Office wijst er op dat Colombia een groot land is en er nog steeds plaatsen zijn die geen aanwezigheid van gewapende of criminele groeperingen kennen.²⁹⁵

ACLED identificeerde in 2023 in 446 gemeenten de aanwezigheid van gewapende groeperingen tegenover 393 gemeenten in 2021²⁹⁶.²⁹⁷ Volgens cijfers van de nationale politie van juli 2024 kennen 30 van de 32 departementen een aanwezigheid van de gewapende groeperingen.²⁹⁸ Bijlage 1 bevat een overzicht van de gewapende groeperingen per departement.

6. Vluchtelingen uit Venezuela

Sinds 2015 is er een constante migratiestroom van Venezuela naar Colombia door de verslechterde economische, politieke en veiligheidssituatie in het buurland. In 2014 woonden er amper 23.573 Venezolanen in Colombia.²⁹⁹ Tegen december 2024 hebben 7,89 miljoen Venezolanen hun thuisland verlaten, waarvan er 6,7 miljoen verblijven in Latijns-Amerika en de Caraïben. Meer dan een derde

²⁹¹ González Díaz A. & Rodríguez Pinzón D, 20/12/2024, p. 43, [url](#)

²⁹² González Díaz A. & Rodríguez Pinzón D, 20/12/2024, p. 43, [url](#)

²⁹³ González Díaz A. & Rodríguez Pinzón D, 20/12/2024, p. 47, [url](#)

²⁹⁴ González Díaz A. & Rodríguez Pinzón D, 20/12/2024, p. 55, [url](#)

²⁹⁵ UK Home Office, 11/2024, [url](#)

²⁹⁶ Colombia telt 32 departementen en 1102 gemeenten. Bron: Federación Colombiana de Municipios, s.d, [url](#)

²⁹⁷ ACLED (Breda T.), 28/11/2024, [url](#)

²⁹⁸ Infobae, 10/09/2024, [url](#)

²⁹⁹ UNDP, 11/2022, p. 9, [url](#)

van deze Venezolanen (2,8 miljoen) verblijft in Colombia.³⁰⁰ Venezolanen maken vandaag 5 % uit van Colombia's inwonersaantal.³⁰¹ In de eerste periode na de gecontesteerde presidentsverkiezingen in Venezuela op 28 juli 2024, waarbij Maduro zich opnieuw als overwinnaar uitriep, werd initieel een stijging opgetekend van het aantal Venezolanen die vluchtten naar buurland Colombia. Vanaf september stabiliseerde de situatie opnieuw.³⁰²

De Colombiaanse regering heeft op 8 februari 2021 een tijdelijke beschermingsstatus (Temporary Protection Status, TPS) van tien jaar aangekondigd voor de meer dan 1,8 miljoen Venezolanen die in het land wonen of die tot mei 2023 via officiële controleposten Colombia binnenkwamen. Als aanvulling op internationale bescherming biedt TPS Venezolanen documentatie en toegang tot rechten en dus een kans om lokaal te integreren. De TPS bestaat uit drie stappen:

- Online voorregistratie
- Individuele biometrische registratie
- Levering van documentatiekaarten (Temporary Protection Permits, TPP)³⁰³

Venezolanen die Colombia binnenkwamen na juni 2023 komen niet in aanmerking voor TPS.³⁰⁴ Venezolanen die in 2024 in Colombia aankwamen hadden enkel nog de mogelijkheid om asiel aan te vragen. Iets wat weinigen doen aangezien het een tijdrovende procedure is met weinig erkenningen.³⁰⁵ In januari 2024 hebben iets meer dan 1,9 miljoen Venezolanen een TPP.³⁰⁶

Onderzoek van het Global Protection Cluster, dat verschillende ngo's en VN-organisaties samenbrengt, geeft aan dat eind 2024 84 % van de Venezolanen een status heeft terwijl 16 % nog steeds irregulier is. Ondanks de implementatie van de TPS kampen veel van de geregulariseerde migranten nog steeds met aanzienlijke problemen bij het verkrijgen van hun rechten. Voedsel, onveiligheid, beperkte toegang tot schoon water, overbevolking en barrières voor de gezondheidszorg zijn steeds terugkerende problemen. Deze moeilijkheden komen vaak voort uit een gebrek aan kennis bij ambtenaren over de procedures en rechten van vluchtelingen en migranten, en uit lacunes in de toegangsmechanismen.³⁰⁷

Colombia werd ook steeds vaker gebruikt als transitland voor vluchtelingen onderweg naar de Verenigde Staten. Migrant die door Colombia reizen, zijn volgens onderzoek van het Washington Office on Latin America (WOLA) onder andere Venezolanen en Haïtianen maar ook migranten uit Ecuador, China, Afghanistan, Peru, India, Nepal en ongeveer 100 andere nationaliteiten. Deze migranten passeren allemaal door de Darién Gap, een notoir verraderlijke jungleregio die Colombia en Panama overspant. Voor 2023 schatten de Colombiaanse autoriteiten dat 539.959 door haar grondgebied op weg naar de Darién reisde.³⁰⁸

Uit het onderzoek van WOLA blijkt duidelijk dat het moeilijk is om Colombia door te reizen, en onmogelijk om de Darién Gap-route over land te nemen, zonder geld te betalen aan de Colombiaanse georganiseerde misdaadgroepen. Vooral de Clan del Golfo heeft quasi volledige controle over de

³⁰⁰ R4V, 13/02/2025, [url](#)

³⁰¹ IRC, 10/2023, [url](#)

³⁰² Latin America Reports, 19/11/2024, [url](#)

³⁰³ UNHCR, 11/2021, [url](#)

³⁰⁴ WOLA, 20/06/2024, [url](#)

³⁰⁵ 55.000 mensen vroegen tussen 2017 en 2023 een vluchtelingen- of asielstatus aan in Colombia, een periode waarin de aanvragen met 1.168 % toenamen. Echter, slechts 1.475 mensen werden erkend als vluchteling, waarvan 92 % Venezolanen. WOLA, 20/06/2024, [url](#)

³⁰⁶ WOLA, 20/06/2024, [url](#)

³⁰⁷ Global Protection Cluster, 21/11/2024, [url](#)

³⁰⁸ WOLA, 20/06/2024, [url](#)

toegang tot de route door de Darién.³⁰⁹ De migranten die op deze manier naar Panama willen doorreizen worden geconfronteerd met verschillende misdaden, zoals afpersing, seksueel geweld, rekrutering en mensenhandel.³¹⁰

³⁰⁹ WOLA, 20/06/2024, [url](#)

³¹⁰ Global Protection Cluster, 21/11/2024, [url](#)

Bijlagen

Bijlage 1: Kaart Colombia³¹¹

³¹¹ Mapsofworld, s.d., [url](http://www.mapsofworld.com)

Bijlage 2: aanwezigheid gewapende groeperingen³¹²

Tabla sobre Grupos armados ilegales. Ministerio de Justicia de Colombia. Sistema de información.

DEPARTAMENTO	GRUPOS ARMADOS	NÚMERO DE GRUPOS ARMADOS	NÚMERO DE BANDAS
Amazonas	- Estructura Carolina Ramírez - GAO - Disidencias	2	0
Antioquia	- Caicedo - Caparros - Clan del Golfo - Clan Oriente - El Mesa - ELN - Estructura 18 - Estructura 36 - GAOR - Disidencias - La Sierra	20	16

³¹² González Díaz A. & Rodríguez Pinzón D., 20/12/2024, p. 67, [url](#)

	- La Terraza - La Unión - Libertadores de Nordeste (Degradada a GDCO) - Libertadores del Nordeste - Los Chatas - Los Triana - Pachelly - Robledo - Subestructura 18 - Trianon		
Arauca	- E-10 Martín Villa - ELN - GAOR - Disidencias - Subestructura 28	4	0
Atlántico	- Clan del Golfo - ELN - Los Costeños (Degradada a GDCO) - Los Pachencia	4	2
Bolívar	- Clan del Golfo - ELN	2	0
Boyacá	- ELN - GAOR - Disidencias - Subestructura 28	3	0
Caquetá	- Comisión Tercera - Estructura Carolina Ramírez - Estructura Cuarenta - Estructura Jorge Briceño - Estructura Miller Perdomo - GAOR - Disidencias - Subestructura Fernando Díaz	7	0
Casanare	- ELN - GAOR - Disidencias - Subestructura 28	3	0
Cauca	- Comisión Segunda Marquetalia - ELN - Estructura 29 - Estructura 30 - Estructura 6 - Estructura Carlos Patiño - Estructura Cuarenta y Ocho - GAOR - Disidencias	8	0
Cesar	- Clan del Golfo - Comisión 41 - ELN - GAOR - Disidencias - Pelusos	5	1
Chocó	- Clan del Golfo - ELN	2	0
Córdoba	- Caparros - Clan del Golfo - GAOR - Disidencias - Subestructura 18	4	1
Cundinamarca	- El Mesa	3	1

	- ELN - GAOR - Disidencias		
Guainía	- ELN - Estructura Acacio Medina - GAOR - Disidencias	3	0
Guaviare	- ELN - Estructura 1 - Estructura Jorge Briceño - GAOR - Disidencias - Los Puntilleros	5	1
Huila	- Comisión Óscar Mondragón - ELN - Estructura Dagoberto Ramos Ortiz - GAOR - Disidencias - La Costru (Absorbida por Comisión E-10) - Subestructura Alfonso Cano	6	1
La Guajira	- Comisión 41 - ELN - Gaor - Disidencias - Los Pachenca	4	1
Magdalena	- Clan del Golfo - Los Pachenca	2	1
Meta	- Clan del Golfo - Comisión Vladimir Stiven - ELN - Estructura 1 - Estructura cuarenta - Estructura Jorge Briceño - GAOR - Disidencias - Los Puntilleros	8	1
Nariño	- Clan del Golfo - Comisión 48 Pedro Martínez - E-contadores - ELN - Estructura 29 - Estructura 30 - Estructura Cuarenta y Ocho - Estructura Guerrillas Unidas del Pacífico - Estructura Oliver Sinisterra - GAOR - Disidencias	10	0
Norte de Santander	- Clan del Golfo - ELN - Estructura 33 - GAOR - Disidencias - Los Rastrojos - Los Rastrojos (Absorbida por el ELN) - Pelusos	7	3
Putumayo	- Estructura Carolina Ramírez - Estructura cuarenta y ocho - GAOR - Disidencias - La Costru (Absorbida)	4	1
Quindío	- Comisión Andan Izquierdo - GAOR - Disidencias	3	1

	- La Cordillera		
Risaralda	- ELN - La Cordillera - Los Flacos	3	2
Santander	- Clan del Golfo - ELN	2	
Sucre	- Clan del Golfo	1	
Tolima	- ELN - GAOR - Disidencias - Subestructura Alfonso Cano - Subestructura Ismael Ruiz	4	
Valle del Cauca	- Banda Local - Comisión Adan Izquierdo - ELN - Estructura 4 - GAOR - Disidencias - La Alianza - La Alianza (Degrada a GDCO) - Los Flacos	8	4
Vaupés	- Estructura 1 - GAOR - Disidencias	2	
Vichada	- Comisión 16 - Comisión Santiago Lozada - ELN - GAOR - Disidencias - Los Puntilleros		1
Nacional		47	18

Bibliografie

Rechtstreekse contacten

Dickinson E., senior onderzoeker Colombia voor International Crisis Group (ICG), videogesprek, 31/03/2022

Geschreven en audiovisuele bronnen

ABColombia, *Colombia: Violence Against Women, Girls and the LGBTQI+ Community - Its Causes and Consequences*, 26/11/2024, <https://www.abcolombia.org.uk/colombia-violence-against-women-girls-and-the-lgbtqi-community-its-causes-and-consequences/> [geraadpleegd op 03/02/2025]

Al Jazeera, *Colombia sees surge in mass killings in 2020: UN*, 02/10/2020, <https://www.aljazeera.com/news/2020/10/2/colombia-sees-surge-in-mass-killings-in-2020-un> [geraadpleegd op 09/06/2021]

Americas Society, Council of the Americas (AS/COA), *Explainer: Colombia's Special Jurisdiction for Peace (JEP)*, 03/08/2018, <https://www.as-coa.org/articles/explainer-colombias-special-jurisdiction-peace-jep> [geraadpleegd op 29/06/2020]

Amnesty International (AI), *Colombia: Transforming pain into rights*, 03/12/2024, <https://www.amnesty.org/en/documents/amr23/8752/2024/en/> [geraadpleegd op 28/01/2025]

Armed Conflict Location & Event Data (ACLED) (Breda T.), *'Total Peace' paradox in Colombia: Petro's policy reduced violence, but armed groups grew stronger*, 28/11/2024, <https://acleddata.com/2024/11/28/total-peace-paradox-in-colombia-petros-policy-reduced-violence-but-armed-groups-grew-stronger/#s1> [geraadpleegd op 28/11/2024]

Armed Conflict Location & Event Data Project (ACLED) (Breda T.), *Expert Comment: January 2025 was Colombia's deadliest month since President Gustavo Petro took office*, 29/01/2025, <https://acleddata.com/2025/01/29/expert-comment-january-2025-was-colombias-deadliest-month-since-president-gustavo-petro-took-office/> [geraadpleegd op 30/01/2025]

Armed Conflict Location & Event Data Project (ACLED) (Breda T.), *Civilians in Colombia face less deadly — but more pervasive — violence during Petro's presidency*, 17/02/2025, <https://acleddata.com/2025/02/17/civilians-in-colombia-face-less-deadly-but-more-pervasive-violence-during-petros-presidency/> [geraadpleegd op 25/02/2025]

Assessment Capacities Project (ACAPS), *COLOMBIA Individual displacement: Bogotá, Buenaventura, Florencia, and Ocaña*, 02/12/2024, [ACAPS Thematic Report - Colombia: Individual displacement: Bogotá, Buenaventura, Florencia, and Ocaña \(02 December 2024\) - Colombia | ReliefWeb](https://www.acaps.org/fileadmin/Data_Product/Main_media/20240415_ACAPS_Colombia_Analysis_Hub_Child_recruitment_and_use_in_Colombia.pdf) [geraadpleegd op 06/12/2024]

Assessment Capacities Project (ACAPS), *Colombia : Child recruitment and use*, 15/04/2024, https://www.acaps.org/fileadmin/Data_Product/Main_media/20240415_ACAPS_Colombia_Analysis_Hub_Child_recruitment_and_use_in_Colombia.pdf [geraadpleegd op 31/01/2025]

Atlantic Council, *A path forward for Colombia's 2016 peace accord and lasting security*, 12/11/2024, <https://www.atlanticcouncil.org/in-depth-research-reports/report/a-path-forward-for-colombias-2016-peace-accord-and-lasting-security/> [geraadpleegd op 13/12/2024]

BBC, *Gulf Clan: Colombia suspends ceasefire with drug cartel*, 20/03/2023, <https://www.bbc.com/news/world-latin-america-65013430> [geraadpleegd op 25/09/2023]

Blumont, *Nota metodológica predicciones de víctimas y probabilidad de desplazamientos masivos e individuales 2024*, 27/03/2024, <https://reliefweb.int/report/colombia/nota-metodologica-pronosticos-de-desplazamientos-individuales-y-masivos-2024-colombia> [geraadpleegd op 06/12/2024]

- Colombia Calling with Richard McColl, *316: The problem with Cauca, Colombia* [audio], 03/2020, <https://soundcloud.com/colombiacalling/316-the-problem-with-cauca> [geraadpleegd op 18/06/2020]
- Consejo Gremial Nacional (CGN), *Informe panorama de seguridad en Colombia diciembre 2024*, 12/2024, p.5, <https://cgn.org.co/iniciativa/observatorio-de-seguridad/> [geraadpleegd op 30/01/2025]
- Council on Foreign Relations (CFR), *Colombia's Civil Conflict*, 11/01/2017, <https://www.cfr.org/background/colombias-civil-conflict> [geraadpleegd op 29/06/2020]
- Council on Foreign Relations (CFR), *Petro's Total Peace Plan Turns One: The Good, the Bad, and the Ugly*, 30/08/2023, <https://www.cfr.org/blog/petros-total-peace-plan-turns-one-good-bad-and-ugly> [geraadpleegd op 19/09/2023]
- Defensoría del Pueblo, *Defensoría del Pueblo reporta once focos de emergencia humanitaria en Colombia*, 16/02/2025, <https://www.defensoria.gov.co/-/defensoria-del-pueblo-reporta-once-focos-de-emergencia-humanitaria-en-colombia?redirect=%2Fen%2Fweb%2Fquest%2Fhome> [geraadpleegd op 28/02/2025]
- Defensoría del Pueblo, *Los contrastes de la realidad humanitaria / Un país que busca la paz*, 2024, <https://repositorio.defensoria.gov.co/items/f4bd020e-0d37-47e2-abb4-cb555c7bab62> [geraadpleegd op 17/01/2025]
- Defensoría del Pueblo, *Reporte sobre casos de reclutamiento conocidos por la Defensoría del Pueblo durante 2024*, 21/01/2025, <https://www.defensoria.gov.co/web/guest/-/reporte-sobre-casos-de-reclutamiento-conocidos-por-la-defensor%C3%ADa-del-pueblo-durante-2024?redirect=%2F> [geraadpleegd op 31/01/2025]
- Dickinson E. (@dickinsonbeth), *Cerramos el fin de semana con varios frentes de batalla abiertos (nuevos o recrudecidos) por el largo de #Colombia* [X-post], 20/01/2025, <https://x.com/dickinsonbeth/status/1881145456220398026> [geraadpleegd op 21/01/2025]
- Dickinson E., senior analyst Colombia International Crisis Group, webinar, in *Armed Conflict Location & Event Data Project (ACLED)*, *Is 'Total Peace' still possible? A conversation on Colombia's armed groups under Petro*, 02/12/2024, <https://acleddata.com/events/webinar-is-total-peace-still-possible-a-conversation-on-colombias-armed-groups-under-petro/> [geraadpleegd op 09/12/2024]
- El Colombiano, *¿Quiénes son Los Shottas y Los Espartanos, las bandas con las que Petro buscará la paz?*, 07/12/2022, <https://www.elcolombiano.com/colombia/quienes-son-los-shottas-y-los-espartanos-las-bandas-con-las-que-petro-buscar-la-paz-NI19559352> [geraadpleegd op 06/10/2023]
- El Colombiano, *Atención: 19 heridos deja ataque con explosivos cerca a una institución educativa en Morales, Cauca*, 25/02/2025, <https://www.elcolombiano.com/colombia/atentado-explosivos-morales-cauca-policias-heridos-CL26695205> [geraadpleegd op 25/02/2025]
- El Colombiano, *Cinco megacarteles y 23 narcobandas: así es el mapa criminal en Colombia*, 22/04/2023, <https://www.elcolombiano.com/colombia/cuales-son-los-grupos-armados-del-pais-y-como-estan-organizados-el-n-y-clan-del-golfo-JK21184195> [geraadpleegd op 03/10/2023]
- El Colombiano, *Defensoría había enviado alerta inminente al Gobierno por la guerra entre el ELN y las disidencias y nada ocurrió*, 20/01/2025, <https://www.elcolombiano.com/colombia/crisis-catatumbo-defensoria-habia-enviado-alerta-inminente-al-gobierno-guerra-eln-disidencias-farc-LO26390874> [geraadpleegd op 20/01/2025]
- El Colombiano, *El Clan del Golfo se cambió el nombre, ¿por qué?*, 01/04/2024, <https://www.elcolombiano.com/antioquia/clan-del-golfo-se-cambio-el-nombre-CE24133436> [geraadpleegd op 07/01/2025]
- El Congreso de Colombia, *Ley No.1908*, 09/07/2018, dapre.presidencia.gov.co/normativa/normativa/LEY_1908_DEL_9_DE_JULIO_DE_2018.pdf [geraadpleegd 07/01/2025]
- El Espectador, *"Hay orden de aniquilamiento a ex-FARC": Camilo González sobre ataque de ELN en Catatumbo*, 19/01/2025, <https://www.elespectador.com/colombia-20/paz-y-memoria/catatumbo-cifras-de-violencia-contr-firmantes-de-farc-y-efecto-en-mesa-con-calarca-camilo-gonzalez/> [geraadpleegd op 20/01/2025]
- El Espectador, *Bandas de Quibdó anuncian extensión del cese al fuego por dos meses más*, 31/01/2025, <https://www.elespectador.com/colombia-20/paz-y-memoria/petro-y-paz-urbana-en-quibdo-bandas-anuncian-extension-del-cese-al-fuego/> [geraadpleegd op 06/02/2025]

El Espectador, *Catatumbo: la punta del iceberg sobre el aumento del desplazamiento en Colombia*, 17/02/2025, <https://www.elespectador.com/colombia-20/conflicto/desplazamiento-forzado-en-colombia-van-mas-de-55000-personas-segun-cifras-de-2025/> [geraadpleegd op 17/02/2025]

El Espectador, *Expiden nuevo decreto para proteger a líderes y ex-FARC en riesgo por crisis de Catatumbo*, 06/02/2025, <https://www.elespectador.com/colombia-20/paz-y-memoria/catatumbo-decreto-para-proteger-a-lideres-y-ex-farc-en-riesgo-por-ataques-del-eln/> [geraadpleegd op 07/02/2025]

El Espectador, *La captura de Araña mostró la desconexión entre Gobierno y Fiscalía, ¿por qué?*, 16/02/2025, <https://www.elespectador.com/colombia-20/paz-y-memoria/caso-arana-los-detalles-de-la-captura-de-disidente-farc-geovanny-rojas-y-las-dudas-en-mesas-de-paz-de-petro/> [geraadpleegd op 21/02/2025]

El Espectador, *Las 10 noticias del 2024 que marcaron la paz total de Petro*, 02/01/2025, [Paz total de Petro: las 10 noticias que marcaron el 2024 en materia de paz y negociaciones | EL ESPECTADOR](https://www.elespectador.com/colombia-20/paz-y-memoria/paz-total-cifras-de-desplazamiento-y-asesinatos-de-lideres-sociales-en-primero-ano-de-petro/) [geraadpleegd op 07/01/2025]

El Espectador, *Las implicaciones del fin de la tregua entre las bandas criminales en Buenaventura*, 07/02/2025, <https://www.elespectador.com/colombia-20/paz-y-memoria/bandas-criminales-en-buenaventura-que-viene-tras-la-ruptura-de-tregua-entre-shottas-y-espartanos/> [geraadpleegd op 07/02/2025]

El Espectador, *Lo que debe saber del grupo armado separado de Iván Márquez que negocia con el Gobierno*, 27/11/2024, <https://www.elespectador.com/colombia-20/paz-y-memoria/petro-y-disidencias-que-es-la-coordinadora-nacional-ejercito-bolivariano-grupo-separado-de-ivan-marquez/> [geraadpleegd op 07/01/2025]

El Espectador, *Paz Total de Petro: ¿Aumentó o disminuyó la violencia durante su Gobierno?*, 08/08/2023, <https://www.elespectador.com/colombia-20/paz-y-memoria/paz-total-cifras-de-desplazamiento-y-asesinatos-de-lideres-sociales-en-primero-ano-de-petro/> [geraadpleegd op 10/08/2023]

El Espectador, *Tras amenaza de ELN en Catatumbo, rescatan a 16 ex-FARC refugiados en ETCR de Tibú*, 24/01/2025, <https://www.elespectador.com/colombia-20/conflicto/tras-amenaza-de-eln-en-catatumbo-rescatan-a-16-ex-farc-refugiados-en-etcr-de-tibu/> [geraadpleegd op 24/01/2025]

El Heraldo, *Defensoría cifra en 409 los menores reclutados por grupos armados ilegales en el país en 2024*, 21/01/2025, <https://www.elheraldo.co/colombia/2025/01/21/defensoria-cifra-en-409-los-menores-reclutados-por-grupos-armados-ilegales-en-el-pais-en-2024/> [geraadpleegd op 31/01/2025]

El Nuevo Siglo, *Emergencia Catatumbo: aumenta cifra de desplazados a más 50.000*, 29/01/2025, <https://www.elnuevosiglo.com.co/nacion/aumenta-mas-de-50000-cifra-de-desplazados-en-guerra-del-catatumbo> [geraadpleegd op 31/01/2025]

El País (Reynoso L.), *Las cinco claves de la ley de la paz total de Gustavo Petro*, 27/10/2023, <https://elpais.com/america-colombia/2022-10-26/las-claves-de-la-ley-de-la-paz-total.html> [geraadpleegd op 21/09/2023]

El País (Sánchez Triana S.), *El Gobierno suspende el cese el fuego con el Estado Mayor Central tras un ataque de esa disidencia a la minga indígena*, 17/03/2024, <https://elpais.com/america-colombia/2024-03-17/el-gobierno-suspende-el-cese-el-fuego-con-el-estado-mayor-central-tras-un-ataque-de-esa-disidencia-a-la-minga-indigena.html> [geraadpleegd op 28/11/2024]

El País, *Colombia's Gulf Clan denies its paramilitary origins and seeks political status*, 03/05/2024, <https://english.elpais.com/international/2024-05-03/colombias-gulf-clan-denies-its-paramilitary-origins-and-seeks-political-status.html> [geraadpleegd op 07/01/2025]

El País, *'¿Plomo es lo que viene?' Un balance a dos años de la paz total*, 06/01/2025, <https://elpais.com/america-colombia/2025-01-06/plomo-es-lo-que-viene-un-balance-a-dos-anos-de-la-paz-total.html> [geraadpleegd op 07/01/2025]

El País, *'The children wouldn't have survived another week in the jungle'*, 26/06/2023, <https://english.elpais.com/international/2023-06-26/the-children-wouldnt-have-survived-another-week-in-the-jungle.html> [geraadpleegd op 25/02/2025]

El País, *El ELN produce otro desplazamiento masivo con el anuncio de un paro armado en Chocó*, 18/02/2025, <https://elpais.com/america-colombia/2025-02-18/el-eln-produce-otro-desplazamiento-masivo-con-el-anuncio-de-un-paro-armado-en-choco.html> [geraadpleegd op 25/02/2025]

El País, *Fracaso de la paz total, ¿timonazo en seguridad?* 25/02/2025, <https://elpais.com/america-colombia/2025-02-25/fracaso-de-la-paz-total-timonazo-en-seguridad.html> [geraadpleegd op 25/02/2025]

El Tiempo, *4.862 personas fueron reportadas como desaparecidas durante el 2024*, 05/01/2025, <https://www.eltiempo.com/justicia/investigacion/durante-el-2024-4-862-personas-fueron-reportadas-como-desaparecidas-3414961> [geraadpleegd op 28/01/2025]

El Tiempo, *Arauca arranca el año 'sitiada' por guerra entre Eln y disidencias*, 11/01/2025, <https://www.eltiempo.com/justicia/conflicto-y-narcotrafico/arauca-arranca-el-ano-sitiada-por-guerra-entre-eln-y-disidencias-3416655> [geraadpleegd op 17/01/2025]

El Tiempo, *Condena ejemplar: 51 años de prisión a criminales de 'Las Águilas Negras' por secuestro extorsivo en Cesar*, 14/06/2024, <https://www.eltiempo.com/colombia/otras-ciudades/condenan-a-51-anos-de-prision-a-criminales-de-las-aguilas-negras-por-secuestro-extorsivo-en-cesar-3352629> [geraadpleegd op 26/02/2025]

El Tiempo, *Derechos humanos: se dispara el confinamiento en 58 % y el desplazamiento baja un 18 %*, 24/02/2025, <https://www.eltiempo.com/justicia/paz-y-derechos-humanos/22-de-colombianos-percibe-que-actores-armados-imparten-justicia-en-su-region-onu-dd-hh-3429770> [geraadpleegd op 25/02/2025]

El Tiempo, *El homicidio bajó 1,6 por ciento en 2024, la mejor cifra en 4 años: así les fue a las regiones*, 09/01/2025, <https://www.eltiempo.com/justicia/delitos/el-homicidio-bajo-1-6-por-ciento-en-2024-la-mejor-cifra-en-4-anos-asi-les-fue-a-las-regiones-3416225> [geraadpleegd op 10/01/2025]

El Tiempo, *'Fueron masacrados por intentar huir': ¿qué hay detrás de la masacre de cuatro jóvenes y una menor, en Cauca?*, 09/12/2024, <https://www.eltiempo.com/colombia/otras-ciudades/lo-que-hay-detras-de-la-masacre-de-cinco-personas-entre-ellas-una-menor-en-el-cauca-3407513> [geraadpleegd op 31/01/2025]

El Tiempo, *La extorsión es el único crimen cuyas cifras aumentan cada año y sigue impune: solo el 4% de las denuncias avanzan judicialmente*, 30/10/2024, <https://www.eltiempo.com/datos/alarmanante-impunidad-por-extorsion-96-por-ciento-de-las-denuncias-hechas-este-ano-no-han-tenido-avances-judiciales-3395272> [geraadpleegd op 31/01/2025]

El Tiempo, *Miguel Ángel, el 'guardián de los muertos' en Catatumbo: crónica de la labor que acabó con su vida y la de su familia en Tibú*, 18/01/2025, <https://www.eltiempo.com/colombia/otras-ciudades/miguel-angel-el-guardian-de-los-muertos-en-catatumbo-cronica-de-la-labor-que-acabo-con-su-vida-y-la-de-su-familia-en-tibu-3418737> [geraadpleegd op 20/01/2025]

El Universal, *"Ley de víctimas está desfinanciada": director de la Unidad de Víctimas*, 20/04/2020, <https://www.eluniversal.com.co/leym-victimas-esta-desfinanciada-director-de-la-unidad-de-victimas> [geraadpleegd op 25/02/2025]

European Union Agency for Asylum (EUAA), *Colombia: Country focus*, 14/12/2022, <https://euaa.europa.eu/publications/colombia-country-focus> [geraadpleegd op 10/02/2025]

Federación Colombiana de Municipios, *Conoce tu municipio*, s.d., <https://www.fcm.org.co/conoce-tu-municipio/> [geraadpleegd op 13/10/2023]

Fundación Ideas Para la Paz (FIP), *El letargo de la paz urbana y la fragilidad de las treguas*, 14/06/2024, <https://ideaspaz.org/publicaciones/investigaciones-analisis/2024-06/el-letargo-de-la-paz-urbana-y-la-fragilidad-de-las-treguas> [geraadpleegd op 02/12/2024]

Fundación Ideas para la Paz (FIP), *Informe : Ni paz ni guerra: inseguridad y violencia en el gobierno Duque*, 14/05/2022, https://storage.ideaspaz.org/documents/FIP_Infome_NiPazNiGuerra.pdf [geraadpleegd op 17/06/2022]

Fundación Ideas Para la Paz (FIP), *Nuevos caminos para recuperar la seguridad y una paz posible*, 24/10/2024, <https://ideaspaz.org/publicaciones/opinion/2024-10/nuevos-caminos-para-recuperar-la-seguridad-y-una-paz-posible> [geraadpleegd op 13/01/2025]

- Fundación Ideas para la Paz (FIP), *Paz Total, disputas e inseguridad en el primer año del gobierno Petro*, 22/08/2023, <https://ideaspaz.org/publicaciones/investigaciones-analisis/2023-08/paz-total-disputas-e-inseguridad-en-el-primer-ano-del-gobierno-petro#top> [geraadpleegd op 25/09/2023]
- Fundación Paz & Reconciliación (PARES), *¿plomo es lo que viene?, Dos años de balance y retos de la paz total*, 16/07/2024, https://fca00126-f5d3-4f61-b905-d596c29588de.usrfiles.com/ugd/fca001_89476ffb19304d098a73f7b72938a931.pdf [geraadpleegd op 28/11/2024]
- Fundación Paz & Reconciliación (PARES), *Balance de seguridad en Colombia 2024*, 20/12/2024, <https://www.pares.com.co/post/balance-de-seguridad-en-colombia-2024> [geraadpleegd op 21/01/2025]
- Fundación Paz & Reconciliación (PARES), *Claves para entender el infierno que se desató en el Catatumbo*, 21/01/2025, <https://www.pares.com.co/post/claves-para-entender-el-infierno-que-se-desat%C3%B3-en-el-catatumbo> [geraadpleegd op 21/01/2025]
- Fundación Paz & Reconciliación (PARES), *Radiografía de la extorsión en Colombia*, 04/03/2025, <https://www.pares.com.co/post/radiografia-de-la-extorsion-en-colombia> [geraadpleegd op 31/01/2025]
- GIGA Institute of Latin American Studies (ILAS) (Deacon H; Görgens M.), *Forced to Leave: Determinants of Slow-Onset Displacement in Colombia*, 06/2019, https://www.giga-hamburg.de/de/system/files/publications/wp317_deacon-goergens.pdf [geraadpleegd op 16/06/2020]
- Global Protection Cluster, *Colombia: Protection Analysis Update - Trend analysis on Protection Risks related to the armed conflict and natural disasters (October 2024)*, 21/11/2024, <https://reliefweb.int/report/colombia/colombia-protection-analysis-update-trend-analysis-protection-risks-related-armed-conflict-and-natural-disasters-october-2024> [geraadpleegd op 13/02/2025]
- GoldmanSachs, *Gold prices forecast to climb to record high*, 12/09/2024, <https://www.goldmansachs.com/insights/articles/gold-prices-forecast-to-climb-to-record-high> [geraadpleegd op 10/01/2025]
- González Díaz A. & Rodríguez Pinzón D., *El BOOM de la delincuencia organizada y de los grupos armados tras de las economías ilícitas ha mantenido niveles extremos de violencia en el 2024. Balance en materia de homicidios, afectaciones de derechos humanos y enfrentamientos armados en Colombia durante el 2024*, Universidad Externado de Colombia Centro de Paz y Seguridad, 20/12/2024, <https://www.uexternado.edu.co/wp-content/uploads/2024/12/El-BOOM-de-la-delincuencia-organizada-y-de-los-grupos-armados-tras-de-las-economi%C3%A1s-ilic%C3%81as-ili%C3%81as-ha-mantenido-niveles-extremos-de-violencia-y-de-violacion-de-derechos-humanos-en-el-2024.-2.pdf> [geraadpleegd op 13/02/2025]
- Gustavo Petro (@petrogustavo), *Hemos acordado un cese bilateral con el ELN [...]* [X Profile], 01/01/2023, <https://twitter.com/petrogustavo/status/1609395412431167488> [geraadpleegd op 25/09/2023]
- Human Rights watch (HRW), *Colombia, Events of 2024*, <https://www.hrw.org/world-report/2025/country-chapters/colombia#:~:text=Two%20and%20a%20half%20years,for%20the%202025%2D2027%20term>. [geraadpleegd op 17/01/2025]
- Human Rights Watch (HRW), *Does the FARC still exist? Challenges in Assessing Colombia's 'Post Conflict' under International Humanitarian Law*, 22/10/2020, <https://www.hrw.org/news/2020/10/22/does-farc-still-exist-challenges-assessing-colombias-post-conflict-under> [geraadpleegd op 21/06/2021]
- Immigration and Refugee Board of Canada (IRB), *Colombia: Individuals declared a military objective (objetivo militar) (also translated as military target), including issuing authorities; ability to track individuals who are declared military objectives; state response (2021-August 2023)*, 11/08/2023, <https://irb-cisr.gc.ca/en/country-information/rir/Pages/index.aspx?doc=458866&pls=1> [geraadpleegd op 21/01/2025]
- Infobae, *Así están distribuidos los grupos armados en Colombia: tienen presencia en 30 departamentos*, 10/09/2024, <https://www.infobae.com/colombia/2024/09/11/asi-estan-distribuidos-los-grupos-armados-en-colombia-tienen-presencia-en-30-departamentos/> [geraadpleegd op 13/02/2025]
- Infobae, *Colombia registró en 2021 la tasa de homicidios más alta de los últimos siete años*, 09/02/2022, <https://insightcrime.org/colombia-organized-crime-news/el-n-profile/> [geraadpleegd op 25/02/2025]

InSight Crime, *3 Reasons Landmines Are Making a Comeback in Colombia*, 11/02/2025, <https://insightcrime.org/news/brief/3-reasons-landmines-are-making-a-comeback-in-colombia/> [geraadpleegd op 13/02/2025]

InSight Crime, *Águilas Negras*, 09/03/2017, <https://insightcrime.org/colombia-organized-crime-news/aguilas-negras/> [geraadpleegd op 26/02/2025]

InSight Crime, *Colombia's Coca Crops Grew, But Cocaine Production Exploded, Latest Figures Show*, 18/10/2024, <https://insightcrime.org/news/colombias-coca-crops-grew-cocaine-production-exploded/> [geraadpleegd op 10/01/2025]

InSight Crime, *Colombia's Peace Efforts Spark Criminal Disputes and Divisions*, 09/01/2025, <https://insightcrime.org/news/criminal-disputes-divisions-undermine-colombias-peace-efforts/> [geraadpleegd op 10/01/2025]

InSight Crime, *Colombia's Total Peace Hangs by a Thread After Ceasefire With ELN Expires*, 05/08/2024, <https://insightcrime.org/news/colombias-total-peace-hangs-by-a-thread-after-ceasefire-with-eln-expires/> [geraadpleegd op 28/11/2024]

InSight Crime, *ELN profile*, 11/01/2022, <https://insightcrime.org/colombia-organized-crime-news/eln-profile/> [geraadpleegd op 25/02/2025]

InSight Crime, *Gaitanistas – Gulf Clan*, 05/12/2023, <https://insightcrime.org/colombia-organized-crime-news/urabenos-profile/> [geraadpleegd op 17/01/2025]

InSight Crime, *Jobanis de Jesús Ávila Villadiego, alias 'Chiquito Malo'*, 27/07/2022, <https://insightcrime.org/es/noticias-crimen-organizado-colombia/jobanis-de-jesus-avila-villadiego-alias-chiquito-malo/> [geraadpleegd op 05/10/2023]

InSight Crime, *Latin America's Criminal Bankers: Explaining Colombians' Monopoly on Gota-a-Gota*, 28/07/2023, <https://insightcrime.org/news/latin-america-criminal-bankers-colombia-gota-a-gota/> [geraadpleegd op 31/01/2025]

InSight Crime, *Major Criminal Powers Dispute Key Corridors in Colombia*, 27/02/2025, <https://insightcrime.org/news/major-criminal-powers-dispute-key-corridors-in-colombia/> [geraadpleegd op 27/02/2025]

InSight Crime, *Renewed War for Colombia Cocaine Center*, 20/01/2025, <https://insightcrime.org/news/renewed-war-for-colombia-cocaine-center/> [geraadpleegd op 21/01/2025]

InSight Crime, *Tren de Aragua*, 12/07/2024, <https://insightcrime.org/venezuela-organized-crime-news/tren-de-aragua/> [geraadpleegd op 20/01/2025]

InSight Crime, *Two Years On, Colombia's 'Total Peace' Brings More Conflict*, 08/08/2024, <https://insightcrime.org/news/interview/two-years-petros-total-peace-brings-more-conflict-colombia/> [geraadpleegd op 17/12/2024]

InSight Crime, *Violence Against Women Is Being Used as a Weapon of War in Colombia. Again*, 09/10/2024, <https://insightcrime.org/news/violence-against-women-is-being-used-as-a-weapon-of-war-in-colombia-again/> [geraadpleegd op 03/02/2025]

InSight Crime, *Violence in Valle del Cauca Highlights Rise of Gang Massacres in Colombia*, 30/04/2024, <https://insightcrime.org/news/violence-in-valle-del-cauca-highlights-rise-of-gang-massacres-in-colombia/> [geraadpleegd op 28/01/2025]

InSight Crime, *What an Internal Split Means for Colombia's Second Marquetalia*, 27/11/2024, <https://insightcrime.org/news/whatinternal-split-means-colombias-second-marquetalia/> [geraadpleegd op 07/01/2024]

InSight Crime, *Why Colombia's Second Marquetalia May Finally Be Ready for Peace*, 27/06/2024, <https://insightcrime.org/news/why-colombias-second-marquetalia-may-finally-be-ready-peace/> [geraadpleegd op 07/01/2024]

- Instituto de Estudios para el Desarrollo y la Paz (INDEPAZ) (Perafán L.), *¿Control social o dictadura local?*, 01/12/2024, <https://indepaz.org.co/control-social-o-dictadura-local/> [geraadpleegd op 30/01/2025]
- Instituto de Estudios para el Desarrollo y la Paz (INDEPAZ)(Castillo D.), *'La paz total en Colombia: ¿Una utopía?*, 15/04/2022, <https://indepaz.org.co/la-paz-total-en-colombia-una-utopia/> [geraadpleegd op 28/11/2024]
- Instituto de Estudios para el Desarrollo y la Paz (INDEPAZ), *¿Cambios en la Paz Total? Acciones del EMC 2023-2024*, 30/06/2024, <https://indepaz.org.co/cambios-en-la-paz-total-acciones-del-emc-2023-2024/> [geraadpleegd op 28/11/2024]
- Instituto de Estudios para el Desarrollo y la Paz (INDEPAZ), *¿Y las águilas negras? más que un grupo armado, una red difusa*, 28/11/2022, <https://indepaz.org.co/y-las-aguilas-negras-mas-que-un-grupo-armado-una-red-difusa/> [geraadpleegd op 26/02/2025]
- Instituto de Estudios para el Desarrollo y la Paz (INDEPAZ), *Colombia en transformación: retos y estrategias frente al conflicto armado y las economías ilegales*, 12/12/2024, https://indepaz.org.co/colombia-en-transformacion-retos-y-estrategias-frente-al-conflicto-armado-y-las-economias-ilegales/#_ftn1 [geraadpleegd op 13/01/2025]
- Instituto de Estudios para el Desarrollo y la Paz (INDEPAZ), *líderes sociales, defensores de dd.hh y firmantes de acuerdo asesinados en 2024*, 31/12/2024, <https://indepaz.org.co/lideres-sociales-defensores-de-dd-hh-y-firmantes-de-acuerdo-asesinados-en-2024/> [geraadpleegd op 21/01/2025]
- Instituto de Estudios para el Desarrollo y la Paz (INDEPAZ), *Los focos del conflicto en colombia – informe sobre presencia de grupos armados*, 04/10/2021, <https://indepaz.org.co/los-focos-del-conflicto-en-colombia/> [geraadpleegd op 05/09/2022]
- Instituto de Estudios para el Desarrollo y la Paz (INDEPAZ), *Masacres en Colombia durante el 2020, 2021, 2022, 2023 y 2024*, 30/12/2024, <https://indepaz.org.co/informe-de-masacres-en-colombia-durante-el-2020-2021/> [geraadpleegd op 28/01/2025]
- Internal Displacement Monitoring Centre (IDMC), *"Stuck in the middle": Seeking durable solutions in post-peace agreement Colombia*, 03/2019, <https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/201903-colombia-cross-border-report.pdf> [geraadpleegd op 19/09/2019]
- Internal Displacement Monitoring Centre (IDMC), *Colombia*, 27/08/2024, <https://www.internal-displacement.org/countries/colombia/> [geraadpleegd op 27/02/2025]
- International Committee of the Red Cross (The) (ICRC), *The human cost of armed conflicts in Colombia*, 03/04/2024, <https://www.icrc.org/en/document/human-cost-armed-conflicts-Colombia> [geraadpleegd op 07/01/2025]
- International Crisis Group (ICG), *Crisis Watch Colombia*, 11/2024, https://www.crisisgroup.org/crisiswatch?utm_campaign=cw_menu_link [geraadpleegd op 09/12/2024]
- International Crisis Group (ICG), *Protecting Colombia's Most Vulnerable on the Road to "Total Peace"*, 24/02/2023, <https://www.crisisgroup.org/latin-america-caribbean/andes/colombia/98-protecting-colombias-most-vulnerable-road-total-peace> [geraadpleegd op 21/09/2023]
- International Crisis Group (ICG), *The Missing Peace: Colombia's New Government and Last Guerrillas*, 12/07/2018, <https://www.crisisgroup.org/latin-america-caribbean/andes/colombia/68-missing-peace-colombias-new-government-and-last-querrillas> [geraadpleegd op 15/09/2022]
- International Crisis Group (ICG), *The Unsolved Crime in "Total Peace": Dealing with Colombia's Gaitanistas*, 19/03/2025, <https://www.crisisgroup.org/latin-america-caribbean/andes/colombia/105-unsolved-crime-total-peace-dealing-colombias-gaitanistas> [geraadpleegd op 30/01/2025]
- Kroc Institute for International Peace Studies, *Kroc Institute releases eighth report on Colombian Peace Agreement implementation*, 07/05/2024, <https://kroc.nd.edu/news-events/news/kroc-institute-releases-eighth-report-on-colombian-peace-agreement-implementation/> [geraadpleegd op 13/01/2025]
- La Silla Vacía, *Monitor de avance de la paz total del gobierno Petro*, 28/01/2024, <https://www.lasillavacia.com/silla-nacional/rayos-x-a-la-paz-total/> [geraadpleegd op 28/11/2024]

La Silla Vacía, *Seis meses más de cese al fuego con el Estado Mayor de alias "Calarcá"*, 16/10/2024, <https://www.lasillavacia.com/en-vivo/seis-meses-mas-de-cese-al-fuego-con-el-estado-mayor-de-alias-calarca/> [geraadpleegd op 28/11/2024]

Latin America Reports, *How is Latin America reacting to anticipated Venezuelan migration months after disputed elections?*, 19/11/2024, <https://latinamericareports.com/how-is-latin-america-reacting-to-anticipated-venezuelan-migration-months-after-disputed-elections/10136/> [geraadpleegd op 24/02/2025]

Mapsofworld, *Map of Colombia South America*, s.d., <https://www.mapsofworld.com/colombia/colombia-political-map.html> [geraadpleegd op 25/02/2025]

Ministerie van Buitenlandse Zaken - Nederland, *Algemeen ambtsbericht Colombia*, 03/2022, <https://open.overheid.nl/documenten/ronl-3fbd21827c2f161fd8704d986f76f4d244fc7e68/pdf> [geraadpleegd op 10/10/2023]

Ministerie van Buitenlandse Zaken - Nederland, *Algemeen ambtsbericht Colombia*, 24/06/2024, <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/ambtsberichten/2024/06/24/algemeen-ambtsbericht-colombia-juni-2024> [geraadpleegd op 21/02/2025]

Nowergian Refugee Council (NRC), *Colombia: Millions now living in conflict zones*, 15/08/2024, <https://www.nrc.no/news/2024/august/colombia-millions-now-living-in-conflict-zones/> [geraadpleegd op 13/01/2025]

Observatorio para la Defensa de la Vida (ODEVIDA), *Violencia contra personas líderes y defensoras de derechos humanos*, s.d., <https://www.odevida.pares.com.co/colombia> [geraadpleegd op 21/01/2025]

Office français de protection des réfugiés et apatrides (OFPRA), *Rapport de mission en République de Colombie*, 26/11/2024, p.52, https://www.ofpra.gouv.fr/libraries/pdf.js/web/viewer.html?file=/sites/default/files/ofpra_flora/2411_col_rapport_de_mission_ofpra_cnda_final.pdf [geraadpleegd op 06/11/2024]

Periódico del Meta, *El Meta, entre los departamentos en donde peligra la 'Paz'*, 17/02/2025, <https://periodicodelmeta.com/el-meta-entre-los-departamentos-en-donde-peligra-la-paz-total/> [geraadpleegd op 27/03/2025]

Pirate Wire Services (Collins J.), *Guerilla war in the Colombian borderlands*, 20/01/2025, <https://www.piratewireservices.com/p/querilla-war-in-the-colombian-borderlands> [geraadpleegd op 20/01/2025]

Prensa Latina, *Escalation of violence impacted Colombia this week*, 22/02/2025, <https://www.plenglish.com/news/2025/02/22/escalation-of-violence-impacted-colombia-this-week/> [geraadpleegd op 25/02/2025]

Razon Publica (Dickinson E.), *Catatumbo: el recrudecimiento de la guerra y los retos de la Paz Total*, 26/01/2025, <https://razonpublica.com/catatumbo-recrudecimiento-la-guerra-los-retos-la-paz-total/> [geraadpleegd op 28/01/2025]

Regional Inter-Agency Coordination Platform for Refugees and Migrants from Venezuela (R4V), *Venezuelan Refugees and Migrants in the Region*, 13/02/2025, <https://www.r4v.info/en> [geraadpleegd op 13/02/2025]

Reuters, *Colombia's FARC party changes name to Comunes*, 24/01/2021, <https://www.reuters.com/article/us-colombia-farc-idUSKBN29T0SF> [geraadpleegd op 13/09/2022]

The City paper Bogotá, *Colombia's Petro declares "State of Siege" over Catatumbo violence*, 20/01/2025, <https://thecitypaperbogota.com/news/colombias-petro-declares-state-of-siege-over-catatumbo-violence/> [geraadpleegd op 21/01/2025]

The City Paper Bogota, *ELN attack on Colombian military base in Arauca kills two soldiers, injures 27*, 17/09/2024, <https://thecitypaperbogota.com/news/eln-attack-on-colombian-military-base-in-arauca-injures-27-soldiers/> [geraadpleegd op 28/11/2024]

The Conversation, *Colombia's fragile peace deal threatened by the return of mass killings*, 15/02/2021, [Colombia's fragile peace deal threatened by the return of mass killings \(theconversation.com\)](https://theconversation.com/colombias-fragile-peace-deal-threatened-by-the-return-of-mass-killings) [geraadpleegd op 09/11/2023]

The Economist, *Armed groups are terrorising Colombia's border with Venezuela*, 30/01/2025, <https://www.economist.com/the-americas/2025/01/30/armed-groups-are-terrorising-colombias-border-with-venezuela> [geraadpleegd op 31/01/2025]

The Economist, *Colombia's president had a bold peace plan. It is not working*, 01/12/2024, <https://www.economist.com/the-americas/2024/12/01/colombias-president-had-a-bold-peace-plan-it-is-not-working> [geraadpleegd op 02/12/2024]

The New York Times (NYT) (Turkewitz J.), *Gustavo Petro wins the Colombian election, becoming the country's first leftist president*, 19/06/2022, https://www.nytimes.com/live/2022/06/19/world/colombia-election-results?action=click&pgtype=Article&module=&state=default®ion=footer&context=breakout_link_back_to_briefing#gustavo-petro-colombia-election [geraadpleegd op 13/09/2022]

UK Home Office, *Country policy and information note: armed groups and criminal gangs, Colombia*, 11/2024, <https://www.gov.uk/government/publications/colombia-country-policy-and-information-notes/country-policy-and-information-note-armed-groups-and-criminal-gangs-colombia-november-2024-accessible#executive-summary> [geraadpleegd op 10/02/2025]

Unidad para la Atención y Reparación Integral a las Víctimas (UARIV), *Victimas conflicto armado*, s.d., [Solicitud de inscripción en el registro único de víctimas | Unidad para las Víctimas](#) [geraadpleegd op 25/02/2025]

United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR), *Colombia situation*, 2024, <https://reporting.unhcr.org/operational/situations/colombia-situation> [geraadpleegd op 13/12/2024]

United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR), *Colombia: Protection Analysis Update - Trend analysis on Protection Risks related to the armed conflict and natural disasters (October 2024)*, 21/11/2024, https://globalprotectioncluster.org/sites/default/files/2024-11/pau24_protection_analysis_update_colombia_oct-24_english_revfinal.pdf [geraadpleegd op 03/02/2025]

United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR), *International protection considerations with regard to people fleeing Colombia*, 08/2023, <https://www.elcolombiano.com/colombia/quienes-son-los-shottas-y-los-espartanos-las-bandas-con-las-que-petro-buscara-la-paz-NI19559352> [geraadpleegd op 06/10/2023]

United Nations Human Rights Council (UNHRC), *Situation of human rights in Colombia*, 12/07/2024, [g2402454.pdf](#) [geraadpleegd op 24/01/2025]

United Nations Human Rights Office of the High Commissioner (OHCHR), *Report of the United Nations High Commissioner for Human Rights on the situation of human rights in Colombia (A/HRC/49/19)*, 08/03/2022, <https://reliefweb.int/report/colombia/report-united-nations-high-commissioner-human-rights-situation-human-rights-0> [geraadpleegd op 07/06/2022]

United Nations Human Rights Office of the High Commissioner (OHCHR), *Situation of human rights in Colombia*, 20/02/2023, <https://www.ohchr.org/sites/default/files/documents/hrbodies/hrcouncil/sessions-regular/session52/advance-version/A-HRC-52-25-Unofficial-translation-EN.pdf> [geraadpleegd op 21/09/2023]

United Nations Human Rights Office of the High Commissioner (OHCHR), *Territorial Violence: Recommendations for the New Government*, 26/07/2022, <https://www.hchr.org.co/wp/wp-content/uploads/2022/07/Territorial-Violence-in-Colombia.pdf> [geraadpleegd op 13/10/2023]

United Nations Human Rights Office of the High Commissioner (OHCHR), *United Nations Verification Mission in Colombia Report of the Secretary-General*, 26/09/2023, https://colombia.unmissions.org/sites/default/files/en_n2327074.pdf [geraadpleegd op 05/10/2023]

United Nations Human Rights Office of the High Commissioner (OHCHR), *United Nations Verification Mission in Colombia Report of the Secretary-General*, 27/06/2023, https://colombia.unmissions.org/sites/default/files/n2317646_en.pdf [geraadpleegd op 05/10/2023]

United Nations Human Rights Office of the High Commissioner (OHCHR), *United Nations Verification Mission in Colombia, Infografía*, 23/09/2023, https://colombia.unmissions.org/sites/default/files/en_infografia_sep23_ingles.pdf [geraadpleegd op 20/10/2023]

United Nations Human Rights Office of the High Commissioner (OHCHR), *Violencia Territorial en Colombia: Recomendaciones para el Nuevo Gobierno*, 26/07/2022, <https://www.ohchr.org/es/documents/country-reports/violencia-territorial-en-colombia> [geraadpleegd op 19/08/2022]

United Nations Human Rights Office of the High Commissioner (OHCHR), *Situation of human rights in Colombia Report of the United Nations High Commissioner for Human Rights*, 22/01/2025, <https://docs.un.org/en/A/HRC/58/24> [geraadpleegd op 25/02/2025]

United Nations Human Rights Office of the High Commissioner (OHCHR), *Colombia: Enforced disappearances not legacy of the past but daily reality*, 05/12/2024, <https://www.ohchr.org/en/press-releases/2024/12/colombia-enforced-disappearances-not-legacy-past-daily-reality> [geraadpleegd op 28/01/2025]

United Nations Human Rights Office of the High Commissioner (OHCHR), *Report of the United Nations High Commissioner for Human Rights on the situation of human rights in Colombia*, 12/07/2024, [g2402454.pdf](https://www.unhcr.org/refugees/files/g2402454.pdf) [geraadpleegd op 31/01/2025]

United Nations Human Rights Office of the High Commissioner (OHCHR), *United Nations Verification Mission in Colombia*, 26/09/2024, [report of the secretary-general united nations verification mission in colombia s2024694 - eng.pdf](https://www.unhcr.org/refugees/files/report_of_the_secretary-general_united_nations_verification_mission_in_colombia_s2024694_-_eng.pdf) [geraadpleegd op 07/01/2025]

United Nations Human Rights Office of the High Commissioner (OHCHR), *United Nations Verification Mission in Colombia*, 27/06/2022, <https://colombia.unmissions.org/sites/default/files/n2238676.pdf> [geraadpleegd op 19/09/2023]

United Nations Human Rights Office of the High Commissioner (OHCHR), *Report of the Secretary-General (S/2024/968)*; 26/12/2024, <https://reliefweb.int/report/colombia/united-nations-verification-mission-colombia-report-secretary-general-s2024968-enarruzh> [geraadpleegd op 15/01/2025]

United Nations Human Rights Office of the High Commissioner (OHCHR), *Report of the Secretary-General (S/2024/968)*; *Infographic*, 26/12/2024, <https://reliefweb.int/report/colombia/united-nations-verification-mission-colombia-report-secretary-general-s2024968-enarruzh> [geraadpleegd op 15/01/2025]

United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs (OCHA) Colombia Monitor, *Eventos de violencia* [website], laatste update: 04/02/2025, <https://monitor.unocha.org/colombia> [geraadpleegd op 04/02/2025]

United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs (OCHA), *categorías de acciones armadas*, s.d., wikicolombia.unocha.org [geraadpleegd op 04/02/2025]

United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs (OCHA), *Definiciones de limitaciones de acceso humanitario en Colombia: Grupo de trabajo de Acceso en Colombia (GTA), julio 2020*, 03/03/2021, <https://reliefweb.int/report/colombia/definiciones-de-limitaciones-de-acceso-humanitario-en-colombia-grupo-de-trabajo-de> [geraadpleegd op 31/01/2025]

US Department of State (USDOS) *2023 Country Report on Human Rights Practices: Colombia*, 23/04/2024, <https://www.ecoi.net/en/document/2107648.htm> [geraadpleegd op 26/02/2025]

Verdad Abierta, *Del campo a la ciudad: las masacres se concentraron en capitales*, 18/04/2024, <https://verdadabierta.com/del-campo-a-la-ciudad-las-masacres-se-concentraron-en-capitales/> [geraadpleegd op 28/01/2025]

Verdad Abierta, *La masacre de El Salado*, 17/10/2008, <https://verdadabierta.com/la-masacre-de-el-salado/> [geraadpleegd op 28/01/2025]

Washington Office on Latin America (WOLA) (Isacson A.), *A Long Way to Go: Implementing Colombia's peace accord after five years*, 23/11/2021, <https://www.wola.org/analysis/a-long-way-to-go-implementing-colombias-peace-accord-after-five-years/> [geraadpleegd op 25/02/2025]

Washington Office on Latin America (WOLA), *Disarmament, Demobilization, and Reintegration* [website], laatste update 14/05/2020, <https://colombiapeace.org/disarmament-demobilization-and-reintegration/> [geraadpleegd op 22/06/2020]

Washington Office on Latin America (WOLA), *Migrants in Colombia: Between government absence and criminal control*, 20/06/2024, <https://www.wola.org/analysis/migrants-in-colombia-between-government-absence-and-criminal-control/> [geraadpleegd op 13/02/2025]

World bank, *Homicidios intencionales (por cada 100.000 habitantes)* – Colombia, 2022,
<https://datos.bancomundial.org/indicador/VC.IHR.PSRC.P5?locations=CO> [geraadpleegd op 25/02/2025]